

WAO-plannen overeind gebleven

Geen Joint Strike Fighter?

(Congresboek B, pagina 6)

Eén van de Actueel Politieke Moties (APM) die vandaag aan de orde komen, is er een van de afdeling België die stelt dat er op dit moment geen geld mag worden vrijgemaakt voor de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter (JSF). Met dit project is een bedrag van € 900 miljoen gemoeid. Het Kabinet besloot gisteren juist wel in de JSF te investeren.

Indiener Herman Beun vindt dat er geld over de balk wordt gegooid: "Het gaat mij er om, dat er zo'n enorm bedrag in zo'n onzeker project wordt gestoken. De positieve economische effecten zijn nog allerm minst zeker." D66-fractievoorzitter in de Tweede Kamer, Thom de Graaf, loopt ook niet warm voor de Nederlandse deelname aan de JSF, maar hij gebruikt andere argumenten: "Het gaat niet alleen om wapenindustrie, want de wapens worden niet in Nederland gemaakt. High-tech bedrijven als Philips en Stork profiteren ervan. Ik had daarom liever gezien dat er in de motie aandacht zou zijn voor het Europese element. Er zijn Europese alternatieven voor de JSF." Herman Beun: "De Europese dimensie vind ik van minder belang. Maar als daar vanuit de zaal om wordt gevraagd, ben ik best bereid de motie aan te passen."

D66-voorzitter Gerard Schouw laat weten dat er opvallend veel brieven op het Landelijk Secretariaat zijn binnengekomen van leden die hun steun betuigen voor het JSF-standpunt van de fractie: "Normaal klimmen mensen eerder in de pen als ze het ergens niet mee eens zijn, dit is echt opvallend," aldus Schouw.

De Graaf: "We gaan het debat met het Kabinet aan en we zullen zien wat daaruit komt. Maar op dit moment acht ik het niet zo waarschijnlijk dat we voor de JSF zullen stemmen."

Op het D66-congres is gisteravond een serie amendementen afgewezen die tot doel had om de harde WAO-paragraaf in het concept-verkiezingsprogramma te verzachten. D66 is de enige partij die het advies van de door het Kabinet ingestelde Commissie Donner grotendeels in het heeft overgenomen. Die lijn is intact gebleven: de amendementen vanuit Amsterdam, Groningen en Haarlem konden geen meerderheid vinden.

Eén van de indieners was D66-kamerkandidaat Bart Slagter. "We moeten oppassen dat de positie van de WAO'ers niet in het gedrang komt. Zij lopen het reële risico om in de bijstand te belanden. Dat is een zware sanctie; daarmee moeten we heel voorzichtig zijn."

Quotum

Eén van de voorstellen van Slagter was de invoering van een quotum voor werkgevers. Als die niet een minimaal aantal arbeidsongeschikten in dienst hebben krijgen zij een boete. "Ik praat vaak met mensen in de WAO. Hun probleem is dat werkgevers liever kiezen voor iemand zonder beperking, die geen extra risico met zich meebrengen." D66-lid Udo Kock pleit tegen het amendement, dat hij 'typisch PvdA' noemt. Kock: "Eerst definieer je het probleem, dat zeg je dat de werkgevers het maar op moeten lossen en vervolgens denk je dat het probleem dan ook echt weg is. Maar je doet twee dingen: je geeft WAO'ers een stigma waardoor ze extra moeilijk aan het werk komen en je schuift de echte oplossing - het beperken van de instroom - voor je uit. In Duitsland werken ze ook met quota, maar het resultaat is nul". Dat het in Duitsland niet goed werkt erkent ook Slagter: "Maar het levert wel veel geld op. Daarmee kunnen reïntegratieprojecten worden gefinancierd. In Nederland ligt de rekening eenzijdig bij de goede werkgevers, die WAO'ers in dienst te nemen en daarvoor extra kosten maken. Een systeem van quota is een goede manier om de lasten eerlijker te verdelen. Het is natuurlijk belangrijk om iets aan de instroom te doen, maar er zitten nog bijna een miljoen mensen in de WAO. Die wil ik niet zomaar afschrijven." Het congres wees de invoering van quota af.

'Enkele reis richting geraniums'

Onder de mensen die er gelukkig mee waren dat de hoofdlijn uit de WAO-paragraaf van het programma bewaard is gebleven, is kamerlid Bert Bakker. "Wij willen een goede WAO voor wie daar echt in thuishoort. We moeten de nadruk leggen op wat mensen nog wel kunnen in plaats van op wat ze niet kunnen. Ons standpunt is het meest solidair: wij willen mensen geen enkele reis richting de geraniums geven als er nog andere mogelijkheden zijn."

Bakker is niet te spreken over de houding van de PvdA in het WAO-debat. "De PvdA stelt commissies in, vraagt de SER nog eens om advies, schuift het probleem vooruit en ook in haar verkiezingsprogramma is geen oplossing te vinden." Heeft dat te maken met het feit dat Kok als minister van financiën aan het begin van de jaren '90 bijna zijn partijleiderschap misliep als gevolg van de WAO-kwestie? Bakker: "De hele PvdA, Kok voorop, heeft een open zenuw als het over de WAO gaat. Als je het woord noemt worden ze kriegel, ze zetten woordvoerders in die het woord 'flexibiliteit' niet kennen en laten op die manier ieder jaar duizenden mensen wegwijnen." Bakker heeft er ook geen vertrouwen in dat het onlangs afgesloten SER-akkoord een oplossing zal brengen: "Dat akkoord is een perverse uitruil van belangen van werkgevers en werknemers. Er straalt vanaf dat er geen WAO'ers aan tafel hebben gezeten."

Klaar met leven

Mogen mensen op een menswaardige wijze een einde aan hun leven maken, wanneer zij geen lichamelijke of psychiatrische aandoening hebben maar 'klaar zijn met leven'? Het congres van D66 scherpte de passage in het verkiezingsprogramma dat hier over gaat gisteravond verder aan. Het door de regio Zuid-Holland ingediende amendement op het verkiezingsprogramma, dat stelde dat D66 in deze discussie moet zoeken naar "verantwoorde wegen waarlangs zelfbeschikking gerealiseerd kan worden", is door het congres aangenomen.

Hoewel dit amendement "Pil van Drion" heette, was de strekking van het amendement breder en van meer principiële aard. Woordvoerder Jacob Kohnstamm, D66'er en tevens voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie, haalde mogelijke oplossingsrichtingen aan uit het buitenland: "Bij ons is hulp bij zelfdoding verboden, in Zwitserland mag dat bijvoorbeeld wel mits er geen geldelijke of egoïstische motieven aan ten grondslag liggen."

De aanneming van het amendement, dat door veel sprekers als "voorzichtig" werd omschreven, ging niet zonder discussie. Boris Dittrich, in de Tweede Kamer woordvoerder namens D66 over dit onderwerp, vond de tekst te ver gaan vanwege de sfeer die eruit sprak. Toch kan hij leven met de uiteindelijke programmatekst: "Het gaat er vooral om dat deze discussie gevoerd moet worden. Daar ben ik het helemaal mee eens." Dittrich nam deel aan de discussies die het afgelopen jaar door verschillende organisaties over dit thema zijn georganiseerd. "Maar hoe meer mensen ik erover spreek, hoe duidelijker het mij wordt dat er nogal wat haken en ogen aan zitten. Ik sluit dan ook niet uit dat mijn conclusie aan het eind van het debat is: dit moeten we niet doen. Maar het debat

Word president van de EU!

De echte federalisten in D66 kunnen zaterdag aan het begin van de middag een poging wagen om President te worden van wat de Britten met huivering de *European Super State* noemen.

In dezelfde zaal waar het buffet wordt geserveerd zal het spel Eurocracy worden gespeeld. Daarbij zal de ontwerper van het spel, Jaap Hoeksema, de spelers begeleiden.

D66 wil ontslagvergunning niet afschaffen

Er was een schriftelijke stemming voor nodig (en een aantal moties van orde om tot die schriftelijke stemming te komen), voordat het amendement van de afdeling Amsterdam dat pleitte voor het afschaffen van de preventieve ontslagvergunning werd verworpen. Dit gebeurde tot teleurstelling van D66-lid Steven van Wijenberg die pleitte vóór afschaffing. Van Wijenberg: "Ook de Commissie onder leiding van D66'er Max Rood pleitte voor afschaffing. De preventieve ontslagbescherming is een rigide en achterhaald instrument; met Portugal hebben we de meest starre ontslagprocedure in Europa. Er zijn op dit moment twee wegen om iemand te ontslaan: via de kantonrechter of via het arbeidsbureau. Wat Rood zegt is heel verstandig: kom tot één weg, maar bouw voldoende waarborgen in voor de werknemer. Nu ligt dit advies bij de Stichting van de Arbeid, daar komt natuurlijk weer niets dan een poldercompromis uit. D66 had moeten kiezen."

D66-lid Saskia Nuyten pleitte juist voor het in stand houden van de preventieve ontslagvergunning. "Mensen dreigen anders veel te gemakkelijk ontslagen te worden. Bijvoorbeeld als het voor de werkgever dreigt dat hij WAO-premie moet gaan betalen, bij fusies waar de bedrijfsculturen niet gemakkelijk samen gaan of bij niet noodzakelijke reorganisaties. Ik heb in mijn praktijk als organisatieadviseur heel vaak gezien hoe dat werkt en was dan maar wat blij dat die wettelijk ontslagbescherming nog bestaat." Het congres bleek dat in nipte meerderheid met Nuyten eens.

NOVA / Interview Politieke barometer

Hieronder vindt u de cijfers uit de meest recente barometer zoals NOVA deze gisteren uitzond. Bron: Interview / NSS

Partij	Tweede Kamer '98		Week 5-2002 (25/1-31/1)		Week 6-2002 (1/2-7/2)	
	%	zetels	%	zetels	%	zetels
D66	9,0%	14	4,3%	6	4,5%	6
PvdA	29,0%	45	25,5%	39	25,2%	39
VVD	24,7%	38	18,0%	28	18,2%	28
CDA	18,4%	29	18,3%	28	19,0%	29
GroenLinks	7,3%	11	7,7%	12	6,5%	10
SP	3,5%	5	4,9%	7	4,1%	6
ChristenUnie	3,3%	5	4,1%	6	4,4%	7
SGP	1,8%	3	1,8%	3	2,0%	3
LN	-	-	13,9%	21	14,3%	22
Overig	3,0%	-	1,7%	-	1,8%	-
Totaal	100%	150	100%	150	100%	150

democraat

Verkiezingslente: wie verleidt de meeste kiezers?

JAARGANG 35
NUMMER 1
APRIL 2002

D66
democraten

UITGAVE VAN
POLITIEKE PARTIJ
DEMOCRATEN 66

De nieuwe namen op de D66-lijst:
'We moeten de Haagse cultuur doorbreken'

Laurens Jan Brinkhorst:
'De markt is de sleutel tot nieuw landbouwbeleid'

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Commentaar van de experts:
Hoe wint D66 de jongeren terug?

Meer steun voor onze vernieuwingsideeën

De gemeenteraadsverkiezingen liggen alweer even achter ons. You win some, you loose some en soms te veel van het laatste. Aan 6 maart ging een intensieve lokale campagne vooraf. Vanuit het landelijk campagne team hebben we waar mogelijk een steentje bijgedragen. Tegelijk konden wij hiermee warmdraaien voor onze grote klus die we voor 15 mei gaan klaren. En met plezier, want campagnevoeren is heel bijzonder. In kort tijdsbestek zie je veel mensen die eraan werken om de samenleving een beetje beter te maken. Dit voltrekt zich vaak in alle stilte, maar is daarmee niet minder belangrijk. Marokkaanse vaders die op Rotterdam Centraal Station criminele en verslaafde jongeren aanspreken op hun wangedrag. Een agent die jongeren op het rechte pad houdt door samen met hen te surveilleren op straat. En veel mensen die zich vrijwillig, vaak naast een volledige baan, inzetten voor een politieke partij. Die vrije dagen opofferen om elke stem die ze maar kunnen voor D66 te winnen. De ongelooflijk enthousiaste inzet van onze raadsleden en leden van de afdelingen heeft mij erg getroffen. D66 is een partij om trots op te zijn en dat ben ik ook!

En nu gaan we verder, het voortouw ligt in Den Haag. Ik hoop ook weer op jullie steun en inzet te mogen rekenen. We hebben een goed verhaal en dat zullen we ook uitdragen. Er is geen enkele reden om ons te schamen voor acht jaar regeringsverantwoordelijkheid. Natuurlijk ging niet alles even goed en er is veel dat nog moet gebeuren. Maar D66 wil verder waar paars ophoudt. Ik juich toe dat er langzaam maar zeker meer steun komt voor onze vernieuwingsideeën. De eerste stap op weg naar de gekozen burgemeester hebben wij gezet. En de eerste gekozen burgemeester is ook nog eens van ons: Letty, een knappe prestatie! Langzaam maar zeker doorbreekt D66 de weerstand tegen verandering en overtuigt Nederland van de noodzaak van vernieuwing. Dat is onze missie de komende weken. Ik reken op jullie en jullie kunnen op mij rekenen!

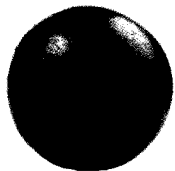
Reünie van 35 jaar D66

Ter gelegenheid van de viering van 35 jaar D66 op 8 december werd niet alleen het hiernaast staande groepsportret van D66-kopstukken vervaardigd. Ook spraken in de statige Oude Zaal van de Tweede Kamer alle Tweede-Kamerfractievoorzitters die D66 ooit heeft gekend. Hans van Mierlo vertelde dat hij altijd had volgehouden dat D66 'niet links en niet rechts' was, totdat hij bij een toonaangevende Franse filosoof had gelezen dat mensen die dat beweerden 'in ieder geval niet links waren'. Jan Terlouw beredeneerde dat, aangezien meer kennis over het algemeen leidt tot meer twijfel, er bij D66 een zeer grote hoeveelheid kennis aanwezig moet zijn. Laurens-Jan Brinkhorst benadrukte dat D66 nu meer een eenheid vormt dan in zijn tijd, als sociaal-liberale partij met een onbetwist leiderschap. Maarten Engwirda bracht in herinnering dat al toen hij fractievoorzitter was één van de belangrijkste D66-initiatieven ooit is ontstaan: de onlangs tot een goed einde gebrachte euthanasiewetgeving. Gerrit-Jan Wolffensperger onthulde, dat hij in zijn periode éénmaal met een kabinetscrisis had bedreigd: toen de VVD zoveel drempels in het referendumvoorstel probeerde in te bouwen dat het praktisch nooit gebruikt zou kunnen worden. Els Borst tenslotte, grapte dat de ene week dat zij fractievoorzitter was niet lang genoeg was om goede fractiegewoontes als het roken over te nemen. Vanaf 1997, met deze ene week onderbreking, was Thom de Graaf fractievoorzitter in de Tweede Kamer. (DH)

Foto: Anna Ietswaart

IN DEZE DEMOCRAAT...

6 Beloven we nog vóór de verkiezingen dat we niet gaan regeren met **Pim Fortuyn**, of horen Democraten niemand uit te sluiten?

7 Kunnen we na het succes van de **lokale partijen** nog wel volhouden dat de landelijke trend allesbepalend is bij de gemeenteraadsverkiezingen?

10 Als het aan europarlementariër Lousewies van der Laan ligt, gaat de strijd rond de Tweede Kamerverkiezingen ook over **Europa en de uitbreiding**

14 De vier hoogste **nieuwe binnenkomers** op de D66-kandidatenlijst stellen zich voor: wie zijn die Vivien van Geen, Boris van der Ham, Hein van Meeteren en Michiel Verbeek eigenlijk?

20 Hoe wint D66 de **jongeren** terug? De Democraat vroeg het aan een aantal mensen die er verstand van hebben.

Verder:

- 4 **Opinie – Burger en consument moeten sturend zijn voor de landbouw**
- 11 **Email uit Afrika – Microproblemen**
- 12 **Democraten in Den Haag**
- 13 **Van de voorzitter, om tot 15 mei bij u te dragen**
- 18 **Democraten in het land – De eerste gekozen burgemeester is een D66-burgemeester**
- 19 **De kleine p... – Een surftocht langs veelzeggende websites**
- 21 **Op jacht naar de kiezer – Na de verkiezingen: leden werven!**
- 23 **Agenda**

Colofon

Democraat is een uitgave van politieke partij Democraten 66. Een door het Landelijk Bestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door: Hans Gosman, Sjors Heerdink, Geert H. Janssen, Mendeltje van Keulen (MvK), Pam de Soete (PdS), en Sjoerd Vellenga.

Eindredactie: Andor Admiraal (AA)

Met dank aan: Nienke Blauw, Jan Brink, Laurens Jan Brinkhorst, Han Gaaikema, Thom de Graaf, Dennis Hesseling (DH), Anna Ietswaart, David Kuijper en Elwin Lammers

Webversie: Appi Stammeshaus

Fotografie: Hemeras Technologies

Foto's voorpagina: D66 afdeling Groningen (Joris van den Wittenboer), Andor Admiraal, Marcel Minnée, Dennis Sies

Druk- en zetwerk: Drukkerij Uleman-De Residentie, Zoetermeer

Emailadres: democraat@D66.nl

De volgende Democraat verschijnt op 1 juni 2002. Kopijsluiting 1 mei 2002.

Landelijk Secretariaat D66

Postadres: Postbus 660, 2501 CR Den Haag

Bezoekadres: Noordwal 10, Den Haag

telefoon 070 - 356 60 66, fax 070 - 364 19 17

landelijk.secretariaat@D66.nl - www.D66.nl

Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier en wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze verpakking heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recycleren.

De adresdrager van deze Democraat is tevens uw D66-lidmaatschapskaart. Staat op uw lidmaatschapskaart na het woord 'act' een 1, dan betekent dit dat u aan uw contributieverplichting heeft voldaan; alleen dan heeft u stemrecht op D66-bijeenkomsten.

De markt is de sleutel tot landbouwhervorming

Het Europees landbouwbeleid moet niet worden afgeschaft, maar wel drastisch worden hervormd. In plaats van het aanbod moeten voortaan de wensen van burger en consument centraal staan. D66'er Laurens Jan Brinkhorst gelooft dat daartoe zowel meer markt als meer overheid noodzakelijk zijn.

Nog nooit stond de landbouw zo ter discussie als aan het begin van dit millennium. De beelden die daarbij worden gebruikt zijn vaak sterker dan de werkelijkheid: boterbergen, eindeloze steun en subsidies, nutteloos doden van dieren, dieren als dingen, stank en mest. Er zijn ook andere beelden: de boer als hoeder van het land, verzorger van dieren en als gever van ons dagelijks brood.

De samenleving heeft steeds meer oog gekregen voor de negatieve gevolgen van een louter op de productie gericht landbouwmodel. We hebben het dan over de gevolgen voor het milieu, voor het welzijn van dieren, de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater en de veiligheid van ons voedsel. Bovendien overtrof op een gegeven moment het aanbod de vraag in sterke mate, met de bekende beelden van overschotten als resultaat. We zijn met het landbouwbeleid te lang doorgegaan op de weg van alsmaar meer productie. Ondertussen is de draai gemaakt, maar ik moet constateren dat dat veel te laat is gebeurd en nog te langzaam gaat. Daar plukken we nu de wrange vruchten van: het geld dat we uitgeven aan sanering zou ik liever uitgeven aan vernieuwing.

Na jaren van pappen en nathouden worden de grootste milieuproblemen in de landbouw nu aangepakt: het mestoverschot en het overmatig gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Met de oprichting van de Nederlandse Voedselautoriteit hopen Els Borst en ik te werken aan het geslonken consumentenvertrouwen in ons voedsel. Door de legbatterij af te schaffen en een soort kooi die erop leek niet in te voeren en bovendien het natuurlijk gedrag van het dier meer centraal te stellen, hoop ik een kentering in het dierenwelzijnsbeleid te hebben gebracht. Desalniettemin zullen we een debat moeten

voeren over de wijze waarop de bestaande landbouw is georganiseerd. We zullen moeten accepteren dat die in toenemende mate een industrieel karakter heeft gekregen, of we dat nu wenselijk achten of niet. De vraag is dan ook vooral onder welke voorwaarden deze vorm van landbouw kan voldoen aan andere maat-

schappelijke wensen. Dat debat moet zeker ook in Europees verband worden gevoerd, Nederland is meer dan enig ander land afhankelijk van de Europese markt. Driekwart van iedere in de Nederlandse landbouw verdiende euro is afkomstig uit de export. Dat maakt ons uitermate kwetsbaar. We hebben dat recentelijk gezien bij de Mond- en Klauwzeercrisis.

Is het een schrikbeeld of een zegen als Nederlandse koeien medicijnen gaan produceren in plaats van melk?

Tien jaar geleden is in EU-verband zonder veel discussie tot een non-vaccinatie beleid besloten. Nederland heeft daar ter wille van de toegang tot onze exportmarkten van harte aan meegewerkt. Ondertussen hebben we ervaren wat de maatschappelijke consequenties van dat beleid zijn. We zullen daarom dat beleid moeten veranderen. Ik heb samen met de Europese Commissie en het Verenigd Koninkrijk het initiatief genomen om in een conferentie het debat te starten over deze noodzakelijke veranderingen. In die conferentie bleek een toenemend aantal lidstaten deze noodzaak te ondersteunen.

Nieuwe groene revolutie

Een ander element van het maatschappelijk debat rond de landbouw is de toepassing van moderne biotechnologie. We staan aan de vooravond van een nieuwe groene revolutie. In tegenstelling tot de vorige groene revolutie, begin vorige eeuw, is deze niet gericht op vergroting van de productie, maar gaat het om iets dat veel fundamenteeler is. Bij moderne

biotechnologie op veel punten ons tegemoet kan komen aan dringende maatschappelijke wensen en behoeften. Is het een schrikbeeld of een zegen als Nederlandse koeien medicijnen gaan produceren in plaats van melk? Is het een schrikbeeld of een zegen als we straks aan de hand van uw genenkaart kunnen vertellen dat u met een 'apple a day' de

dokter echt 'away' houdt? Is het een schrikbeeld of een zegen als we met behulp van moderne biotechnologie het gebruik van milieubelastende bestrijdingsmiddelen kunnen terugdringen?

Een schrik is het niet, maar burgers vinden niet dat alle technische mogelijkheden ook moeten kunnen. Uit het brede maatschappelijk debat onder leiding van Jan Terlouw bleek bovendien dat mensen iets moeten hebben aan nieuwe toepassingen en dat zij keuzevrijheid essentieel vinden. Het bedrijfsleven zal die keuzevrijheid dan ook mogelijk moeten maken door gescheiden productieketens. Bij al deze ontwikkelingen gaat het er ook om opnieuw vast te stellen wie waarvoor verantwoordelijk is. Welke rol moet de overheid spelen bij de gewenste vermaatschappelijking van de landbouw en welke rol dienen het bedrijfsleven en de burger te spelen? Ik geloof dat op veel terreinen meer overheid én meer markt noodzakelijk is.

De omslag die we in Nederland en Europa moeten maken, is die van de aanbodgerichtheid naar de vraaggerichtheid van de voedselproductie. De wensen en behoeften van consumenten en burgers

'We zullen moeten accepteren dat de landbouw in toenemende mate een industrieel karakter heeft gekregen, of we dat nu wenselijk achten of niet.'

biotechnologie overschrijden we de soortgrenzen. Dat geeft de nodige discussie over de vraag hoe ver we mogen ingrijpen in natuurlijke systemen. In wezen hebben we dat in de landbouw altijd gedaan, maar overschrijding van soortgrenzen was daarbij nooit aan de orde. Daar staat tegenover dat de moder-

dienen centraal te staan. Het gaat niet om het aanbod van landbouw, natuur en visserij, maar om de vraag van consumenten naar veilig voedsel en een groene leefomgeving van grote kwaliteit. Marktgerichtheid is een belangrijke sleutel tot vernieuwing van de sector. Wij hebben in Nederland een landbouw

die die omslag kan maken en daar al veel inspanningen voor heeft verricht. Een landbouw om trots op te zijn. Niet alleen vanwege de grote bijdrage van de sector aan onze economie (sommigen lijken dat zo vanzelfsprekend te vinden dat ze het vergeten) maar ook vanwege het unieke niveau van vakmanschap en ondernemerschap dat agrarisch Nederland kenmerkt. Deze sector dient perspectief te behouden, maar een levensvoorwaarde daarvoor is een permanente oriëntatie op de wensen van burger en consument.

Voor een dubbeltje op de eerste rang

We hebben allen onze verantwoordelijkheid in de realisering van een duurzame landbouw. De consument kan niet

en een diervriendelijke landbouw eisen en tegelijk het goedkoopste stukje vlees uit de schappen halen. Hij moet bereid zijn te betalen voor publieke goederen zoals bijvoorbeeld een mooi landschap, als hij vindt dat de landbouw daarvoor moet zorgen. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid moet worden hervormd richting een kwaliteitsbeleid. Daarom pleit ik ook niet voor een rigoureuze afschaffing; dat zou gelijk staan aan 'voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten'.

Er is een rol voor een overheid. Wat mij betreft zal het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het Ministerie van Voedsel en Groen zijn, dat zich gaat bezig houden met de boeiende dilemma's waar de samenleving voor staat. Ik zie een duurzame landbouw in Nederland,

met grote variatie in productiemethoden, van ambachtelijk tot industrieel, van groot tot klein, van gespecialiseerde tot verbrede landbouw, van biologische landbouw tot de meer traditionele vormen. Die productiemethoden kennen één overeenkomst: de trots om ondernemer te zijn en een samenleving die trots is op haar ondernemers.

Laurens Jan Brinkhorst is Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

De Democraat maakt ruimte voor úw mening. Wij ontvangen uw politiekinhoudelijke opinie van maximaal 600 woorden graag via democraat@d66.nl

Pim Fortuyn op het pluche

Thom de Graaf sloot als eerste lijsttrekker uit, dat zijn partij Pim Fortuyn aan regeringsmacht zou helpen. Op het laatste D66-congres werd zelfs gesteld dat een stem voor Thom een stem tegen Pim is. Vinden de leden van D66 een coalitie met de Lijst-Fortuyn ook onbespreekbaar, of willen ze alle mogelijkheden openhouden tot na de verkiezingen? – Door Sjors Heerdink

Jolein Bolsius-Klaarhamer (56), Bergen op Zoom

'Buitensluiten kan een voedingsbodem zijn voor verdere groei. Ik denk daarom dat we hem beter binnen dan buiten de coalitie kunnen hebben: if you can't beat them, join them. Laat hem het maar waarmaken, dan kan hij daarna worden bestreden met zijn eigen wapens. Als dat betekent dat Fortuyn gaat regeren dan is dat maar zo.'

Diederik de Boer (37), Maastricht

'Het is voor D66 onmogelijk om samen met de Fortuyn een regering te vormen. Het is duidelijk waar die man voor staat, hij is er zeker niet voor de minst bedeelde in de samenleving. Door nog voor de verkiezingen de duidelijkheid te scheppen dat wij die man niet in de regering gaan helpen, weet de kiezer waar je staat. Dat is goed voor het eigen gezicht van D66.'

Frans Siliakus (48), Grave

'Het moet voorkomen worden dat Fortuyn gaat regeren. Wat Fortuyn te zeggen heeft klinkt veel mensen aannemelijk in de oren, maar het is alles behalve rationeel. Om een waarheid uit te leggen is meer dan twee zinnen nodig. Fortuyn bedient zich vooral van oneliners. Om te voorkomen dat Fortuyn gaat regeren, moeten we kennis nemen van zijn standpunten en deze van repliek te dienen. We moeten dus wel het debat aangaan.'

Dinand Weelink (33), Neede

'Daar kan ik erg kort over zijn: Fortuyn mag absoluut niet gaan regeren. Hij stelt wel een aantal zaken aan de kaak, maar doet dat op een niet-gepaste manier. Zomaar wat roepen brengt geen oplossingen. D66 moet, ongeacht de grootte van Fortuyn's partij, zien te voorkomen dat hij gaat meeregeren.'

Jan Mulder (56), Opsterland

'De uitlatingen van Fortuyn zijn goedkoop en eenvoudig, maar ook aansprekend en daarmee gevaarlijk. De zittende partijen zouden wat beter moeten luisteren naar de boodschap tussen de regels door: ze moeten minder elitaire politiek gaan bedrijven. Ik zou er ontzettend veel moeite mee hebben als Fortuyn gaat regeren, maar we moeten onszelf niet volledig buitenspel zetten. Mocht Fortuyn die grote overwinning inderdaad binnenhalen, dan moeten we het standpunt heroverwegen.'

Maria Willems-Tilmanns (55), Schinnen

'Fortuyn is geen bedreiging, maar een eendagsvlieg. Hij is populistisch en speelt in op onderbuikgevoelens, maar met oplossingen komt hij niet. Hij heeft zijn succes mede aan de media te danken. Negeren is echter niet het antwoord,

we moeten in gesprek blijven. We moeten Fortuyn uit de tent lokken met inhoudelijke zaken. Maar zo'n debat kan alleen overgaan in coalitieonderhandelingen wanneer Fortuyn inbindt en met concrete plannen komt.'

De dag van de lokale partijen

Er wordt nog al eens gesteld dat lokale afdelingen van een landelijke partij voor hun succes bij de gemeenteraadsverkiezingen volledig afhankelijk zijn van de landelijke trend. Maar is dat wel zo? Een aantal D66-afdelingen heeft bij de gemeenteraadsverkiezingen van 6 maart opmerkelijke resultaten geboekt, soms met meer dan 100% winst. Wellicht dat de lokale campagne toch meer verschil maakt dan vaak wordt gedacht. - Door Han Gaaikema en Pam de Soete

De verkiezingen van 6 maart zullen de geschiedenis ingaan als de verkiezingen van de lokale partijen. Hoe hebben de plaatselijke D66-lijsttrekkers deze verkiezingen ervaren? En heeft het nog wel meerwaarde om bij een landelijke partij te horen als lokale partijen de toekomst hebben?

Hart voor Langedijk

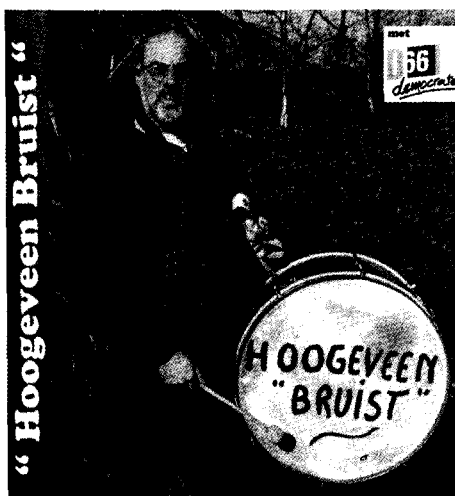
In Langedijk is D66 de verkiezingen ingegaan onder de naam Hart voor Langedijk/D66. Ook de slogan laat aan duidelijkheid niets te wensen over: 'Kies voor een echte Langedijkse partij'. Slaat dat aan bij de kiezers? Het was een doorslaand succes: D66 steeg van 1 naar 5 zetels en werd met een kwart van de stemmen de grootste partij in de Langedijkse Raad. Volgens Hans de Graaf, lijsttrekker van Hart voor Langedijk/D66, is het succes echter niet alleen daaraan te danken. De afdeling heeft actief campagne gevoerd, is elke avond langs de deuren gegaan om pakketjes uit te delen met boerenkool, het lokale pro-

De D66-afdeling Almere wilde graag iets concreets doen voor de gemeenschap en besloot genereus een krokusperkje te doneren...

Foto: Bob Friedländer

De afdeling is elke avond de deuren langs gegaan om pakketjes uit te delen met boerenkool, het lokale product van Langedijk.

Het is misschien geen 'sledgehammer', maar met de CD Hoogveen Bruist heeft Charlie Timmermans wél een lokale campagnehit gescoord

duct van Langedijk. In Langedijk is men er inmiddels van overtuigd dat campagne voeren meer uitmaakt dan vaak gedacht wordt.

Met het lokale succes blijft Hart voor Langedijk/D66 onderdeel van de landelijke partij. Mensen die eerst voor een lokale partij actief waren, krijgen ook steeds vaker interesse voor D66. De Graaf: 'Het zou beter zijn als de landelijke politici zich niet met de gemeenteraadsverkiezingen zouden bemoeien, maar je ontkomt er niet aan' Daar is Henk van Mossel, D66-lijsttrekker in Lochem, het roerend mee eens. Hij vindt ondanks zijn winst tegen de landelijke trend in (van 4,3 naar 7,1%) dat de gemeentelijke thema's ondergesneeuwd zijn in de campagne. 'Het is niet ethisch van de landelijke lijsttrekkers, inclusief Thom de Graaf, om de gemeentelijke issues te vermengen met de landelijke politiek. Landelijke politici moeten gewoon hun mond dichthouden tot na de

gemeenteraadsverkiezingen, tenzij ze ingaan op lokale thema's.' Een voorbeeld van dat laatste is VVD-kamerlid Erica Terpstra, die op uitnodiging van de lokale GGD ('Ik had VVD verstaan!') een speech gaf in Epen. Daarin behandelde Terpstra slechts lokale thema's. Van Mossel wil graag bij de landelijke partij blijven horen, maar als de nationale politici zich niets gaan aantrekken van de lokale thema's zal hij zich te gaan beraden op de toekomst.

Ook in Anna Paulowna, waar D66 dit jaar niet meedeed aan de gemeenteraadsverkiezingen vanwege gebrek aan kandidaten, worden vraagtekens gezet bij de meerwaarde van de binding met de landelijke partij. Voorzitter Hans Veldt: 'Den Haag staat te ver af van wat er op straat speelt. Tegelijkertijd moet je rekening houden met de landelijke standpunten van je partij, waardoor je je niet voor de volle 100% op het lokale kunt richten.' In de ogen van Pieter Meeuwis, campagneleider te Best (stabiel gebleven), biedt het feit dat je bij een landelijk netwerk hoort juist ook grote voordelen. Hij vindt dat Thom de Graaf en Roger van Boxtel zich op een uitstekende manier voor de afdelingen hebben ingezet. Ine Meeuwis, de lijsttrekker, haalt de e-mail-contacten via de bestuurdersvereniging

aan als zeer nuttig, net als de congressen. Het feit dat Thom de Graaf het burgemeestersreferendum van Best aanhaalde als succes voor D66 is als positieve feedback ervaren. Toch hebben ze in Best niet zozeer op het merk D66 ingezet. Ine is een bekend raadslid en heeft zich vooral geprofileerd op lokale thema's. 'Maar daarbij neem je je D66-achtergrond natuurlijk wel mee'.

Hondstrouw

In Hoorn heeft D66 haar twee zetels behouden. Campagneleider Leo Pinxten: 'Natuurlijk worden de gemeentelijke thema's gedomineerd door de landelijke politiek, dat valt niet te ontkennen. Eigenlijk zou je permanent campagne moeten voeren om dat te veranderen'. Hoorn heeft als experiment in deze gemeenteraadsverkiezingen alle campagneactiviteiten zoveel mogelijk geconcentreerd in de wijk waar vier jaar geleden

'De besluiten van de raad koppelen we altijd terug naar de burgers, ook als het geen verkiezingstijd is'

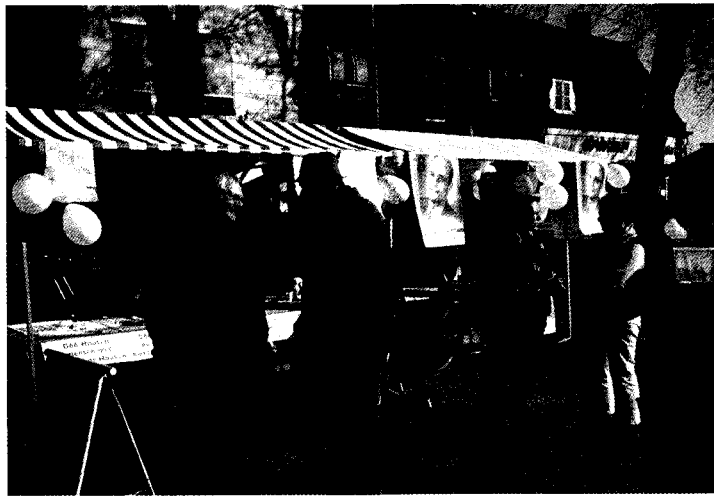
het beste resultaat is geboekt. In die wijk is het stemmenaantal ook inderdaad flink gestegen, terwijl het in de andere wijken van Hoorn daalde. Per saldo kwam de afdeling op hetzelfde resultaat als vier jaar geleden: 5,6% van de stemmen. Campagnevoeren helpt dus echt, concludeert Pinxten. Had D66 Hoorn zich nog beter kunnen profileren als ze geen onderdeel van een landelijke partij zou zijn geweest? Pinxten denkt van wel, maar voegt er direct aan toe hondstrouw te zijn aan zijn club. Ook in Heerhugowaard bleef D66 stabiel op twee zetels. Voorzitter Hans Okker deelt de mening van Pinxten dat de landelijke dominantie in de campagne onvermijdelijk is: 'Mensen kiezen nou eenmaal oppervlakkig'.

Brigitte Ortman van de afdeling Heerlen, die op 6 maar haar twee zetels verloor, heeft voor de landelijke partij gekozen en is van daaruit ingestroomd in de plaatselijke afdeling. Ortman: 'Er gaan misschien lokale zetels verloren vanwege de landelijke malaise, maar andersom hebben we ook geprofiteerd als het landelijk goed ging. Dan is het flauw om daar nu over te gaan zeuren'. Bovendien kunnen lokale thema's ook in negatieve zin een rol spelen. Ortman: 'De plaatselijke D66 wethouder heeft onder andere gezondheidszorg in zijn portefeuille. De overlast die de drugsgebruikers veroorzaken wordt hem daarom aangerekend. Hoewel hij inhoudelijk een zeer goed beleid voert, willen de mensen liever horen dat alle verslaafden de stad uit moeten.'

Brede samenwerking

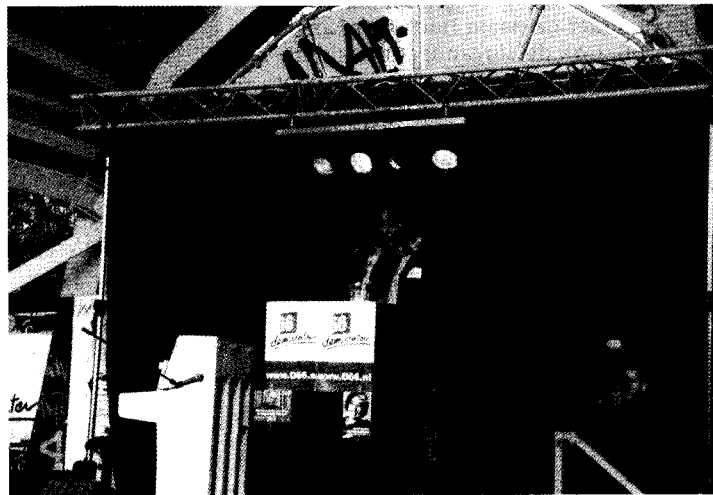
Op Schouwen Duiveland heeft de sluiting van het ziekenhuis te Zierikzee D66 geen goed gedaan, omdat minister Borst daarmee in verband werd gebracht. De D66 afdeling heeft anderhalf jaar geleden vergaderd over het oprichten van een lokale partij, maar daar is het niet van gekomen. Alex Hijgenaar, lijsttrekker: 'Dat hadden we misschien wel moeten doen, het had zeker 2 of 3 zetels gescheeld.' Relativerend: 'Hoewel lokale partijen die langer besturen ook zo weer kleiner worden'.

De relatieve onzichtbaarheid van de afdeling achter de landelijke partij is echter zo evident, dat Hijgenaar vermoedt dat er over 20 jaar geen lokale afdelingen van landelijke partijen meer zullen bestaan. 'Je kunt je een soort brede

Sommige kiezers in Houten zijn gemakkelijker te overtuigen dan anderen

Foto: Erik Dons

Lijsttrekker Saskia Bruines spreekt de Amsterdammers toe in het Vondelpark, als afsluiting van het door Groot-Amsterdam georganiseerde B-Day (Burgerdag)

Foto: Roel Veldhorst

Kamerlid Francisca Ravestein discussieert samen met de mensen van D66 Arnhem over de postliberalisering

Foto: Jan de Wit

Boris Dittrich staat vooral ook op de zeepkist om te luisteren, zoals hier naar de problemen van de inwoners van Apeldoorn.

Foto: Frits Prakke

Via het huis-aan-huisblad biedt D66 Velsen 'de zwevende kiezers een vangnet aan'

Foto: Henk Wijkhuizen

samenwerking zoals in het Europese Parlement voorstellen; sociaal links democratisch en lokaal'.

Tent

In Zoetermeer verdubbelde D66 zich: van 9,4 naar 17,5% ofwel van 3 naar 7 zetels. Lijsttrekker Flip Huisman verklaart het succes: 'In Zoetermeer hebben we zeer actief campagne gevoerd. Sinds juni 2001 staan we wekelijks met een tent in het stadshart, waarbij we de inwoners laten reageren op stellingen die betrekking hebben op de plaatselijke thema's. Het centraal plaatsen van de burger bij thema's die aanspreken, is door de kiezers beloond.'

'Landelijke politici moeten gewoon hun mond dichthouden tot na de gemeenteraadsverkiezingen, tenzij ze ingaan op lokale thema's'

Ook in Abcoude wist D66 tegen de stroom in te groeien en behaalde het een tweede zetel.

Lijsttrekker Meindert Brunia zegt over dit lokale succes: 'Abcoude heeft de afgelopen vier jaar een rommelige periode gekend, waarbij 3 verschillende colleges aan het roer hebben gestaan. D66 heeft geen enkele keer meegedaan aan het college. Als oppositiepartij hebben we onze inhoudelijke lijn consistent weten vol te houden.'

Hijgenaar van Schouwen Duiveland is van mening dat uitingen van onvrede bij de plaatselijke verkiezingen scoren. 'Een van de lokale partijen hier had wekelijks een pagina in het lokale dagblad vol onvrede en hoe het anders zou moeten.

D66 wil echter argumenten gebruiken en geen demagogie. Al was het achteraf misschien beter als wij ook wat feller van leer waren getrokken.' Ortmans uit Heerlen waarschuwt dat we voor alles trouw moeten blijven aan onze eigen principes. 'De stijl van D66 staat haaks op populisme. We moeten ervoor waken dat we daar maar aan mee gaan doen omwille van het aantal stemmen.'

Mensen en middelen

Het succes van Zoetermeer toont aan dat het mogelijk is jezelf te blijven en succes te boeken. Hun permanente campagne doet echter een groot beroep op mensen en middelen. In Schouwen Duiveland

ontbraken die en dat heeft zich volgens Hijgenaar gewroken. Ook in Abcoude, waar wel winst werd geboekt, was het moeilijk om D66 leden te activeren voor de lokale politiek. Brunia: 'Het had weinig gescheeld of D66 had hier niet meegedaan met de verkiezingen. Pas toen duidelijk werd dat we de verkiezingen dreigden mis te lopen, bleek een aantal nieuwe leden bereid zich actief in te gaan zetten.'

Onder meer de afdeling Zoetermeer heeft laten zien dat door een permanente campagne de betrokkenheid bij de lokale politiek kan groeien. Huisman: 'De besluiten van de raad koppelen we altijd terug naar de burgers, ook als het geen verkiezingstijd is. Niet om gelijk te krijgen,

maar om de inwoners uit te leggen welke besluiten waarom genomen zijn. Daarop willen we een reactie krijgen. Maar dat betekent niet dat je iedereen gelukkig maken. Na een besluit over een bushalte zal de bus altijd voor iemands deur stoppen.'

Top 10 Verkiezingswinnaars

- 1 **Langedijk (16,7% winst)**
- 2 **Rozenburg (16,1)**
- 3 **Wognum (8,8)**
- 4 **Abcoude (8,5)**
- 5 **Zoetermeer (8,1)**
- 6 **Opmeer (7,9)**
- 7 **Winschoten (5,7)**
- 8 **Ommen (5,5)**
- 9 **Ouderamstel (5,0)**
Drechterland (5,0)
- 10 **Hilversum (4,9)**

Top 10 D66 stemmentrekkers

- 1 **Rozenburg (26,3% van de stemmen)**
- 2 **Langedijk (24,8)**
- 3 **Wognum (24,5)**
- 4 **Gennep (22,1)**
- 5 **Haarlemmerliede (18,2)**
- 6 **Ouderamstel (17,9)**
- 7 **Zoetermeer (17,5)**
- 8 **Abcoude (17,2)**
- 9 **Voerendaal (16,4)**
- 10 **Muiden (16,2)**

'D66 is vóór de uitbreiding, omdat we de mensen in bijvoorbeeld Hongarije dezelfde vrijheid en welvaart gunnen die wij nu kennen'

D66-europarlementariër Lousewies van der Laan wil meer Europa in de campagne:

'Alleen op 15 mei kunnen de kiezers zich uitspreken over de uitbreiding'

Na acht jaar paars dringt zich de vraag op, of het Europabeleid van het Kabinet iets is om trots op te zijn. D66-europarlementariër Lousewies van der Laan vindt van niet: zij geeft de conservatief-liberale minister Van Aartsen en zijn Europese staatssecretaris Dick Benschop (PvdA) een mager vijfje voor hun prestaties. - Door Mendeltje van Keulen

'De komende verkiezingen gaan over Europa, of we dat leuk vinden of niet. Niet alleen over de vraag óf de EU moet uitbreiden, maar ook over de voorwaarden waaronder dat moet gebeuren. Tijdens de vorige kabinetsperiode zijn de verschillen tussen de partijen goed duidelijk geworden waar het om Europa gaat. De VVD van Van Aartsen staat op de rem, terwijl D66 en in mindere mate GroenLinks juist werk willen maken van de verdere ontwikkeling en democratisering van Europa. De PvdA, Kok en Benschop, bungelen daar voortdurend tussenin.'

Van der Laan is voorstander van de uitbreiding van de EU met landen uit Midden- en Oost-Europa, maar zou een referendum daarover toejuichen. 'De uit-

breiding is bij uitstek een punt dat zich leent voor een referendum. Pas dan zou er een echt debat op gang komen en kan de publieke steun toenemen. Over die steun maak ik me grote zorgen, de uitbreiding is nog teveel een project van de politieke elite alléén. Dat betekent prijs-schieten voor de populistische van rechts. Je ziet dat in Oostenrijk met Haider, in Nederland met Fortuyn.'

Te laat

Het Europabeleid van Van Aartsen en Benschop krijgt van Van der Laan niet meer dan een mager vijfje. 'Het paarse beleid had een kernthema. Dat was het 'netwerk-europa', waarmee Benschop doelde op het belang van frequente contacten tussen de hoofdsteden van de vijftien lidstaten. Maar zo iets werkt natuurlijk alleen als je in Europa vrienden hebt. Zijn er straks weer overal christen-democraten of Berlusconi's aan de macht, dan zou Nederland wensen dat het had aangedrongen op

Europese rechtsregels en garanties. Dan staan we als klein land zo weer buitenspel'. Het heeft de afgelopen jaren geschort aan hervormingen. 'Benschops ideeën over een gekozen voorzitter van de Europese Commissie komen zo uit het D66 programma. Maar de VVD is op Europees niveau even mordicus tegen staatkundige vernieuwing als binnenslands'. Het moge bekend zijn: de D66-eurofractie vindt het onlangs geratificeerde Verdrag van Nice, dat de EU klaar zou moeten maken voor de uitbreiding, een gemiste kans. Van der Laan: 'Met Nice komt Europa niet dichterbij de burger, integendeel. Wat meer is: enkele weken na ratificatie komt Benschop ineens met het voorbehoud dat er nog van alles veranderd moet worden, zoals het landbouwbeleid. Ja, dan ben je dus te laat: dat had in Nice geregeld moeten worden'.

Harde criteria

Het toekomstige Kabinet zou zich, als het aan Van der Laan lag, in Europa op twee zaken moeten richten. 'Ten aanzien van de uitbreiding moeten we terug naar de harde criteria. Geen oppervlakkig gepraat over "unieke kansen" en geen politieke interpretaties. Dus niet zoals Kok nu zegt: "Zonder Polen kan het niet". Als de regels niet gehaald worden, moeten we op uitsstel durven aandringen. Bovendien moet de transparantie in Europa eindelijk worden verbeterd. De Europese ministerraad maakt in het diepste geheim wetgeving. Dus moeten de documenten op internet en de notulen van die vergaderingen publiek worden gemaakt. Er is nu een initiatief van Blair en Schröder voor meer openheid, waar Nederland zich meteen bij zou moeten aansluiten. Ook de Finnen hameren op hervormingen, maar waar blijft Den Haag? In het debat over de toekomst van de EU was Nederland ook al de grote afwezige.'

Hier ligt ook een taak voor de Tweede Kamer, die nu nauwelijks en veel te laat op Europese wetgeving reageert. 'Op het moment dat er een wetsvoorstel binnenkomt van de Europese Commissie, dan moet je als Kamer invloed uitoefenen. Maar de meeste Kamerleden kennen de Europese procedures niet en bovenal: Europa is niet sexy. Voor Van

'De uitbreiding is nog teveel een project van de politieke elite, dat betekent prijschielen voor rechtspopulisten als Haider en Fortuyn'

der Laan mag Europa dan ook een stevige plaats krijgen in de verkiezingscampagne. 'Mensen realiseren zich na de MKZ crisis hoe belangrijk het is een stem te hebben in Europa. Daar wordt ons beleid gemaakt. Maak dus als partij van je Europabeleid een inzet voor de verkiezingen. D66 moet daarbij concrete eisen stellen, we willen niet nog een keer regeren met een club zonder actief Europabeleid'.

E-mail uit Afrika

Microproblemen

Voor een keertje geen e-mail uit Amerika. Niet dat de verbinding voorgoed verbroken is. Collega Kock kon echter tijdelijk het toetsenbord niet beroeren. Uw redactie is dus op zoek gegaan naar andere Democraten 'over de grens'. En dat hebben ze, zoals het hoort in deze partij, pragmatisch aangepakt. De commissie Buitenland is verzocht om een alfabetische lijst van hoofdsteden. En toen is men gaan bellen: Abu Dhabi nam niet op maar Accra wel. Een miljoenenstad die de sfeer van een Afrikaans dorp uitstraalt en zich ook nog hoofdstad van Ghana mag noemen. Trouw wordt hier de Democraat naar toe gestuurd en ook nog door mij gelezen, om vervolgens een tweede leven te beginnen als inpakpapier op een Ghanese markt.

Collega Kock bekijkt Nederland graag met Amerikaanse ogen. En weet daarmee een hoop van jullie dagelijkse besommeringen te relativeren. Wat een klein landje en wat een microproblemen. Door Afrikaanse ogen bezien is Nederland echter groots. Nederland is bezig met het aanbrengen van het toefje op een prachtige slagroomtaart. Georganiseerd zijn als Nederland, dat is voor veel Gha-

nese politici een doel. Met een handelsbalans die er zijn mag, met prachtige snelwegen en woonwijken met riolering. En toch nog, in tegenstelling tot de Duitsers die ook best wel georganiseerd overkomen, zulke aardige en open mensen. Dan heeft Nederland nog niet eens de rijkdom van Ghana. Geen zon, geen goud, geen cacao, geen tropische vruchten in overvloed. Het is moeilijk de Ghanese te overtuigen dat dit valse beeld gelingen zijn. Dat we met zijn allen op een kluitje op inklinkend veen en tussen oprukkend asfalt wonen. Dat de mensen met alles met een lach oplossen zoals in Ghana maar steeds vaker met de middelvinger en de vuist. Zelfs het argument dat de burgemeesters niet gekozen worden en referenda geen volwaardig democratisch instrument zijn, lijkt de gemiddelde Ghanese koud te laten (waarschijnlijk verandert dat als de Democraat vaker als inpakpapier op Makola Markt verschijnt). De verbazing treedt pas op als ik ze vertel dat tomaten

in kassen worden verbouwd, evenals paprika's. En dat we daar tientallen miljoenen guldens subsidie in de vorm van goedkoop gas tegenaan gooien. Zodat we de overheerlijke goedkope vruchten en tomaten van de Ghanese niet hoeven te proeven en de landbouw in Ghana niet van de grond komt. En zodat Ghana als rijk land zichzelf toch nog Heavily Indebted Poor Country moet noemen om voor een paar schamele begrotingsjaren financieel wat op adem te kunnen komen alvorens ondergedompeld te worden in de volgende crisis. En dan pas zie je de Ghanese denken, zouden die Hollanders zich bewust met microproblemen bezig houden om de macroproblemen buiten de deur te houden?

D66'er David Kuijper woont er werkt in Ghana, het land van de OK-bananen, maar volgt nog altijd de ontwikkelingen in het land van Vifit en Verwenkward.

Kort nieuws uit Den Haag

Medicinale cannabis

Op voorstel van Els Borst heeft het kabinet besloten de verstrekking van medicinale cannabis door apotheken op doktersrecept aan patiënten toe te staan. De verwachting is dat het Bureau voor Medicinale Cannabis van het ministerie vanaf 2003 aan apotheken levert. Tegen die

gepleit. Na invoering kunnen mensen via e-mail aangifte doen van bijvoorbeeld een fietsdiefstal. Via internet is vervolgens te volgen hoe de aangifte verder wordt afgehandeld. D66 hoopt hiermee het doen van aangiftes te stimuleren.

foto: André van den Bos

Dankzij D66 krijgen kleinere, zelfstandige winkeliers meer financiële garanties

foto: Marcel Minnée

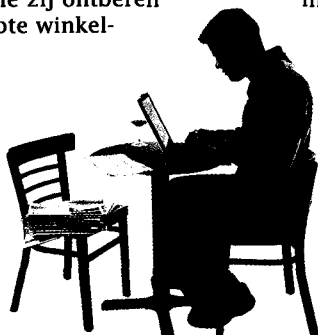
tijd is ook het kleinschalig wetenschappelijk onderzoek met medicinale cannabis afgerond, dat de Vrije Universiteit in opdracht van minister Borst uitvoert bij 16 MS-patiënten.

Garanties voor kleine winkeliers

Het D66-idee van een 'winkelgarantiefonds', dat verder is uitgewerkt door MKB Nederland, is door de Tweede Kamer aangenomen. Het winkelgarantiefonds moet de eentonigheid van winkel-aanbod in de binnensteden tegen te gaan door zelfstandige middenstanders financiële garanties te bieden die zij ontberen doordat zij niet bij een grote winkelketen horen.

Aangifte misdrijven via internet

Bij de behandeling van de politiebegroting heeft Olga Scheltema een meerderheid gekregen achter het D66-voorstel voor een elektronisch aangiftesysteem. Eerder had Boris Dittrich hier al voor

Toezicht energiemarkt

Dankzij een amendement van Jan van Walsem is de DTE, de waakhond van de geliberaliseerde energiemarkt, nog niet geheel verzelfstandigd. D66 vindt dat de vrije energiemarkt daarvoor nog te weinig is uitgekristalliseerd en wil dat de minister een vinger aan de pols houdt totdat de markt voldoende op orde is.

Asielzoekers mogen langer werken

Dankzij een mede door Francisca Ravestein ingediende motie mogen asielzoekers die nog in procedure

zijn langer werken. De verveling in de opvangcentra tijdens lange procedures is één van de grootste problemen waarmee de asielzoekers te maken hebben. Eerder mochten asielzoekers slechts 13 weken per jaar werken; dat wordt nu een maand langer.

Milieu

De D66-fractie in de Tweede Kamer heeft het kabinet gevraagd om een concrete vertaling in maatregelen en middelen van het Nationaal Milieubeleidsplan 4. Ook heeft D66 de regering opgeroepen in de Raad de plannen van eurocommissaris Bolkestein bij te stellen. Die stelt voor om overheden te verbieden bij overheidsaanbestedingen rekening te houden met milieuaspecten.

Keurmerken

Een voorstel van D66 en PvdA, om de wildgroei aan milieukeurmerken te stroomlijnen en zo meer duidelijkheid te scheppen voor de consument, is overgenomen door de Tweede Kamer.

Oude netten

D66 heeft het kabinet verzocht een verbod uit te vaardigen voor het in zee gooien van oude visnetten. Zeehonden, dolfijnen en vogels kunnen daarin verstrikt raken. De afgedankte netten moeten van nu af aan in havens verzameld worden.

Nederlandse Voedselautoriteit

De D66-ministers Borst en Brinkhorst hebben een Nederlandse Voedselautoriteit (NVA)

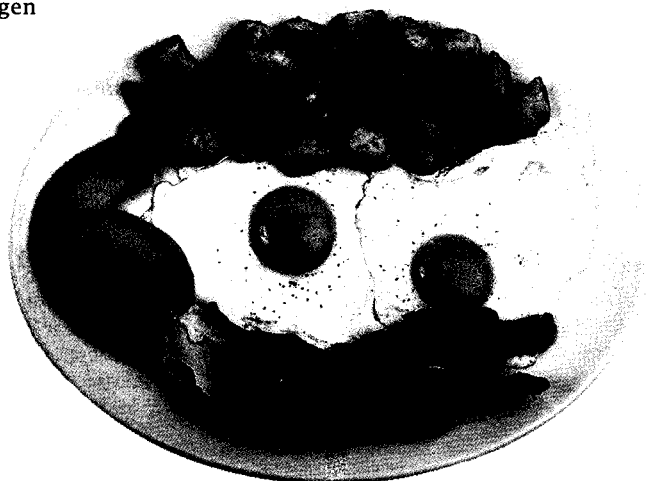

foto: André van den Bos

opgericht. De NVA moet waken over de veiligheid van het voedsel in alle schakels van de productie- en handelsketen. Door de controle voor de voedselveiligheid bij één centrale organisatie met voldoende gezag en middelen te leggen denken de ministers de veiligheid voor de consument beter te garanderen.

Bachelor-Master

Dankzij amendementen van Ursie Lambrechts, zal het onderscheid in opleidingsniveau voortaan blijken uit de titelatuur van de Bachelor of Master-opleiding: alleen wie een opleiding heeft af-

gegrond in het wetenschappelijk onderwijs mag de toevoeging 'of science' of 'of arts' gebruiken. Ook is dankzij D66 vastgelegd, dat wanneer blijkt dat de kwaliteit van de masteropleiding vanwege de éénjarige duur niet voldoende is, er een wettelijke verlening van de masterfase naar twee jaar plaatsvindt. Daarbij zal ook de studiefinanciering wordt verlengd.

Alimentatie

Goed geregelde kinderalimentatie maakt het voor alleenstaande moeders in de bijstand financieel aantrekkelijker om een deeltijdbaan te aanvaarden. Staatssecretaris Annelies Verstand wil daarom de hoogte van de alimentatie vaststellen op een vast percentage van het inkomen van de ex-partner. Eén instantie zou de kinderalimentatie moeten innen en uitbetalen. Op die manier zullen ex-partners vaker alimentatie betalen en kan de uitvoering door de sociale diensten worden ontlast.

EKO-varkens

Minister Brinkhorst heeft met steun van de D66-fractie in de Tweede Kamer een stimulering van de EKO-varkenshouderij gerealiseerd, door omschakelende vee-

houders een subsidie toe te kennen. Schakels in de productieketen, zoals varkenshouders, slachterijen en grootwinkelbedrijven hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over een verruiming van het aanbod van EKO-varkensvlees en verrekenden de meerwaarde daarvan met alle partijen in de keten.

Meer geld voor verslavingsbeleid en vrouwenopvang

Minister Els Borst heeft met ingang van 2002 de specifieke uitkeringen voor maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid en vrouwenopvang met € 22,5 miljoen verhoogd. Daarmee kunnen bijzondere kwetsbare groepen zoals slachtoffers van geweld, dak- en thuislozen en zwerfjongeren worden opgevangen. Volgens Borst is het extra geld ook nodig om de werkdruk in de opvang te verlagen en de veiligheid te vergroten. (PdS, AA)

Van de voorzitter

Om uit te knippen en tot 15 mei bij je te dragen:

Zonder D66 lukt het niet

Kleinere scholen met beter betaalde leerkrachten.

Alleen D66 wil €2.700.000.000 extra in het onderwijs investeren

Een basisverzekering voor iedereen

Meer eigen vrijheid en verantwoordelijkheid voor de professionals in de gezondheidszorg (artsen, verplegers). Minder bureaucratie, meer zorg!

Grotere veiligheid niet alleen door meer politie, maar ook door meer rechters en officieren van justitie

Alleen een snelle en intelligente aanpak kan criminaliteit tegengaan

Doorbouwen op het succesvolle economische beleid van paars

De staatsschuld verder omlaag brengen zodat we nu, maar ook in de toekomst gericht kunnen investeren

10 nieuwe natuurgebieden erbij

Natuur en milieu ook voor de volgende generaties behouden

Een nieuwe democratie, door minder regels die beter worden gehandhaafd

De politiek en de overheid moeten uw vertrouwen waard zijn!

Boris van der Ham:
'Als je vindt dat het anders moet, dan zul je het systeem moeten aanpakken'

Vivien van Geen:
'De rechtsbescherming die we hebben opgebouwd in dit land wordt ongemerkt weer uitgehold'

Hein van Meeteren:
'Het zou mijn nachtmerrie zijn, als ik mijn integriteit zou verraden om goed te liggen bij mijn omgeving'

Michiel Verbeek:
'Toen D66 24 zetels won, kregen we er tien gratis van de PvdA'

foto's: André van den Bos

De nieuwkomers op de D66-kandidatenlijst willen vooral zichzelf blijven

'Mijn integriteit verliezen zou ergste zijn dat kan gebeuren'

Wie zijn de nieuwe kopstukken van D66? Om de mensen achter de nieuwe namen op de lijst te leren kennen, nodigde de Democraat Vivien van Geen (55), Boris van der Ham (28), Hein van Meeteren (52) en Michiel Verbeek (45) uit voor een gesprek. Enkele uren voordat de eerste uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen binnendruppelden, keken zij vooruit naar de Tweede Kamerverkiezingen van 15 mei en naar de eervolle taak die hen daarna te wachten staat.

– Door Andor Admiraal en Mendeltje van Keulen

Wat bezielt iemand om anno 2002 volksvertegenwoordiger te willen worden? Zoals de achtergrond van de vier nieuwe binnenkomers in de D66 Top 10 verschilt, zo uiteenlopend is ook hun motivatie. Michiel Verbeek, nu nog wethouder in Haren, heeft niet veel woorden nodig: 'Ik ben achttien jaar gemeentepoliticus geweest, het is nu tijd mijn ambitie te verleggen. Van een gemeentelijke producent van wet- en regelgeving naar de controle-taak op Rijksniveau.' Vivien van Geen is de hoogst geplaatste nieuwkomer op de lijst. 'Ik ben al jarenlang maatschappelijk actief: in de ouderenzorg, de patiëntenbeweging, de vakbond, de vrouwenbeweging. Maar in de landelijke politiek bepaal je de spelregels. Dan moet je boven de partijen staan, evenwichtig rekening houden met alle belangen'. Hein van Meeteren, consultant uit Amsterdam: 'Een groot deel van mijn leven ben ik met politiek bezig geweest. Ik klink nu misschien als een gepatenteerde oude lul, maar in de jaren zestig werd ik als scholier gegrepen door de democratiseringsbeweging. Toen daarna de groene beweging opkwam, was ik daar helemaal hoteldebotel van. Maar dat heeft ook pijnlijke ervaringen opgeleverd. Toen ik lijsttrekker van de Groenen was, begon iemand als

Martin Bierman te roepen dat Nederland vol is. De Groene beweging viel uit elkaar toen het groene denken door GroenLinks werd geclaimd. Ik ben een paar jaar partijloos geweest voordat ik weloverwogen besloot mij bij D66 aan te sluiten. Ik maak me zorgen: de Nederlandse democratie

gezelschap, zoekt de oorzaak ergens anders. 'Het probleem is eerder dat het D66 heeft ontbroken aan vechtlust en aan zelfrespect. Natuurlijk, je moet jezelf blijven, maar met meer vechtlust zou D66 een stuk verder komen.' Verbeek: 'Ik deel die opvatting helemaal niet! Ik ken veel

'Politici zijn als cavia's in een caviabak: als ze anders moeten rennen dan moet je de schotjes verzetten.'

verloedert, Italiaanse toestanden zijn niet zo ver als we wel denken. Er is een sterk D66 nodig om dat tegen te houden.'

Gratis zetels
Zelfs bij de enthousiaste nieuwelingen komt het gesprek al snel op wat er is misgegaan bij D66, nu de partij alsmatig zo laag staat in de peilingen. Van Meeteren: 'Na acht jaar Paars zijn wij mede verantwoordelijk voor de politieke cultuur. Dat is lastig voor een partij die de democratie hoog in het vaandel draagt'. Acteur en voormalig Jonge Democraten-voorzitter Boris van der Ham, de benjamin van het

D66'ers die zich vechtlustig hebben ingezet de afgelopen jaren. Nee, er is iets anders aan de hand. Toen D66 24 zetels won, kregen wij er eigenlijk tien gratis van de PvdA. We zijn nu eenmaal een pragmatische partij van mensen die zich graag in problemen verdiepen, daarmee word je niet groot.' Van Geen ziet het nog weer anders: 'In Paars was D66 teveel de brug, ons eigen programma is daarbij ondergesneeuwd. We moeten dat eigene, dat radicaal-democratische scherper profileren. Bijvoorbeeld in de zorg: daar staan sterke, kapitaalcrachtige partijen als overheid en ziekenhuis tegenover elkaar met de pa-

tiënt daartussen. Die kan nooit een vuist maken. Er wordt dan gezegd: laat de verzekeraars ook maar namens de patiënten spreken. Maar zo werkt het natuurlijk niet. Verzekeraars zijn grote ondernemingen met een winstbelang, die kunnen niet voor de patiënten spreken. Dus is het de taak van de politiek ervoor te zorgen dat de pa-

'Ik erger me er echt aan, als politici zeggen dat de kloof met de kiezers wel wordt gedicht als er "een cultuuromslag" komt. Dat is veel te vaag. Politici zijn net als cavia's in een civiabaak: als je wilt dat ze anders gaan rennen dan moet je ze dat niet vragen, dan moet je de schotjes verzetten. Kortom: als je vindt dat het anders moet,

verzamelt'. Van der Ham: 'Met het Nieuwe Democraten-project hebben we mensen ingeschakeld van buiten de politiek, om problemen en oplossingen aan te geven. Dat werkte verfrissend. Wat me trouwens nu al gebeurt, is dat er onbekenden naar me toe komen en zeggen "ik wil straks in jouw brainstormgroep!"' Vivien van Geen: 'Ik verwacht feedback van de collega's in de fractie. Maar ik wil ook gericht mensen opzoeken: in de zorg, in het onderwijs, mensen die weten wat er speelt.' Van der Ham: 'Dat klinkt ontzettend verkokerd! Wie zegt dat mensen in de zorg niet ook uitstekende ideeën kunnen hebben over bijvoorbeeld democratisering?' Terwijl iedereen instemmend knikt, lanceert Van Meeteren een nog ambitieuzer plan: 'Ik heb veel bewondering voor Gunther Wallraff, die Duitse schrijver. Die bezocht niet alleen mensen, maar wilde ook leven zoals zij leefden. Hij ging als de Turk Ali in een fabriek werken en beschreef van binnenuit hoe dat is. Eigenlijk zou je dat als Kamerlid ook moeten doen.' Van Meeteren zou ook wel wat zien in een onafhankelijk instituut dat de kwaliteit van Kamerleden controleert. Maar wie bepaalt wat een goed kamerlid is? Van Meeteren: 'In het bedrijfsleven bestaan allerlei methoden om prestaties te meten. Waarom zou dat in de politiek niet kunnen? Op basis van criteria als intelligentie, juridische kennis, of iemand een boodschap kan overbrengen...'. Van der Ham heeft zijn bedenkingen: 'Op die manier krijg je 150 fractievoorzitters...'.

Ideologisch vérplassen
Om te voorkomen dat de rest van het gesprek over Haagsche aangelegenheden gaat, werpen we een nieuw balletje op: waarover hebben de Kamerleden-in-spe zich voor het laatste kwaad gemaakt? Niemand hoeft lang na te denken. Verbeek: 'De WAO! De discussie gaat teveel over het zo goedkoop mogelijk maken. Dat is simpel te realiseren door WAO'ers in de bijstand te stoppen, maar de discussie moet erop gericht zijn mensen die arbeidsongeschikt zijn geraakt zo snel mogelijk weer arbeidsgeschikt te krijgen.' Van Geen: 'Ik maak me zorgen over de geruisloze inperking van burgerrechten in ons land. Een voorbeeld? Uitleveren van verdachten aan landen met heel andere wetten en rechtssystemen, daar maak ik me razend over. Daarmee wordt de rechtsbescherming die we in Nederland hebben opgebouwd, ongemerkt uitgehold.' Van der Ham: 'Waar ik slecht tegen kan, is het ideologisch vérplassen op het gebied van veiligheid: wie is het meest *tough on crime*? Zeker nu intelligente mensen daar ook opeens aan gaan meedoen. Het enige dat gebeurt, is dat het gevoel van onveiligheid wordt vergroot, maar oplossingen levert het niet op. Ik ben liever *'smart on crime'*: echte oplossingen, zoals sneller straffen.' Van Geen raakt op stoom: 'Iets anders dat ik absoluut schandalig vind, is

'Verzekeraars zijn grote ondernemingen met een winstbelang, die kunnen niet voor de patiënten spreken.'

tiënt een stem heeft. De patiënt moet sturend zijn in de zorg, dat is typisch D66.'

dan zul je het systeem moeten aanpakken.'

Politieke cultuur

De ideeën over de positie van D66 mogen verschillen, de vier debutanten zijn het roerend eens over de stelling dat de Haagse politieke en journalistieke cultuur hoognodig aan vernieuwing toe is. Politici moeten duidelijker tonen waar ze voor staan en waar ze voor gaan. Van Meeteren vindt bovenal dat de 'ons-kent-ons cultuur' en de daarmee verbonden vriendjespolitiek doorbroken moet worden. Van der Ham heeft aarzelingen bij het gemak waarmee dat soort uitspraken worden gedaan.

Feedback organiseren

Hoe denken de aankomende Kamerleden een eerlijk beeld te krijgen van het eigen functioneren? Hein van Meeteren verwacht veel van internet: 'Je moet open staan voor de burgers, door via internet en op andere manieren met mensen te communiceren, feedback te organiseren' Verbeek is als wethouder al langer actief op internet: 'Communiceren via internet klinkt eenvoudig, maar je moet er dagdelen voor vrij maken anders komt het er niet van. Belangrijker is dat je mensen om je heen

Hein van Meeteren: 'Je moet open staan, feedback organiseren'

dat heel jonge criminelen soms pas na een half jaar voor de rechter komen. Een half jaar! Een kind is in die tijd een ander mens. Dat zouden we toch sneller moeten kunnen organiseren.'

Verloedering

Er is nogal wat waar de aspirant-Kamerleden zich druk over maken - dat belooft nog wat voor de fractievergaderingen de komende jaren. Van Meeteren: 'De verloedering van de politiek, op lokaal niveau vooral: "als jij mijn rug krabt, krab ik de jouwe". Deals met vergunningen en over de handhaving daarvan. En dat kritiekloze

op AT5 en kregen we onze ideeën over het hoe en waarom van de gekozen burge-meester voor het voetlicht.'

Van Geen: 'We moeten zoeken naar nieuwe democratische wegen. Er zijn zoveel mensen in de maatschappij die wel iets willen met hun idealisme, maar die geen zitvlees hebben om drie jaar lang formulieren in te vullen voordat ze eens iets kunnen dóen. De overheid moet de aansluiting zoeken bij maatschappelijke bewegingen. In Utrecht werd laatst een kraakpand ont-ruid, jongeren waren daar een cultureel centrum begonnen. Waarom nou niet eerst praten met die mensen? Maar nee, de bu-

betrokkenheid.' Van Meeteren: 'Het gaat om invloed. Inspraak is eigenlijk een heel ranzig woord geworden. Mensen zijn daarop afgeknapt, omdat er geen werke-lijke beïnvloeding was.' Verbeek: 'Wat vindt je dan van *meespraak*?' Van Meeteren: 'Politici moeten weer leren dienstbaar te zijn aan de volkswil, om het eens ouderwets te zeggen. Inspraak wordt te snel repressieve tolerantie'. Verbeek: 'Maar met de interactieve beleidsvorming is er wel wat veranderd hoor, de afgelopen acht jaar.' Van der Ham: 'Gaan we nou op-eens weer Paars zitten verdedigen?' Verbeek: 'Dat ga ik zeker doen, want dat is alleszins de moeite waard!'

'Heel Amsterdam snuift - maar als er dan zo'n sloeber met van die bolletjes wordt doorgelaten is het land te klein.'

achter de VS aanlopen, zoals bij de War on Terrorism van Bush. Het leek wel alsof er na 11 september geen enkel debat meer mogelijk was. Oorlog in Afghanistan is geen vanzelfsprekendheid. Toch deden we mee, zonder enig parlementair debat. Op een gegeven moment ben ik zo geschrokken van de reacties die ik kreeg als ik een kritisch geluid liet horen, dat ik mij erop betrapte dat ik mijn mond maar hield. Dat is wel het laatste wat ik wil. En waarom durft niemand serieuze kritiek te uiten op de huidige moorddadige politiek van Israël? Daar mogen we toch wel wat van zeggen!' Verbeek doet nog een duit in het zakje: 'Dat gezeur over die bolletjesslik-kers....'. Van der Ham: 'Het cynisme daarvan! Heel Amsterdam snuift - maar als er dan zo'n sloeber met van die bolletjes wordt doorgelaten is het land te klein.'

Anders-globalisten

De oudste en de jongste deelnemer aan het gesprek blijken een grote sympathie te delen voor de mensen van de anders-globalisten, de beweging die sinds de WTO-top in Seattle vooral als anti-globa-listisch bekend staat. Maar dat ligt volgens de D66'ers genuanceerder. Van Geen: 'Zij maken zich druk over dingen waar wij ons ook druk over maken, zoals het wegkoken van de democratie in allerlei internationale verbanden, de WTO en de EU bijvoorbeeld. Ik sprak laatst met één van de voor-mannen van die beweging die een stuk van D66 had gedownload. Hij was zo enthousiast, vond het zo radicaal wat wij allemaal zeiden over democratisering. D66 was toch een partij waar veel meer in zat dan hij dacht.' Van der Ham: 'Mensen zijn nogal eens verbaasd dat zulke keurige mensen toch zulke radicale standpunten hebben. Toen Cohen benoemd werd als burgemeester van Amsterdam organiseerde ik met de JD een demonstratie. Mensen hadden al snel zoiets van: dat hoort toch helemaal niet bij D66? Maar zo kom je wél

reaucratische regels schrijven voor: eerst ontruimen, dan jaren praten en uiteindelijk krijg je iets wat een zwak aftrek is van het oorspronkelijke ideaal. Mensen gaan tegenwoordig heel anders om met hun democratische rechten, je moet ze wel de kans geven om iets te doen met hun

Partijvorming

Van der Ham: 'Ik vind het belangrijk dat D66 voorop blijft lopen in de discussie over partijvorming. Dat is een discussie die is begonnen binnen Opschudding, Niet Nix en later LEF. De verschillen binnen partijen zijn vaak groter dan die tussen partijen. We zouden bijvoorbeeld lokale afdelingen veel meer vrij moeten laten, zodat je lid kunt zijn van het lokale D66 zonder lid te zijn van de landelijke partij, of andersom. Zo zouden de lokale christen-democraten samen met de D66'ers bijvoorbeeld een Progressief Bodegraven

Hein van Meeteren en Vivien van Geen bekijken de eerste prognoses van de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen.

kunnen vormen. Wat er op lokaal niveau gebeurt is vaak een voorbode van wat er nationaal gaat gebeuren. Het is eigenlijk raar dat we omwille van het spel nog zo vasthouden aan die scheidlijnen tussen partijen. Mijn voorspelling is dat de ontwikkeling onontkoombaar is en er ook nieuwe nationale allianties gaan ontstaan. D66 moet vrij blijven om daar over na te denken.'

Milieupartij

Vinden de nieuwkomers D66 een milieupartij, of eerder een onderwijspartij? Van der Ham: 'Onderwijs is het beste voor-

kiezen.' Michiel Verbeek: 'Ik vind dat we een milieupartij zouden moeten zijn, maar ik zeg: onderwijspartij, omdat het denken over de relatie tussen milieu en economie bij D66 de afgelopen vier jaar zwaar ondervertegenwoordigd is geweest.' Ook Van Geen en, weinig verassend, oud-Groenen lijsttrekker Van Meeteren geloven dat het milieu bij D66 voorop zou moeten staan.

Falen als Kamerlid

Op welk moment zouden de nieuwkomers het gevoel hebben dat zij het als Kamerlid niet goed doen? Van Meeteren: 'Als ik van mijzelf zou merken dat ik hypocriet word,

om mijn onafhankelijkheid van geest te verliezen. Daarom zit ik bij D66, om onafhankelijk te kijken naar politieke problemen. Stel, we komen in de oppositie, samen met mevrouw Kant. Het zou mij erg opluchten als, wanneer zij weer een preek houdt en over de regering de meest vreselijke dingen zegt, ik niet mee zou doen omdat dat nou eenmaal lekker scoort. Maar dat ik zou kunnen zeggen: "Mevrouw Kant, ik zit met u in de oppositie, maar wilt u alstublieft uw mond houden, want u kraamt onzin uit" Van Geen: 'Ik zal mijn rol spelen in het spel zoals het gespeeld moet worden, maar ik wil ervoor waken geen functionaris te worden. Ik wil wel betrokken zijn, mijzelf blijven.'

'De verschillen binnen partijen zijn vaak groter dan die tussen partijen.'

beeld wat er nu mis is in Nederland. Die doorgeslagen regelgeving maakt precies duidelijk hoe sociaal-liberalen het verschil kunnen maken door mensen zelf te laten

als ik mijn integriteit zou verraden alleen maar om goed te liggen bij mijn omgeving, dat is mijn nachtmerrie.' Van der Ham beaamt: 'Ik zou het heel erg vinden

www.borisd66.nl
www.michielverbeek.nl
www.heinvanmeeteren.nl
www.vivienvangeen.nl

Uitslag poststemming Tweede Kamer kandidatenlijst

Naam en aantal behaalde punten

Naam	Aantal behaalde punten	Lijsttrekker
1 Thom de Graaf		Lijsttrekker
2 Roger van Boxtel	75986	
3 Boris Dittrich	71322	
4 Francine Giskes	66440	
5 Bert bakker	64164	
6 Ursie Lambrechts	60573	
7 Vivien van Geen	48332	
8 Boris van der Ham	48313	
9 Hein van Meeteren	46783	
10 Michiel Verbeek	45325	
11 Fatma Koşer-Kaya	41340	
12 Francisca Ravestein	41268	
13 Ageeth Telleman	38909	
14 Dennis Hesseling	38885	
15 Ingrid van Engelshoven	36954	
16 Hans Crebas	36574	
17 Ruud Coolen van Brakel	31702	
18 Floor Kist	27586	
19 Michiel Scheffer	27297	
20 Frits van der Schans	25545	
21 Simone Filippini	22933	
22 Bart Slagter	19578	
23 Dick Ross	18195	
24 Lia de Ridder	18021	
25 Paul Wessels	16996	
26 Latifa Cherrabi	15127	
27 André van Wanrooij	14803	
28 Dirk Kramer	14064	
29 Theo Hooghiemstra	12538	
30 Theo Veltman	11465	
31 Müslüm Yıldırım	11046	
32 Gaitrie Pahladsingh-Bharos	7725	
33 Lidwien van Langen	6795	
34 Han Westerhof	6667	
35 Lodewijk Imkamp	6457	
36 Dennis van Nieuwenhuijzen	6084	
37 Marcèl van Dalen	5811	
38 Rudi Speear	5335	
39 Dick Teegelaar	5278	
40 Miep Nagtegaal	5212	
41 Ron Hendriks	5163	
42 Anneke Kuneman-Terwiel	5086	
43 Ruud van Veggel	5074	
44 Annet Habets	4772	
45 Malika Faqir	4688	
46 Annemarie Lammers-Van Doesburg	4485	
47 Harry van Alphen	4446	
48 Niek Peters	4235	
49 Rob van der Hilst	4223	
50 Gerrit Sipkes	4161	
51 Ron Dunjardin	3986	
52 Rien Olijve	3784	
53 Rineke Gieske-Mastenbroek	3725	
54 Klaas Hamersma	3613	
55 Harry Bleeker	3436	
56 Riet Loos-Duiverman	3253	
57 Freddy Blommers	3195	
58 Loes Hamers	3137	
59 Marie-Louise Schulten	3030	
60 Erwin van der Lem	2696	

Mevrouw Letty Demmers (49) is op 6 maart gekozen tot burgemeester van de Brabantse gemeente Best. Demmers was tot dan toe burgemeester van de gemeente Reusel-De Mierden.

De heer Tom Kok (44), oud-voorzitter van D66, is door staatssecretaris Van der Ploeg benoemd tot kwartiermaker van het nieuwe vormgevingsbeleid. Kok heeft de opdracht de Nederlandse vormgevingssector te versterken en verbreden.

Mevrouw Noor van Lijf (62) heeft na 24 jaar voor D66 in de Raad te hebben gezeten afscheid genomen van de politiek in Enschede. Als dank voor bewezen diensten is zij benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

De heer A.J. Pennink (46) is benoemd tot eerste burger van Anna Paulowna. Pennink was hiervoor directeur van het Coöperatie College in Waddinxveen en wethouder Onderwijs en Bestuurszaken van Stadsdeel Amsterdam Zuid.

De heer E.J. Roest (47) heeft het wethouderschap in Doesburg onlangs verruild voor het ambt van burgemeester in Laren.

De D66'ers Nienke Blauw en Michel Groothuizen namen in december 2001 deel aan een missie van het Instituut voor Meerpartijen Democratie (IMD) naar Tanzania. Het IMD probeert door training en advies de ontwikkeling van politieke partijen in ontwikkelingslanden te ondersteunen.

Democraten in het land

De eerste gekozen burgemeester van Nederland

Met Letty Demmers levert D66 de eerste gekozen burgemeester van Nederland, en wel aan de Brabantse gemeente Best.

Letty Demmers

Voelt u zich een historische figuur, als eerste gekozen burgemeester?

'Haha, dan moet ik me straks nog oud gaan voelen! Nou nee, al moet ik zeggen dat alle media-aandacht er omheen me er wel van heeft doordrongen dat het echt een doorbraak is, een belangrijke verandering.'

Is het toeval dat de eerste gekozen burgemeester een D66'er is?

'Onze partij heeft nou eenmaal de beste mensen.... Om eerlijk te zijn, op het stembiljet stond de partij niet vermeld. Ook de voorselectie was op basis van het profiel dat de gemeente had opgesteld en had niets met de partijkleur te maken. Dus een beetje toeval is het eigenlijk wel.'

U bent één van de twee gekozen burgemeesters van ons land. Kijkt u nu neer op uw benoemde collega's?

'Natuurlijk niet, die hebben deze kans nooit gehad. Het voelt echt goed om gekozen te zijn, je voelt je op deze manier als eerste burger echt welkom in de gemeente. Niet een vertrouwens-

commissie maar de inwoners zelf hebben je uitgekozen. Dat betekent trouwens wel dat ik nu iets heb waar te maken. Maar ook mijn tegenstander, die niet heeft gewonnen, heeft de verkiezingen als heel positief ervaren. Ik hoop dat we nu meer collega's ervan kunnen overtuigen dat het niet zo gek is om je kwetsbaar op te stellen en naar de kiezers toe te gaan.'

En de volgende keer dat u meedoet is dat in een echte verkiezing, met een eigen politiek programma?

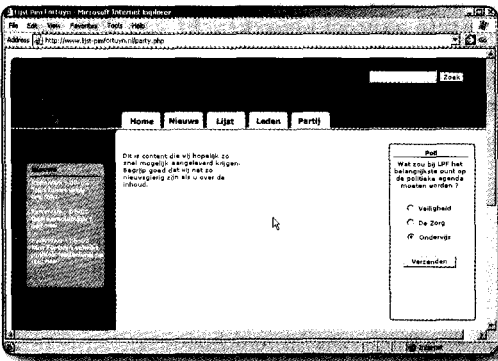
'Jazeker, maar dan wel met andere waarborgen. Ik ben wel blij dat we nu al een kwaliteitsslag hadden gemaakt in de voorselectie. Wel ging het daarmee uiteindelijk echt om de persoon-

'Het voelt goed gekozen te zijn, ik voel me echt welkom in de gemeente'

lijkheid. Dat is misschien niet zo Nederlands, het mag hier altijd alleen om de inhoud gaan, maar er is helemaal niets mis mee om ook het gevoel mee te laten spreken. Je merkte aan alles dat de kiezers het serieus namen, er echt bij betrokken waren. Ik hoop dat als de keuze voorligt er in steeds meer gemeenten zal worden gekozen voor een referendum.' (AA)

Veelzeggende websites

Geen zichzelf respecterende lijsttrekker kan nog zonder een eigen website. Nou ja goed, Paul Rosenmüller dan. In ieder geval blijken de lijsttrekkers die wel een site hebben meer informatie te verschaffen dan je aanvankelijk zou vermoeden:

Follow the leader, deel 1

De pagina 'partij' van de officiële Pim Fortuyn-site windt er geen doekjes om waar de Lijst Fortuyn nou eigenlijk voor staat:

'Dit is content die wij hopelijk zo snel mogelijk aangeleverd krijgen. Begrijp goed dat wij net zo nieuwsgierig zijn als u over de inhoud.'

<http://www.lijst-pimfortuyn.nl/>

Follow the leader, deel 2

Op de website van Ad Melkert vinden we naast veel informatie over Ad Melkert ook de veelbelovende sectie 'Ad Melkert in gesprek'. Deze pagina begint helaas met een citaat van Ad Melkert over het inlevingsvermogen van Ad Melkert. Wat zou een afgestudeerd communicatiewetenschapper concluderen uit het feit dat deze vijf zinnen maar liefst zeven keer het woordje 'ik' bevatten?

'Ik geloof dat ik contact met anderen tot stand kan brengen. De afgelopen jaren heb ik toch heel veel mensen direct gesproken. Ik vind het allerinspirendst als ze vertellen waarmee ze bezig zijn. Vervolgens probeer je het verband te leggen met de politiek en wat ik kan betekenen en wat niet. En als men in de loop der tijd heeft gezien dat ik er iets aan heb bijgedragen, zoals het werkgelegenheidsbeleid van het vorige kabinet, dan ben ik daar best trots op.' – Ad Melkert

<http://www.admelkert.nl>

Spanning en sensatie

"Spannend voor ons, vanwege het geweld. Op advies van de kinderen zijn we gegaan en hebben een prachtige week gehad."

Ramptourist Kars Veling (ChristenUnie) had veel lol in Israël.

<http://www.karsveling.nl>

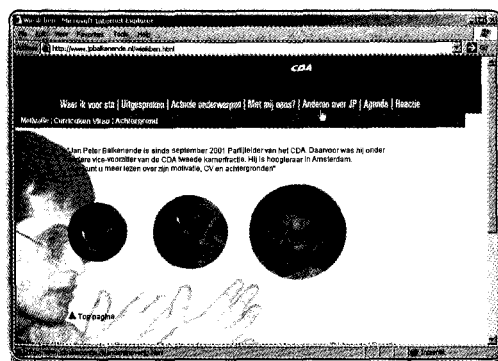
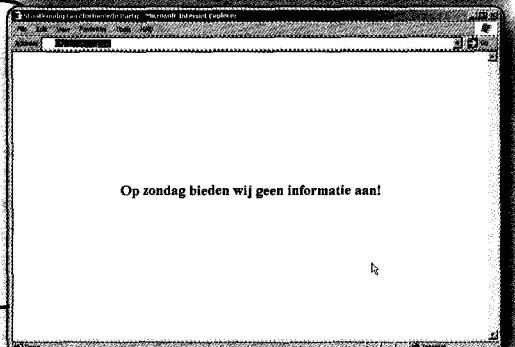
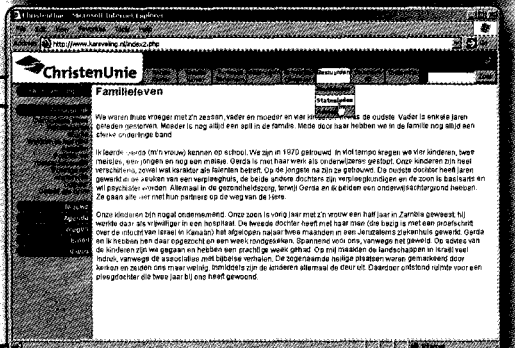
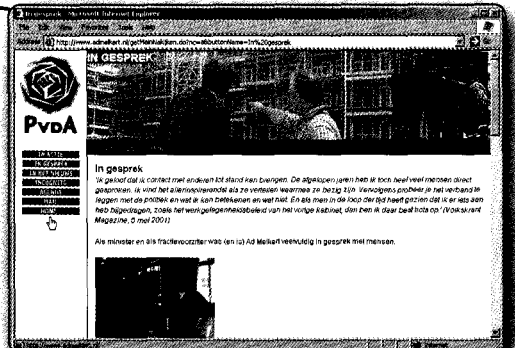
Speciale editie

Geen website is zondags' zo actueel als die van de SGP, wanneer www.sgp.nl uit slechts zeven woorden bestaat:

"Op zondag bieden wij geen informatie aan!"

Zouden ze bij de SGP een heiden in dienst hebben om de site elke zondag even aan te passen?

<http://www.sgp.nl>

Open deur blijkt controversé

De SGP worstelt nog met de vraag of vrouwen lid mogen worden van die partij. Bij gezinspartij CDA is dat al lang niet meer controversieel, maar dat wil niet zeggen dat alles nu zomaar moet kunnen! Als de ruim 3000 deelnemers aan de CDA web-poll representatief zijn voor de christen-democratische achterban, dan is de partij tot op het bot verdeeld over de stelling: "Een echte vent durft papa te zijn". Gelukkig voor lijsttrekker Jan Peter Balkenende vindt een krappe meerderheid van 53% dat het vaderschap hem niet diskwalificeert als man. De vraag dringt zich op, of de 47% CDA-site bezoekers die wel vinden dat papa Jan-Peter geen echte vent is nu op de eerste vrouw op de CDA-lijst gaan stemmen. (AA)

<http://www.cda.nl>, <http://www.jpbalckenende.nl>

De vergrijzing van D66

Vroeger was het beter, in ieder geval als het gaat om de electorale aantrekkingskracht van D66 op jongeren. Volgens de 6 maart gehouden 'superpeiling' kan D66 nog slechts rekenen op de steun van één op de honderd 18- tot 25 jarigen. Daarmee is het met afstand de minst populaire partij in deze kiezersgroep. Wat moet D66 doen om de jonge kiezer weer terug te winnen? We vragen het aan een aantal mensen die het kunnen weten.

Erik van Bruggen (33), campagne-expert bij het Amsterdamse adviesbureau Booij en Van Bruggen: 'Je kunt alleen proberen D66 als geheel weer aantrekkelijker maken, het heeft geen zin je speciaal op jongeren te richten. Dat is niet meer een aparte groep zoals vroeger. Tegenwoordig hebben mensen van zestien tot veertig, soms nog wel ouder, een levensstijl die je als jong zou kunnen classificeren. Van politieke jongerenorganisaties hoef je niet zoveel te verwachten. Dat is toch een beetje poppenhuispolitiek, met eigen bestuurtjes en congresjes met motietjes. Wat je wel kunt doen, is kijken via welke media je jongeren kunt bereiken, maar wel met dezelfde boodschap die D66 voor andere kiezers heeft: mensen moeten veel meer zelf de handen aan het stuur krijgen.'

Erik de Zwart (44), directeur van Radio 538: 'Je moet jongeren opzoeken bij evenementen, op scholen en via de media. Jongerenbladen, televisie en vooral radio. Houdt er wel rekening mee dat de jonge wereldburger inmiddels murw "gemarketed" is door allerlei instanties, zowel commercieel als publiek, je moet dus wel met een goed verhaal komen. 538 neemt het voortouw in de aanloop tot 15 mei: we nodigen alle lijsttrekkers uit om een jonge kiezer een dagje mee te nemen. Het verslag van zo'n "meet and greet" wordt de hele dag gevolgd op de radio. En dan is het aan te raden om in vooral zeer begrijpelijke taal duidelijk aan te geven waar je nou voor staat. Dat werkt.'

Valentijn de Neve (16), waarnemend voorzitter van het Landelijk Actiecomité Scholieren (Laks): 'Volgens mij moet D66 heel concreet haar onderwijs-ideeën aan jongeren voorleggen, dat raakt hen direct. Volgens mij zijn maar weinig mensen op de hoogte van hoe D66 over onderwijs denkt. Als je jongeren wilt aanspreken moet je verschrikkelijk duidelijk zijn. Het beeld is toch dat D66 in het midden zweeft. Ja, ze willen een gekozen burgemeester, maar verder? Gek eigenlijk dat je wel

weet waar de PvdA voor staat, maar dat het bij D66 veel minder duidelijk is. Oh, vindt D66 als enige dat de kiesgerechtigde leeftijd naar zestien jaar moet? Dat is echt goed, ik ben dan heel erg pro-D66!'

Foto: Marcel Minnée

Teusjan Vlot (26), voorzitter van de CNV-jongerenorganisatie: 'Jongeren nemen graag een duidelijk standpunt in, zijn wat extremer. Je ziet dat Groen-Links en VVD, en nu Pim Fortuyn, goed scoren bij jonge kiezers. Jongeren gaan dus minder snel voor het redelijk alternatief. Ik ben bang dat daar niet zoveel aan te doen is: D66 kan moeilijk haar standpunten aanpassen. Natuurlijk moet je er alles aan doen om de campagne aantrekkelijker te maken voor jongeren, maar ook daar ben je beperkt in mogelijkheden en effectiviteit. Een flashy website wordt misschien wel gewaardeerd, maar dat betekent niet meteen een stem voor D66. Je zult je er gewoon bij neer moeten leggen.'

Politicooloog **Philip van Praag** (Universiteit van Amsterdam): 'Zeker de beter opgeleide jongeren horen bij het kernelectoraat van D66.

Als je die verliest kun je dat niet zomaar opzij schuiven. Voor zover D66 zich de afgelopen jaren heeft geprofileerd, was dat op onderwerpen waar jongeren niet van wakker liggen. Gezondheidszorg bijvoorbeeld.

Brinkhorst is in de beeldvorming toch vooral de minister die ruziet met de boeren. Alleen ICT is een jongerenonderwerp waarop D66 herkenbaar is en ook wat heeft bereikt in het Kabinet. Ook Fortuyn heeft geen duidelijk programma dat interessant is voor jongeren, behalve zijn punt van immigratie en veiligheid. Dat was nooit iets waar jongeren zich druk over maakten, maar dat is veranderd. Fortuyn en de VVD spinnen daar garen bij, ook de PvdA vaart daar nu nadrukkelijk op mee. Toch zou het voor Thom de Graaf onverstandig hieraan mee te doen: D66 zou als redelijk alternatief een belangrijk *unique selling point* verliezen. Misschien moet D66 eens iets duidelijkjes zeggen over onderwijs, ik heb daar nog niets over gehoord. Maar laat De Graaf in ieder geval niet naar de disco gaan, zoals Rosenmöller ooit deed. Dat hele krampachtige wordt onmiddellijk afgestraft.' (AA)

Kiezers naar leeftijd

Op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen hield bureau Inter/View een 'superpeiling', een onderzoek naar wat kiezers zouden hebben gestemd als het op 6 maart Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn geweest. Uitsplitsing naar leeftijd ontstond het volgende beeld voor D66:

18-24	1%
25-34	6%
35-49	8%
50-64	4%
65+	4%

(Bron: bureau Inter/View)

It's not over!

De Gemeenteraadsverkiezingen zijn afgerond en de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen is in volle gang. Is de jacht op de kiezer na de campagnes afgelopen? Nee, juist dan is het moment aangebroken om de kiezers die D66 hebben gestemd vast te houden en de anderen ervan te overtuigen dat ze beter D66 hadden kunnen stemmen. Deze keer twee communicatiemiddelen die daarbij van grote waarde kunnen zijn: de internetsite en de ledenwerfactie.

Internet

Naast een campagnemiddel zou internet een interactiemiddel moeten zijn voor de periode tussen de verkiezingen in. Het verkiezingsprogramma online is verplicht, net als de gegevens over fractie en bestuur, liefst met foto's. De opgave van de komende vier jaar is echter om de internetsite in te zetten om informatie te verzamelen van de kiezers en om met ze in debat te gaan. Het gebruik van enquêtes, klachtenpagina's, discussieforums, kiezersregistratie en elektronische nieuwsbrieven zal verder toenemen. Nu is het moment om hierover afspraken te maken. Laat de site niet uitdoven als een nachtkaaars, maak ervan gebruik om tussen de verkiezingen door in gesprek te blijven met de kiezers. Spreek duidelijk af wie verantwoordelijk is voor de inhoud en wie op welk moment informatie aanlevert.

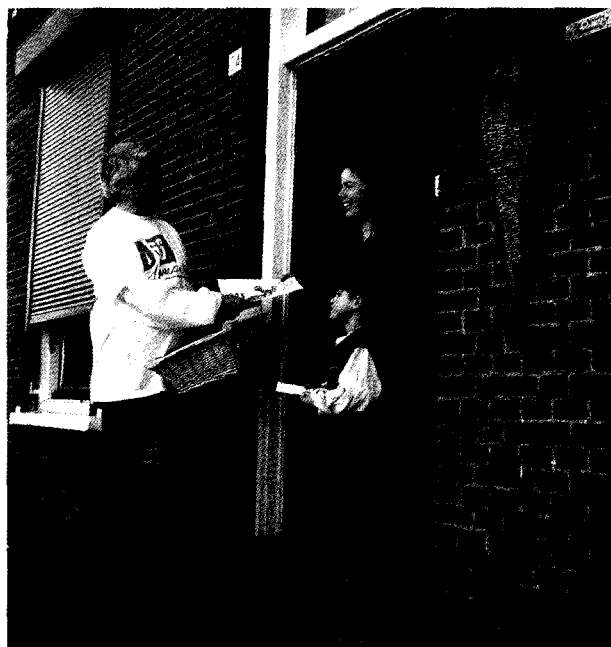
Ledenwerven

Na de verkiezingen van 6 maart en 15 mei zou je het liefst even rustig achterover willen hangen. Nog even een maandje doorgaan zal een opgave zijn, maar het kan veel opleveren. Het politieke bewustzijn is meteen na de verkiezingen erg groot. Mensen worden door de verkiezingen en het verslag van de campagne door de media voortdurend geconfronteerd met politiek. Ze hebben politieke keuzen moeten maken: ga ik stemmen, op wie ga ik stemmen en waarom. Het eindpunt van alle politieke aandacht en informatie is vaak de ver-

kiezingen. Behalve als wij er in slagen de keuze voor D66 in het stemlokaal te koppelen aan een keuze voor het lidmaatschap van D66. Maak gebruik van de aandacht voor politiek en benader de

'Het politieke bewustzijn van mensen is vlak na de verkiezingen erg groot'

kiezers nog één keer. Overtuig ze van de noodzaak om behalve op D66 te stemmen, ook het verschil te maken door lid te worden.

Niet alleen vlak vóór de verkiezingen, maar ook vlak ná de verkiezingen loont het de moeite om kiezers op te zoeken, zoals Paul Wessels uit Gennep hier demonstreert.

Mededelingen van het bestuur

Congres 74 en het Verkiezingsprogramma 2002 – 2006

Het congres stelde op 9 februari in Krasnapolsky in Amsterdam de contributieregeling en de afdrachtregeling voor regio's en afdelingen voor 2003 en het verkiezingsprogramma 2002 – 2006 vast. Daarnaast werden er actuele politieke moties aangenomen over de Joint Strike Fighter, het Midden-Oosten, de Europese Conventie en dierproeven en vier politieke moties over verschillende voorzieningen voor visueel en auditief beperkten. Het Verkiezingsprogramma en alle

andere teksten treft u aan op de website onder "Documenten". Op aanvraag bij het Landelijk Secretariaat kunt deze documenten ook op papier toegezonden krijgen.

Congres 75 vindt plaats op zaterdag 16 november 2002 in de Buitensociëteit te Zwolle.

Publicatie van de congresvoorstellen: uiterlijk woensdag 4 september via de website

De begroting 2003 en de jaarrekening 2001 worden uiterlijk 16 oktober 2002

op de website geplaatst.

De gegevens van de kandidaten voor het lijsttrekkerschap voor de verkiezing van de Eerste Kamer worden eveneens op 16 oktober op de website geplaatst. In de Democraat die begin juni bij de leden op de mat valt wordt de kandidaatstelling voor de Eerste Kamerverkiezingen geopend.

Indiening van moties en amendementen tot uiterlijk dinsdag 15 oktober 2002 12.00 uur, voor de financiële onderdelen van de agenda sluit de indiening op vrijdag 1 november 2002 om 12.00 uur.

Making a difference

Op 23 april a.s. wordt van 14.00 tot 18.00 het symposium 'Making a Difference' gehouden, over internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Politici, ambassadeurs en vertegenwoordigers van het internationale bedrijfsleven en NGO's zullen een bijdrage leveren. De voertaal is Engels en het symposium vindt plaats in de Oude Zaal van de Tweede Kamer.

Toekomst van het onderwijs

Op 9 april wordt van 17.00 tot 20.00 een debat over de toekomst van het basis- en voortgezet onderwijs gehouden, met medewerking van onder meer Thom de Graaf en Hans Wijers. Allerlei onderwijsthema's komen aan de orde, zoals de positie van leraren en hun werkomstandigheden, het onderwijsbestel, schaalverkleining, autonomie, de rol van ouders, achterstandsbeleid, toepassing van ict etcetera

Plaats: Mondriaan College voor Horeca en Toerisme, Koningin Marialaan 9, Den Haag

Foto: Marcel Minnée

Digitaal spreekuur

Europarlementarier Lousewies van der Laan houdt weer digitaal spreekuur op www.vanderlaan.net/spreekuur. Dinsdag 16 april om 14.00 uur

Democraat Enquête

Wat leest u graag in de Democraat, en wat mist u? Vul de Democraat-enquête in op www.D66.nl/democraat

Democraat zoekt bevlogen medewerkers

De Democraat is altijd op zoek naar bevlogen D66'ers die de redactie willen versterken of die op free-lance basis willen meewerken. Stuur je gemotiveerde sollicitatie naar Andor Admiraal (a.admiraal@D66.nl), of: D66 t.a.v. Democraat, Postbus 660, 2501 CR Den Haag

STIMULANS 3

In september, als het politieke leven na alle verkiezingsrumoer weer z'n normale gang heeft gevonden, start het project Stimulans 3. Voor de derde keer organiseert D66 een project waarin jonge leden de mogelijkheid krijgen om in korte tijd intensief kennis te maken met D66. De verwachting is dat deelnemers na afloop daadwerkelijk actief willen worden voor en binnen de partij, waar en hoe dan ook. We streven naar een deelnemersaantal van maximaal 20 personen: mannen en vrouwen verspreid over het land, tussen de 21 en 30 jaar.

Wat heb je aan Stimulans 3?

Na afloop van het project heb je een uitstekend inzicht in de partijorganisatie. Je hebt nieuwe mensen leren kennen, een netwerk opgebouwd buiten de D66'ers die je nu al kent. Je hebt kennis gemaakt met de politieke praktijk van alledag zodat je je een realistischer beeld kunt vormen. Je hebt het D66-gedachtegoed beter leren kennen en kan dit adequaat verwoorden, net zo gemakkelijk als je eigen visie of mening.

Belangrijkste programma onderdelen

Alle deelnemers gaan tenminste tweemaal, maar soms vaker, volle dagen kennismaken met een D66-volksvertegen-

woordiger en de fracties in Den Haag en/of Brussel.

Er worden enkele landelijke bijeenkomsten van en voor D66 georganiseerd (een politiek podium namens het landelijk bestuur of het wetenschappelijk bureau, een congresonderdeel, een symposium etcetera). Voor de uitwerking en uitvoering hiervan wordt de groep opgedeeld in drie werkgroepen.

Je schrijft een opiniërend artikel, misschien samen met een kamerlid, voor de opiniepagina van bijvoorbeeld de Volkskrant of NRC.

De mate waarin je er in slaagt een netwerk binnen D66 op te bouwen is voor een groot deel afhankelijk van je eigen houding en inzet. Stimulans 3 biedt hier in ieder geval veel mogelijkheden voor! De Stimulansgroep formuleert één of meerdere moties die op het partijcongres worden behandeld. Je presenteert en verdedigt je eigen standpunt natuurlijk ook zelf.

Je bestudeert het D66-verkiezingsprogramma en probeert de essentie samen te vatten. Samen met anderen formuleer je waar D66 voor staat en schets je een toekomstperspectief: waar moet het met D66 naar toe?

Lijkt dit je wat?

Als je bij Stimulans 3 wilt horen, moet je twee dingen doen:

1 Lever een CV in, en leg daarnaast uit waarom je mee wilt doen en wat je van Stimulans 3 verwacht

2 Schrijf een politiek georiënteerd essay van circa 1.200 woorden

Dit is je aanmelding. Stuur dit per post naar het Landelijk Secretariaat, het adres vind je in de colofon van de Democraat. Je kunt je aanmelding ook e-mailen, naar d.lous@d66.nl

Kosten

Voor het Stimulansproject 2002 - 2003 wordt een eigen bijdrage van € 170 gevraagd, plus je eigen reiskosten. Studenten en mensen met een minimuminkomen betalen slechts € 115 eigen bijdrage, plus de eigen reiskosten. Je kunt in twee termijnen betalen.

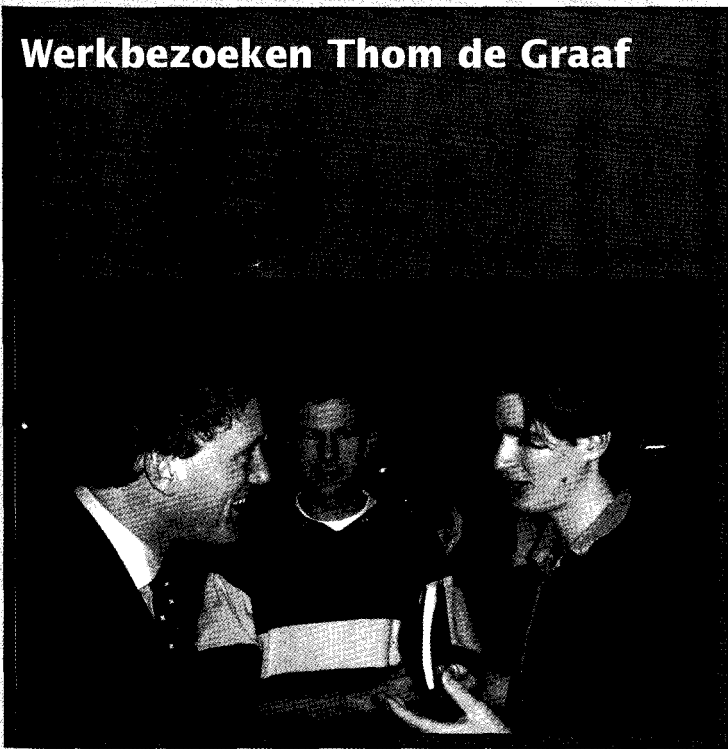
Bijeenkomsten

De groep 'Stimulans 3' komt een aantal malen bijeen voor een weekend, maar soms ook op een losse dag. Stimulans 3 start in september 2002 en eindigt in februari/maart 2003.

Vragen?

Bel Daniëlle Lous op 070 - 3566043 of e-mail d.lous@D66.nl

Aanmeldingen moeten binnen zijn vóór 1 juli 2002.

Werkbezoeken Thom de Graaf

- Dinsdag 9 april** De toekomst van het onderwijs, bijeenkomst met onder meer Thom de Graaf en Hans Wijers in Den Haag.
- Zaterdag 13 april** Bijeenkomst adviesraad in Utrecht. 10.00 uur, Oude Gracht 252. Zie www.D66.nl/adviesraad

- Vrijdag 19 april** D66 Campagnestart in het Jacobitheater in Utrecht
- Dinsdag 23 april** D66 Politiek Podium in Amsterdam, over integratie en veiligheid.
- Dinsdag 23 april** "Making a difference" - bijeenkomst over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen in Den Haag
- Donderdag 2 mei** D66 Politiek Podium in Groningen, over sociale economie
- Maandag 6 mei** D66 Politiek Podium in Tilburg, over kinderopvang, zorg, arbeid en vrije tijd
- Zaterdag 11 mei** Officiële campagneafsluiting D66, in de Bonbonnière in Maastricht
- Woensdag 15 mei** Verkiezingen voor de Tweede Kamer Uitslagenavond D66 in New Metropolis, Amsterdam
- Vrijdag 6 en zaterdag 7 september** Bestuurdersweekend op landgoed Vennendal in Nunspeet (Bestuurdersvereniging)
- zaterdag 16 nov.** D66 Najaarscongres in Zwolle

Voor informatie of details, kijk op www.D66.nl/agenda, of neem contact op met het D66 Landelijk Secretariaat.

Idee deze maand:

- "Flitsscheiding is, zoals het woord al zegt, scheiden in een (flits van een) seconde. Of is het scheiden in een impulsief en ondoordacht moment?"
- Henriëtte Bout over de discussie „Eten en Genen“ en het rapport van de Commissie Terlouw:
- „Hij vergelijkt Osama bin Laden met Adolf Hitler, reduceert internationale mensenrechtenverdragen tot Nederlandse betutteling, bombardeert Harry Mulisch tot ons ethisch geweten en suggereert dat een tienjarige taakstraf met aansluitende vervolgloopbaan als loketbeampte het enige alternatief is voor de doodstraf.“

Idee, het tijdschrift van het Wetenschappelijk Bureau van D66, verschijnt vijf keer per jaar. Een jaarabonnement kost € 33,- (voor studenten € 16,-). Losse nummers € 7,- per stuk.

**Wetenschappelijke input nodig?
Neem nu een Idee-abonnement!**

Antwoordbon

Noteer mij als abonnee van Idee
Stuur mij Idee 1/2002

De heer / mevrouw _____
 Adres _____
 Telefoon _____
 E-mail adres _____

Stuur deze bon in een ongefrankeerde envelop naar:

Stichting Wetenschappelijk Bureau D66
 Antwoordnummer 1966
 2509 WB Den Haag

Voor bestellingen of aanmeldingen kunt u ons ook een e-mail sturen via swb@D66.nl, faxen naar 070-3641917, of ons bellen op 070-3566066.

Maak kennis met D66!

Een direct en persoonlijk contact met de partij

Overweegt u lid te worden van D66? Of bent u dat al, maar wilt u (meer) actief worden of gewoon meer van uw partij weten? Twee ervaren D66'ers wijzen u de weg. Aan de orde komen ideeën en doelstellingen, inhoud, stijl en organisatie van D66. U krijgt als deelnemer alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt ingegaan op hoe u actief kunt worden binnen de partij.

Bijdrage: € 12,50.

Data: 20 april 2002 te Utrecht: o.l.v. Sjoerd Vellenga (lid Landelijk Bestuur) en Alice Rooij (fractievoorzitter D66 Utrecht).

Tevens te volgen op 28 september en 2 november 2002.

Efficiënt werken in de raad

Bijdrage: € 15,00.

De cursus vindt plaats op 8 juni 2002 te Utrecht, onder leiding van Olav Welling (Fractievoorzitter D66 Leiden) en Alice Rooij (Fractievoorzitter D66 Utrecht)

SHAKESPEARE-TRAINING

Vergroot je welsprekendheid aan de hand van teksten van William Shakespeare. Deze cursus is intensief en

vooral praktisch. Je gaat snel 'de vloer op' en krijgt persoonlijke feedback op de techniek van het spreken (articulatie en adem) en op de manier van het 'kleuren' van een tekst. Aan het slot zal geprobeerdd worden het geleerde te koppelen aan een zelfgeschreven tekst.

Door informatie mondeling over te brengen word je in staat gesteld om betrokkenheid te tonen bij datgene wat je zegt. Betrokkenheid is strikt persoonlijk. Iedereen heeft immers een eigen manier van spreken en eigen intonatie. Doelstelling van de Shakespeare-training is om je te laten onderzoeken welke kleuren en intonaties je zoal op je palet hebt.

In deze cursus ga je werken met de bloemrijke teksten van William Shakespeare. Deze teksten (in de klassieke Nederlandse vertaling van Burgersdijk) getuigen van een hoge graad van welsprekendheid; ze bieden je veel mogelijkheden om de grenzen van je eigen welsprekendheid te verkennen... en op te rekken!

Een aanrader! Bijdrage € 37,50

De leiding van de cursus ligt in handen van Boris van der Ham (acteur en kandidaat-Kamerlid).

Deze cursus is te volgen op 22 juni 2002 in Amsterdam

DE BEGROTINGSBEHANDELING KOMT ERAAN!

Basiscursus gemeentefinancien

Deze basiscursus stelt raads kandidaten in staat om in het najaar van 2001 - in de eigen gemeente en zo mogelijk in de fractie - de begrotingsbehandelingen beter en kritischer te volgen en een beter inzicht te krijgen in (het beïnvloeden van) de gemeentelijke geldstroom. Onder leiding van twee deskundigen komen vele zaken rondom het financiële beleid van de gemeente, inclusief de gevolgen van de dualisering, aan de orde: Hoe pak je gemeentelijke financiële stukken het beste aan? Met welke financiële documenten krijg je in de loop van het jaar eigenlijk te maken en wat kún je ermee? De cursus vormt een prima voorbereiding op een aanstaand raadslidmaatschap.

De cursus vindt plaats op 28 september o.l.v. Flip Huisman (Fractievoorzitter D66 Zoetermeer) en Marius Keij.

De cursus vindt plaats op 28 september 2002

*Symposium: De vitale afdeling
De cursus vindt plaats op 2 november 2002.*

Vier de verkiezingen met D66 in Amsterdam

Op 15 mei bent u van harte welkom om de uitslagenavond van de Tweede Kamerverkiezingen met D66 mee te maken. Deze zal worden gehouden in technologiemuseum New Metropolis ('Nemo') aan de Oosterdok in Amsterdam, niet meer dan een paar minuten lopen vanaf het Centraal Station. U bent welkom vanaf het moment dat de eerste prognoses binnen druppelen, tot laat in de nacht.

New Metropolis, nog geen vijf minuten lopen vanaf Amsterdam Centraal

democraat

**Op weg naar
vernieuwing!**

JAARGANG 35
NUMMER 2
JUNI 2002

D66
democraten

UITGAVE VAN
POLITIEKE PARTIJ
DEMOCRATEN 66

**Gerard Schouw:
'Verkiezingsuitslag vraagt om een
vernieuwingsagenda'**

**Permanente campagne:
'De zichtbaarheid van een partij als
straattheater'**

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

**De vensterschool:
'Het onderwijsmodel van de toekomst?'**

Foto: André van den Bos

De klap is hard aangekomen. Geen dubbele cijfers, maar slechts zeven zetels. De achtste zetel waar wij dachten recht op te hebben, verdween in de verkiezingsnacht naar de lijstverbinding ChristenUnie – SGP. De kater van het verlies zal voorlopig wel blijven. Al helemaal omdat alle tekenen er op wezen dat D66 bezig was de uphill-fight te winnen. De campagne leek zijn vruchten af te werpen. D66 werd steeds minder gezien als de stichter van Paars, dat in de publieke opinie binnen een half jaar ten

onze campagne -die op stoom was gekomen- niet abrupt was afgebroken, als ik ook de laatste debatten had kunnen voeren en samen met de andere kandidaten het groeiend vertrouwen verder had kunnen uitbouwen.

Hoe dan ook, het was niet genoeg. Het werd een nederlaag. Niet alleen voor de partij, ook voor mij persoonlijk. Ik was en ben immers het eerste gezicht van D66. Ik proefde op de verkiezingsavond in Amsterdam voldoende vertrouwen uit de partij. Maar zowel toen als op 'the

werkwijze en van de verbindingen in de partij. D66 zal in deze jaren de gewoonten van regeringspartij moeten afleren. Van verdediging naar redelijke maar offensieve oppositie, van afstandelijke analyse naar bewogen stellingen.

Ik ben mij er van bewust dat vertrouwen broos kan zijn. Dat geldt voor mij, dat geldt voor heel D66. Na deze bizarre weken van verdoving, beschuldigingen, persoonsbeveiliging en een aardverschuiving wordt het tijd voor rust, bezinning en nieuwe energie opdoen. En daarna heel hard werken in een kleine fractie, maar met een sterke partij. Er is ruimte voor D66 in de oppositie, zeker bij een centrum-rechtskabinet, dat economisch moeizame tijden tegemoet gaat. Oppositie dwars door het midden met maatschappelijke en politieke vernieuwing als richtsnoer.

We zullen dat gaan doen, maar helaas zonder Roger van Boxtel. Ik heb groot respect voor Roger's keuze om niet terug te keren, maar het doet ook pijn. De 'krullenjongens' hebben lang samen vooraan gestaan en het voelt alsof er een stukje van mijn eigen politieke leven is afgesneden. Het is niet anders. Al hebben de kiezers het niet laten blijken, Roger's inzet voor integratie en grote steden heeft voor veel mensen écht betekenis gehad, écht een betere toekomst gecreëerd. Roger, bedankt! Ik zal je missen aan het front.

'Steeds meer mensen zagen in D66 de comeback kid'

onrechte is afgeschilderd als een ramp voor het land. Het was vechten tegen de bierkaai, maar het leek ons te lukken: we hadden een mooi lijstje van bereikte D66-punten, een evenwichtig en ambitieus programma en niet te vergeten een bijzonder enthousiast team van mensen. Steeds meer mensen zagen in D66 de comeback kid: het redelijk alternatief in het gepolariseerde politieke landschap. Een redelijke integere partij met mensen vol elan voor echte vernieuwing. D66 leek op weg naar 10 of meer zetels en dagelijks meldden zich veel nieuwe leden aan..

We zullen nooit weten wat het resultaat was geweest als de laffe moord op Pim Fortuyn niet had plaatsgevonden. Als

day after' was ik volledig bereid persoonlijke consequenties te trekken. Daarom heb ik op de eerste vergadering van de nieuwe fractie -toen nog met Roger van Boxtel- mijn fractievoorzitterschap neergelegd en aan de fractie gevraagd daar in vrijheid over te beslissen. De fractie heeft mij unaniem gevraagd ook in deze nieuwe oppositieperiode de leiding te nemen. Ik was en ben blij met dit vertrouwen, dat ook door het landelijk bestuur en door de Jonge Democraten is uitgesproken. Dus zal ik het graag doen. Onder één voorwaarde: dat fractie en partij zich inzetten voor een echt nieuwe koers die past bij een partij die zetels heeft verloren, maar niet de moed en zeker niet de idealen. Vernieuwing van vorm, van

IN DEZE DEMOCRAAT...

4 Meet Nederland met twee maten in het **Israëliisch-Palestijns conflict?**

Arjan El Fasset meent van wel.

6 Is de **verkiezingsoverwinning** van het **CDA** terecht? D66-leden over de verkiezingsuitslag en hoe verder.

11 Gaan de **heilige huisjes** in Den Haag eindelijk om? Volgens D66-prominenten wel!

17 15 mei 2002: eindstation **progressief** Nederland?

Verder:

- 7 Achtergrond – De brede school: bruisend hart van de wijk
- 9 Email uit Amerika – Uitleggen
- 10 Democraten in Europa – Conflict Midden-Oosten demonstreert Europees politiek onvermogen
- 12 Interview – De partijvoorzitter en de toekomst van D66
- 15 Democraten in het land – Het Utrechts Stationsreferendum
- 16 kleine p... – Verkiezingsmemory
- 18 Op jacht naar de kiezer – De permanente campagne
- 19 Agenda

Colofon

Democraat is een uitgave van politieke partij Democraten 66. Een door het Landelijk Bestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door: Andor Admiraal (AA), Hans Gosman, Sjors Heerdink, Geert H. Janssen, Mendeltje van Keulen, Brendan Thesingh, Sjoerd Vellenga en Anne Zaaijer.

Eindredactie: Emily van de Vijver

Webversie: Ab Stammeshaus

Fotografie: André van den Bos; Lousewies van der Laan; Dennis Sies, Utrecht; Hemeras Technologies; Marcel Minnée.

Foto's voorpagina: André van den Bos, Lousewies van der Laan, Marcel Minnée, D66-voorlichting

Druk- en zetwerk: Drukkerij Uleman-De Residentie, Zoetermeer

Met dank aan: Jan Brink, Arjan El Fasset, Thom de Graaf, Patrick Harms, Udo Kock, Fiona Rip, Maarten Schurink

Emailadres: democraat@D66.nl

De volgende Democraat verschijnt op 7 september 2002. Kopsluiting 9 augustus 2002.

Landelijk Secretariaat D66

Postadres: Postbus 660, 2501 CR Den Haag

Bezoekadres: Noordwal 10, Den Haag

telefoon 070 - 356 60 66, fax 070 - 364 19 17

landelijk.secretariaat@D66.nl - www.D66.nl

Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier en wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze verpakking heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

De adresdrager van deze Democraat is tevens uw D66-lidmaatschapskaart. Staat op uw lidmaatschapskaart na het woord 'act' een 1, dan betekent dit dat u aan uw contributieverplichting heeft voldaan; alleen dan heeft u stemrecht op D66-bijeenkomsten.

Nederland kijkt vanaf de zijlijn naar het Israëliësch – Palestijns conflict

'De parallel was met apartheid in Zuid-Afrika, nu lijkt het meer op Bosnië', zegt een collega. Ooggetuigen uit het vluchtelingenkamp Jenin, in het noorden van de door Israël bezette Palestijnse gebieden, doen hun verhaal. Het vluchtelingenkamp blijft nog altijd grotendeels gesloten voor journalisten en hulporganisaties. Verklaringen van ooggetuigen tonen een consistent beeld: de grootschalige en systematische vernietiging van huizen in het vluchtelingenkamp, zelfs huizen waarin vrouwen en kinderen zaten. Het Israëliësch leger stond niet toe dat gewonden en zieken werden geholpen, of dat doden werden geëvacueerd. Hulporganisaties werden pas toegelaten tot het vluchtelingenkamp toen het kwaad al was geschied. Een ding staat vast: er is onnodig leed veroorzaakt. – door Arjan El Fassed*

Ongelijke behandeling

Volgens een woordvoerder van de Verenigde Naties wil Kofi Annan een 'tweede Bosnië' voorkomen. Daarom moet er snel een internationale beschermingsmacht worden samengesteld. Toch weigeren drie landen binnen de Europese Unie, Nederland, Groot-Brittannië en Duitsland, maatregelen te nemen. Het gaat hier om maatregelen die deze landen juridisch verplicht zijn te nemen. In de Algemene Raad in Luxemburg besloten de EU-ministers om niet te voldoen aan de wens van het Europees Parlement om het Associatieverdrag op te schorten of een wapenembargo in te stellen. Terwijl Nederland in EU-verband wel druk heeft uitgeoefend op de regering van Zimbabwe, blijft Nederland over maatregelen ter verbetering van de mensenrechtensituatie in de Palestijnse gebieden stil. Mede tengevolge van Nederlands aandringen, besloot de Europese Unie begin dit jaar tot sancties en een wapenembargo tegen Zimbabwe.

Volgens het Cotonou-akkoord tussen de Europese Unie en zeventig landen uit Afrika, het Caribische gebied en eilanden in de Stille Zuidzee (de ACS-landen) zijn sancties mogelijk als mensenrechten worden geschonden en er geen goed beleid wordt gevoerd. Het akkoord behelst dezelfde taal als het EU - Israël Associatieverdrag. Artikel 2 van het Associatieverdrag bepaalt dat 'respect voor de mensenrechten en het democratisch mechanisme' een essentieel element in het verdrag is. Hoewel de EU Israëls veiligheidsbehoefte erkent, vindt de EU dat deze 'uitgevoerd moeten worden met respect voor de mensenrechten'. Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië

staan. Het Israëliësch leger krijgt het groene licht om te doen wat het wil. Verschillende Israëliësch, Palestijnse en internationale organisaties hebben een grote hoeveelheid schendingen van de rechten van de mens gedocumenteerd. Ook verschillende organen van de Verenigde Naties hebben geconcludeerd dat Israël internationale regels met betrekking tot de rechten van de mens met voeten treedt. Nederland en de EU houden vooralsnog vast aan een tradi-

luchtvaartmaatschappij El Al, die op Schiphol, zoals in de nasleep van de Bijlmer-ramp in 1992 naar buiten kwam, een ongekende vrijheid genoot. De regels voor de export van Nederlandse militaire goederen zijn al jarenlang onderwerp van kritiek. De regering kan een exportvergunning weigeren als wapens worden vervoerd naar conflictgebieden, of naar landen die de mensenrechten schenden, dan wel een wapenopbouw kennen die veel groter is dan de

Israël beloond voor schendingen mensenrechten

tionele rol inzake het Israëliësch - Palestijns conflict: de bemiddelende rol wordt overgelaten aan de VS, terwijl de EU vooral als geldschietter fungeert.

Regels wapenleveranties rekbaar

Hoe geloofwaardig is het Nederlandse mensenrechtenbeleid wanneer het humanitair recht op zo'n grote schaal wordt overtreden, zonder dat consequenties worden genomen. Wellicht is de Nederlandse regering ervan overtuigd dat de internationale gemeenschap een plicht heeft tot ingrijpen bij gevallen van ernstige schending van mensenrechten op grote schaal. Als de dader Israël blijkt te zijn, is de Nederlandse regering een andere mening toegedaan. Daarnaast is in de afgelopen tien jaar aan Israël voor meer dan veertig miljoen euro aan wapenexportvergunningen ver-

verdediging van het eigen grondgebied noodzakelijk maakt. Maar in de praktijk blijken de grenzen zeer rekbaar. Enige jaren geleden viel het Tweede Kamerlid Van den Doel (VVD) op dat er 'ondanks de tientallen brandhaarden en sluimerende conflicten in de wereld er bijna geen regio is waar Nederland geen strategische goederen en wapens naar exporteert'. Een scherpe observatie die terecht de toepassing van het zogeheten spanningsgebiedencriterium uit de Nederlandse en Europese wapenexportrichtlijnen onderuit haalt. Nederland staat, volgens het Zweedse onderzoeksinstituut Sipri, in de top tien van de belangrijkste wapenleveranciers ter wereld. Israël is één van de belangrijkste afnemers van Nederlandse leveranties. Nederland exporteert dus militaire goederen naar spanningsgebieden en landen die het niet al te nauw nemen met de naleving van mensenrechten.

Duidelijk signaal noodzakelijk

Wapenleveranties hebben vaak een directe invloed op de mensenrechtensituatie. Dit kan zijn omdat de wapens worden gebruikt tegen bevolkingsgroepen of om gericht individuen te vermoeden. Het mensenrechtencrite-

Nederland spil in wapentransporten

zorgen ervoor dat maatregelen niet worden genomen. Dankzij deze drie landen wordt Israël beloond voor grove schendingen van de rechten van de mens. Zelfs oorlogsmisdaden worden toege-

strekt. Het ging daarbij vooral om allerlei onderdelen voor gevechtsvliegtuigen en helikopters. Verder fungeert Nederland als spil voor de doorvoer van allerlei wapentransporten van de Israëliësch

Foto's: Lousewies van der Laan

rium voor wapenexporten wordt zeer eng gehanteerd: alleen wapens die daadwerkelijk en direct bij schending van mensenrechten worden gebruikt, worden niet geleverd. Dit laat buiten beschouwing dat transportmateriaal, om man- schappen of wapens op plaats van bestemming te krijgen, een integraal onderdeel van een dergelijke militaire poli- tiek is.

Gezien de grote schaal van schendingen van mensenrechten in de door Israël be- zette Palestijnse gebieden, inclusief ernstige inbreuken op de Vierde Geneef- se Conventie (oorlogsmisdaden), is het belangrijk dat Nederland in Europees verband een duidelijk signaal afgeeft. Bovendien is het onmogelijk dat aan- vragen uit Israël voldoen aan de criteria

van het wapenexportbeleid, zoals zijn vastgelegd door de Europese Raden van Luxemburg (1991) en Lissabon (1992). Immers, het is bekend dat Israël inter- nationale verplichtingen niet nakomt en verdragen en mensenrechten schendt. Er kan niet worden ontkend dat er geen spanningen in het land zijn.

Zolang Nederland voorkomt dat op Euro- pees niveau passende maatregelen wor- den genomen, is het medeplichtig aan het onnodige dagelijkse leed in de gebieden die Israël sinds 1967 bezet. Wil Nederland inderdaad mensenrechten wereldwijd beschermen en bevorderen, dan dient het bestaande regels en nor- men universeel toe te passen. Dat bete- kent dat Nederland niet langer voorkomt dat het EU - Israël Associatieverdrag

wordt opgeschort, daarnaast dient Nederland onmiddellijk een wapenem- bargo in te stellen. Pas als Nederland effectief ingrijpt en aan haar juridische verplichtingen voldoet, draagt het bij aan vrijheid, gerechtigheid en waardig- heid voor iedereen.

** de auteur is woonachtig en werkzaam in Oost-Jeruzalem en is verbonden aan de mensenrechten organisatie LAW. Hij is geen lid van D66.*

Foto: Dirk Hol

CDA: hot or not?

Het CDA is na de verkiezingen op 15 mei als grootste partij uit de bus gekomen. Na acht jaar oppositie voeren is het CDA dus terug. D66 gaat echter na acht jaar regeren in Paars I en II de oppositie in. Vinden de leden van D66 een verkiezingsoverwinning van CDA terecht? En wat kan D66 nog leren vanuit haar nieuwe positie? – door Fiona Rip

Fokko Aarts (42), ambtelijk secretaris van de ondernemingsraad van OCSW in Groningen, Baflo

'Ik vind de verkiezingsoverwinning van het CDA niet terecht. Het CDA heeft meegelift op de huidige problemen, de opkomst van Pim Fortuyn en de hectiek na zijn dood. Echter Jan-Peter Balkenende is een slimme man om niet echt scherp te reageren tegen LPF in tegenstelling tot de andere partijen. Waarschijnlijk heeft de bevolking daarom andere partijen links laten liggen. Oppositie is makkelijk, des te moeilijker is het om te regeren. Dat blijkt ook wel uit de nederlaag van Paars. VVD, PvdA en D66 gaan straks weer stijgen als er in oktober weer verkiezingen zijn. Wat mij flatteerde was dat dhr. Pronk bij Barend & van Dorp van 13 mei de kant van D66 koos. D66 moet in de oppositie meer sier maken met onderwerpen als gekozen burgemeester, homohuwelijk en referenda. D66 moet de highlights van hun partij veel meer communiceren naar buiten.'

Felix Flaming (60), docent voortgezet onderwijs, Nederhorst Den Berg

'Een verkiezingsoverwinning is altijd terecht. In een democratie bepaalt immers de kiezer. Natuurlijk ben ik niet blij met het lage percentage stemmen dat D66 heeft gekregen bij de verkiezingen. In

voorgaande verkiezingen wist D66 vaak nog op het laatste moment terug te komen. Paars heeft een klap gekregen en links heeft verloren en rechts heeft gewonnen.'

Fred Bosscher (55), arbeidsdeskundige, Wijk bij Duurstede

'Ik denk dat een deel van de bevolking op het laatste moment voor stabiliteit en zekerheid heeft gekozen en bij het CDA uitkwam. Deze groep is het mogelijkst wel eens met Pim Fortuyn, maar wilde niet op zijn partij stemmen. CDA in de oppositie vond ik zeer zwak, zij zijn niet met goede alternatieven gekomen voor Paars, vooral op economische aspecten. Op het gebied van veiligheid, criminaliteit en zorg mag het CDA hun stem laten horen. Ik hoop dat D66 in de oppositie komt. Daar laat D66 beter zien, waar zij voor staat. Ikzelf ben een vrij rechtse D66'er en daarom hoop ik dat D66 erkent dat er onvrede leeft onder de bevolking waar de traditionele partijen niet op gereageerd hebben.'

Alexander Pechtold (37), wethouder Leiden, Leiden

'De verkiezingsoverwinning van het CDA is, als je het woord 'terecht' gebruikt, altijd terecht. Elke overwinning is terecht, want iedereen heeft zijn of haar best gedaan. Ik heb daarbij wel het gevoel dat

de winst van het CDA meer te maken heeft met het gevoel van mensen die nu op zoek zijn naar iets vertrouwds. Het CDA is heel bewust gekozen. Zij zijn een middenpartij zonder al te (extreme) gekke dingen. Ik spreek mijn waardering uit voor de partij, omdat zij zo gewend waren aan bestuurlijke macht. Zeker in het begin van Paars I had het CDA veel meer moeite met oppositie voeren dan nu. Het CDA is, zoals ze zelf zegt, gelauwerd. Het is ook begrijpelijk dat een stroming, na niet geregeerd te hebben, weer opkomt. Als D66 in de oppositie komt met het CDA aan de macht, dan is dat goed. D66 kan zich goed profileren ten opzichte van het CDA, het is een ideale situatie om in te groeien'.

Frans Sloodman (56), politieambtenaar, Dordrecht

'De verkiezingsoverwinning van het CDA zie ik als terecht, het is een logisch gevolg van het denken en doen van de bevolking. Als reden voor deze winst zie ik dat het CDA het laatste halfjaar wel verbeterd is in de oppositie. Maar CDA heeft ook meegedreven met Pim Fortuyn en niet echt gewonnen door een pakkende campagne te voeren. Jan-Peter Balkenende heeft het echter niet slecht gedaan. D66 hoeft niet veel te leren in de oppositie, daar komen ze altijd goed uit. Belangrijk is dat D66 geen gesloten beleid gaat voeren, openheid is belangrijk.'

De overheid is zeer enthousiast over de ontwikkeling van brede scholen, maar onthoudt zich van bemoeienis.

De brede school: bruisend hart van de wijk

Om de dreigende opkomst van 'witte', 'zwarte' en 'ons soort scholen' tegen te gaan en kinderen met een onderwijsachterstand dezelfde kansen te bieden als de meer kansrijke jeugd, ontwierp de Groningse D66-wethouder Henk Pijlman in 1995 een nieuw onderwijsmodel. De 'brede school' is een combinatie van basisschool en sociale voorzieningen, die moet dienen als het bruisend hart van de wijk. Al schieten de brede scholen als paddestoelen uit de grond, er is nog voldoende werk te verzetten voordat van een geslaagd project gesproken kan worden. – door Anne Zaaijer

Zeven jaar geleden voerde Henk Pijlman, de toenmalig Groningse D66-wethouder van Onderwijs een grote verandering door in het lokale basisonderwijssysteem. Onder hem werd de eerste zogenoemde vensterschool opgericht, die leerlingen naast het verplichte lesmateriaal ook voor en na schooltijd allerlei activiteiten aanbiedt. De ideologie achter dit schoolproject is het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen tussen nul en zestien jaar, met name die van jongeren in achterstandsituaties en de sociale cohesie in de wijk te verbeteren. Bij de Groningse basisschool Oosterpark hoort nu ook een zwembad, een sporthal, een bibliotheek, een peuterspeelzaal, een consultatiebureau en een kinderdagverblijf, een informatiekiosk en een café. De vensterschool moet dienen als het bruisende hart van de wijk waar niet alleen kinderen, maar ook ouders voor en na schooltijd terecht kunnen.

'Het werd tijd het onderwijssysteem nieuw leven in te blazen,' zegt Pijlman. 'Jarenlang stak de gemeente geld in het bestrijden van onderwijsachterstanden maar dat wierp geen vruchten af. Steeds duidelijker bleek dat van boven opgelegde regels niet werkten en het onderwijs toe was aan een geheel vernieuwde aanpak.

Om te voorkomen dat achterstandscholen in een volledig isolement raakten, dat op den duur slechts nog homogene populaties leerlingen op een school

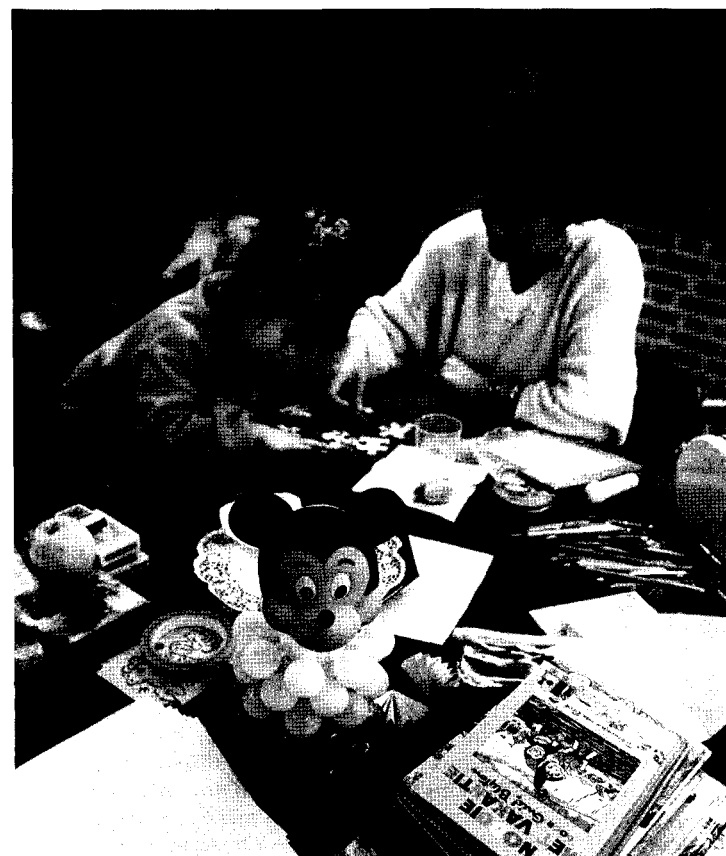

Foto: Marcel Minné

'Het werd tijd het onderwijssysteem nieuw leven in te blazen.'

zouden zitten met als gevolg dat er enkel nog 'zwarte scholen', 'witte scholen' en 'ons soort scholen' overbleven, ontstond het idee voor de vensterschool. 'In feite is de vensterschool niets meer dan een bundeling van het bestaande', zegt Pijlman. 'Maar juist door allerlei verschillende voorzieningen te integreren, bij voorkeur op één locatie, kunnen kinderen er makkelijker gebruik van maken'. Volgens Pijlman heeft de vensterschool een positieve invloed op de leerlingen. 'Er worden betere resultaten gehaald bij de Cito-toets, agressief gedrag onder jonge kinderen neemt af en steeds meer achterstandkinderen maken kennis met sport en cultuur'. Inmiddels telt Groningen tien vensterscholen en over een aantal jaren moeten dat er vijftien zijn zodat er in iedere wijk een staat.

Het idee van de vensterschool is door andere gemeenten met open armen ontvangen en overal in het land schieten de scholen als paddestoelen uit de grond.

Foto: Marcel Minné

Weliswaar onder verschillende namen. De ministeries van OcnW en VWS hanteren de term brede school. Andere benamingen zijn de Kantoorurenschool

‘Sommige scholen hebben enkel een ruimte bijgebouwd waar kinderen na schooltijd films kunnen kijken en zeggen daarmee een brede school te zijn.’

(Haarlem), de Communityschool (Amsterdam), de Open Wijkschool (Nijmegen) en de Plusschool (Tilburg). Volgens het onderzoeksbureau Oberon zijn er ongeveer 300 brede scholen in Nederland dat gezien de gemeentepanningen uitbreidt tot 750 brede scholen in 2007.

Model

Kinderen die naar een brede school gaan moeten zich volgens de educatieve uitgangspunten begeven in een veilige, gezellige leef- en leerplaats. De leerervaringen die de scholieren buiten schooltijd opdoen, moeten worden geïntegreerd in de lesprogramma's en het is de bedoeling dat er een goede balans is tussen effectieve leermethoden en leeractiviteiten. Toch kan er niet gesproken

worden van één specifiek voorbeeldmodel voor de brede school. Het blijft bij uitstek een lokaal initiatief. De school en daarbij betrokken organisaties stippelen zelf het te voeren beleid uit, omdat deze deskundigen goed zicht hebben op de (achterstand-)situatie in de wijk en beter kunnen inschatten welke lesmaterialen en voorzieningen een vruchtbare bijdrage kunnen leveren aan een ononderbroken ontwikkeling voor de kinderen uit de buurt.

De uitgangspunten van een brede school zijn grofweg onder te verdelen in twee categorieën. Ongeveer 75 procent van de bestaande brede scholen richt zich op het voorkomen en wegwerken van (onderwijs-)achterstanden door bijvoorbeeld programma's aan te bieden voor opvoedingsondersteuning en vroeg- of voorschoolse educatie. De overige brede scholen, die vaak in een meer kansrijke buurt staan, leggen het accent op voor- en naschoolse opvang omdat er veel tweeverdienende ouders wonen die daaraan behoefte hebben. Deze laatste categorie, bekend onder de naam dagarrangement, is het nieuwste concept van de brede school. Kinderen tussen nul en twaalf jaar krijgen een doorlopend schoolaanbod, zodat ouders zorg en werk beter kunnen combineren.

Sturen

De overheid is zeer enthousiast over de ontwikkeling van brede scholen, maar onthoudt zich van bemoeienis. Ondanks dat dat goed past in de verzelfstandiging van de scholen en het decentralisatiebeleid op het gebied van bijvoorbeeld huisvesting van scholen is dat volgens Frank Studulski 'niet fair ten opzichte van de scholen en gemeenten'. Studulski is medewerker van het Utrechtse onderwijsonderzoeksbureau Sardes en schrijver van het boek *De brede School, een educatieve reorganisatie*. 'De overheid hanteert streefcijfers om de onderwijsachterstand van leerlingen te bestrijden, terwijl iedere brede school zijn eigen lesmethoden en lesmaterialen bepaalt. Het samenstellen van een integraal ontwikkelingsplan voor kinderen is heel moeilijk en vraagt veel tijd en energie, onder meer omdat allerlei verschillende disciplines plots moeten samenwerken, terwijl ze dat niet zijn gewend. Hierdoor verliezen deskundigen op de werkvloer het zicht op de beste leer-

methode. Ook Henk Pijlman pleit voor een meer sturende rol van de overheid. 'Het lijkt erop dat de overheid de regie niet in handen durft te nemen en het idee heeft al genoeg aan het hoofd hebben. Maar het is juist haar taak hierin meer ondersteuning te bieden. Niet door het ontwikkelingssysteem van de brede school volledig dicht te timmeren, wel door meer voorwaarden te scheppen.

Knelpunten

Een ander knelpunt van de brede school is het huisvesting-probleem. Veel bestaande schoolgebouwen hebben achterstal-lig onderhoud en bieden fysiek onvoldoende mogelijkheden voor een brede school. 'Hieruit blijkt dat de brede school echt nog in haar ontwikkelingfase zit', zegt Rita Kruik, projectleid-ster van het steunpunt brede school in Amsterdam. 'Ook de financieringsstructuur van veel Amsterdamse brede scholen moet in betere banen worden geleid. Toch is Kruik ervan overtuigd dat dit onderwijsmodel de toekomst is waaruit zich een nieuw soort onderwijs kristalliseert, mits er behoorlijk wat werk wordt verzet voordat van een geslaagd project gesproken kan worden.

In tegenstelling tot Pijlman is Kruik nog niet zo zeker van de positieve effecten van de brede school. 'Ik kan de link tussen verbeterde leerprestaties en de brede school in Amsterdam nog niet direct leggen. Ieder stadsdeel heeft zijn eigen definitie van een brede school. Sommige scholen hebben enkel een ruimte bijgebouwd waar kinderen na schooltijd films kunnen kijken en zeggen daarmee een brede school te zijn. 'Het steunpunt begint dit jaar nog met een monitor waarbij intensieve ge-sprekken worden gevoerd met schoolbesturen, de betrokken organisaties en ouders. Kruik: 'Dan pas kunnen we gaan inven-tariseren wat er allemaal nog veranderd, verbeterd en aange-past moet worden om het "brede schoolproject" tot een ge-slaagd succes te maken'.

Foto: Marcel Minné

E-mail uit Amerika

Uitleggen

Mijn Franse collega en ik geven de afgelopen weken vaak politieke tekst en uitleg aan onze Amerikaanse vrienden. Aanvankelijk had hij het zwaarder dan ik. Want leg maar eens uit dat je bij de tweede ronde van de presidents-verkiezingen moet kiezen tussen de antisemiet Le Pen en een zwarte kat met zeven levens, Chirac. Dat kwam omdat 10 procent van de linkse kiezers in de eerste ronde zo nodig op een kansloze communist moest stemmen. 'Jee, do they still exist?!' Ja dus. 'Maar alleen het eindresultaat telt', zei mijn collega na de monsterverge van Chirac, en hij heeft gelijk.

Zo makkelijk kom ik niet weg sinds ik de opkomst van Pim Fortuyn, de moord en de verkiezingsuitslag moet uitleggen. 'Hoe kon deze Nederlandse Le Pen zo populair worden?' Ik besluit het simpel te houden en leg uit dat Fortuyn bij lange na geen Le Pen was. Hij was sympathieker; tenzij je een werkende moeder bent of Wouke van Scherrenburg

heet natuurlijk. Hij was een oprechte politicus, vertel ik mijn vrienden hier, met afwisselend creatieve, radicale en domme ideeën. Amerikanen zijn visueel ingesteld dus ik vergelijk Pim meestal met oud-worstelaar Jesse Ventura. Fortuyn was populair omdat de Nederlandse kiezers uitgepolderd zijn en gewoon wat anders willen. Dat was met Ventura ook zo. Deze ongeschminkte versie van de Hulk werd vier jaar geleden per ongeluk gekozen tot Gouverneur van het gezapige Minnesota. Niemand wilde hem, maar iedereen wilde wel eens wat anders.

Sinds 15 mei probeer ik het onderwerp 'Nederlandse politiek' zo veel mogelijk te vermijden. 1,5 miljoen Nederlanders hebben op een dode Pim Fortuyn gestemd en daarmee een verzameling van 26 voor hen volstrekt onbekende lijstvullers in het parlement verkozen. 'Een proteststem tegen het

gepolder', hoor ik mezelf brabbelen. Maar ruim 2.5 miljoen Nederlanders stemden op de uitvinders van het Poldermodel, het CDA, dus ik weet het even niet meer.

De dag na de verkiezingen informeert mijn Franse collega hoe het met D66 ging, na 8 moeizame jaren in de regering. Ik besluit de Amerikaan uit te hangen en er tegen beter weten in een positieve draai aan te geven. 'We hebben hetzelfde resultaat als waar de oprichter van onze partij vijfendertig jaar geleden de voorpagina van de New York Times mee haalde; 7 zetels'. 'Mooi, goed voor jullie. Alleen het eindresultaat telt!'

D66'er Udo Kock woont en werkt in Washington, D.C. Voor de Democraat slaat hij de politieke ontwikkelingen gade in zowel het land van Santa Claus als in het land van Sinterklaas.

Conflict Midden-Oosten demonstreert Europees politiek onvermogen

Het geweld tussen Israël en de Palestijnen confronteert Europa keihard met zijn politieke onvermogen op het wereldtoneel. Nu de Verenigde Staten onder President Bush lijkt te gaan voor een minimale rol in de internationale politiek, ligt er een prachtkans voor Europa. Maar de Europese Unie (EU), intern verdeeld over mogelijke Europese sancties, laat het tot nog toe afweten, daarover is vriend en vijand het eens. Ook binnen D66 wordt het debat niet geschuwd. - door Mendeltje van Keulen

'Wie moet ik bellen als ik Europa wil spreken?' was al eens de klacht van een Amerikaanse president. De Europese Unie heeft een 'extern vertegenwoordiger', de heer Javier Solana, en een speciale Eurocommissaris voor het buitenland. Het land dat het roulende EU voorzitterschap bekleedt - op dit moment is dat Spanje - tracht ook een

'Wie moet ik bellen als ik Europa wil spreken?'

stempel te zetten op het imago van de EU in de wereld. Bovendien laat het Europees Parlement steeds vaker zijn stem horen door middel van politieke resoluties, die overigens niet-bindend zijn zodat de lidstaten zich er formeel niets van aan hoeven te trekken. Het is dan niet verwonderlijk dat de interne tegenspraak Europa lamlegt.

Regels naleven

Daarbij komt dat de Europese Unie, buiten het open- of dichtdraaien van de geldkraan, weinig politieke middelen in huis heeft voor een geloofwaardige buitenlandse politiek. Over het ontbreken van politieke macht en daadkracht wordt links en rechts geklaagd. Het

Bob van den Bos en Lousewies van der Laan houden zich beiden bezig met het conflict in het Midden-Oosten.

Europarlement nam onlangs met een grote meerderheid een resolutie aan waarin de lidstaten werd opgeroepen om het handelsakkoord met Israël op te schorten. Europarlementariër Lousewies van der Laan pleitte vurig voor handels-sancties tegen Israël. 'De EU moet zijn eigen regels naleven! Met de onvoorstelbare terreur in de Palestijnse gebieden schendt Israël de mensenrechtenclausules van het handelsakkoord tussen de EU en Israël'.

Bob van den Bos

Foto: Marcel Minné

Existentiële zaak

Voor het aannemen van deze resolutie moeten de buitenland-ministers van de lidstaten echter overeenstemming bereiken. En drie landen lagen dwars in de Europese ministerraad: Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië. Van sancties jegens Israël zouden, volgens premier Kok, een negatieve werking

'Economische sancties maken op Israël volstrekt geen indruk.'

uitgaan. Europarlementariër Bob van den Bos ziet dit wel: 'Je kunt niet én een geloofwaardige bemiddelende rol spelen, én dreigen met economische sancties tegen één van de partijen. Daarmee wordt een basisregel van de diplomatie overtreden, namelijk die van neutraliteit!'. Het is volgens Van den Bos bovendien nog maar de vraag of sancties effectief zijn: 'Economische sancties maken op Israël volstrekt geen indruk. Dit is een existentiële zaak voor dat land, hun voortbestaan staat op het spel!'

Prijsgeven

Met alle interne verdeeldheid is Javier Solana, als buitenland-coördinator van de EU, machteloos. Hij zou meer willen doen, maar zijn instrumentarium is beperkt. D66 pleit in Europa al langer voor meer politieke en bestuurlijke macht en mankracht voor het kantoor van Solana. Beslissingen over de buitenlandse politiek van de EU zouden, als het aan D66 ligt, met meerderheid van stemmen genomen moeten worden. Het is op korte termijn echter nauwelijks denkbaar dat de grote lidstaten hun stem op het belangrijke terrein van de buitenlandse politiek zullen prijsgeven. Ten aanzien van het dossier Midden-Oosten zou dat in ieder geval hebben betekend, dat Nederland ditmaal in de Europese ministerraad was overstemd...

Tijd voor de sloop van heilige huisjes

Is er nog iemand die vertrouwen heeft in de overheid? Volgens de schrijvers van "Wil de nieuwe overheid nu opstaan!" moet je dergelijke mensen met een vergrootglas zoeken. Thom de Graaf, Roger van Boxtel, Winnie Sorgdrager en Gerard Schouw constateren dat gebeurtenissen zoals in Enschede en Volendam telkens de problemen in de Nederlandse overheid en democratie blootleggen. Wat zijn de oplossingen? – door Maarten Schurink & Patrick Harms

Net als in 1966 wordt in dit pamflet geconstateerd dat het politiek systeem verouderd is, dat veel Haagse Heilige Huisjes rijp zijn voor de sloop. Te vaak gaat de organisatie van het Nederlands bestuur uit van de macht in plaats van de macht van elke burger. Kortom, het systeem heeft zijn beste tijd gehad en kraakt steeds meer: in de manier waarop overheidsdiensten werken, in de manier waarop kamerleden controleren, in de manier waarop ministers vergaderen, in de manier waarop burgers nog altijd buiten spel staan als het op kiezen aankomt.

Typische D66-vernieuwing

De schrijvers stellen typische D66-vernieuwingen voor. Een direct gekozen burgemeester en minister-president ontbreken niet in het vierluik. Niet echt nieuw, maar wel worden er ideeën gelanceerd over de gevolgen van deze nieuwe procedures. Zo stelt men voor om de gekozen burgemeester politiek afrekenbaar te maken voor het veiligheidsbeleid in zijn gemeente. Nog verder gaan de gevolgen van een gekozen premier.

De komst van zo'n premier nieuwe stijl is onafwendbaar. Deze is in de ogen van de kiezer nu al direct verantwoordelijk voor het handelen van zijn ministers. Daarom moet de gekozen premier zelf zijn kabinet samenstellen met vakbekwame personen. De premier is daarnaast niet langer gebonden aan de

een andere minister. De gevolgen laten zich raden: de burger die niet weten waar hij of zij aan toe is en lagere

de oplossing. Een nieuwe overheid, volgens het pamflet, moet deze manier van werken verplicht stellen in het

Gekozen premier is onafwendbaar

overheden die de grenzen van de regels opzoeken. Thom de Graaf c.s. stellen als oplossing een kernkabinet van zeven ministers voor. Zij zijn verantwoordelijk voor samenhangende beleidsterreinen en sturen een groep onderministers aan. Die onderministers zijn verantwoordelijk voor bepaalde deelreinen. Kortom, meer eenheid in het totale regeringsbeleid én meer transparantie voor de consumenten van de overheid.

gehele ambtenarenapparaat. Het neerhalen van de huidige departementale schotten leidt dan tot minder overlappende en tegenstrijdige beslissingen.

Niet alleen bij de overheid legt men de schuld voor het huidige wanvertrouwen van de burger in de overheid. Te vaak lopen ook de volksvertegenwoordigers aan de leiband van het ministerie. Het parlement is georganiseerd als de

JD-voorzitter Jasper Hörman neemt het eerste exemplaar in ontvangst.

Foto: André van den Bos

Burgers bepalen zelf agenda Tweede Kamer

coalitiepartners in de Kamer. De politiek wordt zo een stuk spannender. Voor elk voorstel, elk idee moeten de minister-president en zijn team steun verwerven.

Dat ministersteam moet een stuk kleiner van de auteurs. Onze overheid is nu te verkokerd. De ene minister stelt soms regels vast die in strijd zijn met die van

Projectmatig werken

Een minder verkokerd kabinet leidt bijna automatisch naar een minder verkokerd ambtenarenapparaat. Roger van Boxtel is ervaringsdeskundige op dit gebied. Als minister van Grote Stedenbeleid moest hij verschillende ministeries laten samenwerken om te komen tot oplossingen voor de problemen in grote steden. Projectmatig werken waarbij de juiste expertise van de verschillende ministeries wordt samengebracht, bleek

ministeries, zodat elk ministerie zijn eigen parlementscommissie heeft. Daarom moet er gewerkt worden aan een eigen onderzoeksbureau van de Kamer, vervanging van het huidige commissiestelsel door themacommissies. Daarnaast moet een groep burgers de mogelijkheid hebben om zelf onderwerpen op de agenda van de kamer te zetten.

Meer weten? Bestel dan het totale document bij de servicedesk van het Landelijk Secretariaat: 070 – 35 66 066.

De partijvoorzitter en de toekomst van D66

'De verkiezingsuitslag is wel zuur,' constateert partijvoorzitter Schouw. 'We moeten luisteren naar de kiezer, stappen zetten en grote veranderingen tot stand brengen.' Hoe gaat de partij om met deze verkiezingsuitslag en wat voor rol kan het landelijk bestuur hierin spelen? D66 partijvoorzitter Gerard Schouw over de reeds ingezette vernieuwing en toekomst van de partij. – door Emily van de Vijver

'Een half jaar geleden stond D66 slechter in de peilingen dan de uiteindelijke verkiezingsuitslag. Tijdens de campagne zaten we op de goede weg. Dit was te merken aan de ledenaanwas en het zelfvertrouwen binnen de partij. Die lijn zet zich ook nu nog door,' aldus Gerard Schouw. Sinds zijn aantreden als partijvoorzitter in het najaar van 1999 heeft Gerard Schouw zich tot doel gesteld de

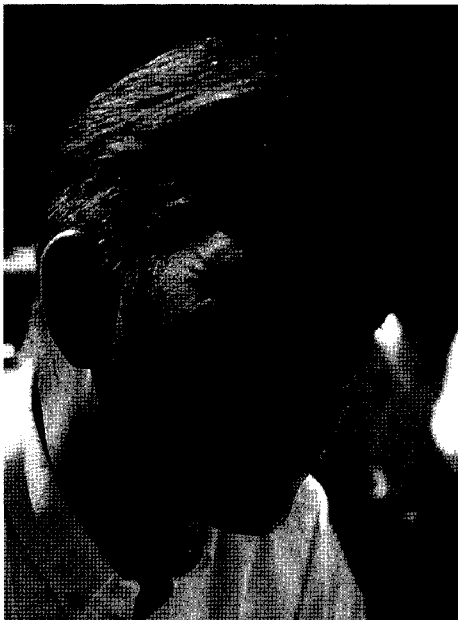

Foto: André van den Bos

cultuurkenmerken binnen D66 te vernieuwen. 'De opgave is de drie C's om te zetten in drie D's: van consensus, compromis en consultatie naar durf, daadkracht en doorzettingsvermogen.' Hier staat het landelijk bestuur voor en wil het doorvoeren in de hele partij.

Geen administratiekantoor

Het landelijk bestuur heeft zich de afgelopen jaren tot doel gesteld de partijorganisatie efficiënter te maken, de fi-

cratie van het Landelijk Secretariaat aangepakt is. De effecten daarvan zijn nu al merkbaar: vragen van zowel binnen als buiten de partij worden direct beantwoord. 'Het Landelijk Secretariaat is geen administratiekantoor. Er werken hoogwaardige medewerkers die ervoor zorgen dat alles goed draait in de partij. Het moet meer een debat- en kenniscentrum worden.'

Massaal geld storten

De partij maakt het financieel goed. De campagnekas is goed op orde. Er staat ook al geld apart voor de Provinciale Statenverkiezingen volgend jaar. 'Dat het

'Vernieuwing is een continu proces en ingegeven door de politieke actualiteit.'

zo goed gaat komt vooral door de betrokkenheid van de leden. Zij hebben massaal geld gestort,' aldus penningmeester Frans van Drimmelen. 'De subsidieverhoging van het Rijk is ten goede gekomen aan de afdelingen. Hiermee heeft bijvoorbeeld de afdeling Amsterdam spotjes op AT5 uit kunnen zenden.' Maar ook op financieel vlak moet nog veel veranderen. Frans van Drimmelen: 'Het contributiesysteem is bijvoorbeeld nodig aan verandering toe. Leden hebben we als vereniging heel hard nodig, maar er moet ook gesproken worden over de mogelijkheden van donateurschap of lokaal lidmaatschap. We hebben minder leden dan zou kunnen.'

Durf en communicatie

Voor de komende jaren wil het landelijk bestuur de nadruk op een drietal gebieden leggen. Er moet geïnvesteerd worden in mensen in de partij, zowel lokaal als landelijk. Gerard Schouw: 'We hebben afdelingen en regio's uitgenodigd om mee te spreken over wat er veranderd en verbeterd moet worden in de partijorgani-

nieuwing.' Het bestuur heeft de afgelopen jaren goed geluisterd naar de leden in het land. Het hoort graag kritiek en probeert daar wat mee te doen. 'De inzet van de honderden vrijwilligers in het land is hartverwarmend. Het bestuur is op zoek naar iets om onze waardering voor deze mensen te tonen. Kunnen de lezers van de Democraat iets verzinnen waarmee we onze waardering tot uiting kunnen brengen?'

Een ander aandachtsgebied van het bestuur is dat de boodschap van D66 beter overgebracht moet worden. De nadruk moet hierbij gelegd worden op presentatie, durf en communicatie. Hiermee gepaard moet ook de inhoud van het politieke debat versterkt worden.

Gedachtegoed verrijken

Overkoepelend moet D66 een partij voor leden en niet-leden zijn. Schouw: 'We moeten vooral de niet-leden beter bedienen. We moeten ons gedachtegoed verrijken met hun ideeën.' Maar hoe bereik je die mensen? Een mogelijkheid is om via de pers 'spanning te organiseren', niet-leden uitnodigen voor politiek inhoudelijke discussies op initiatief van D66. 'Afdelingen zijn vanwege de proce-

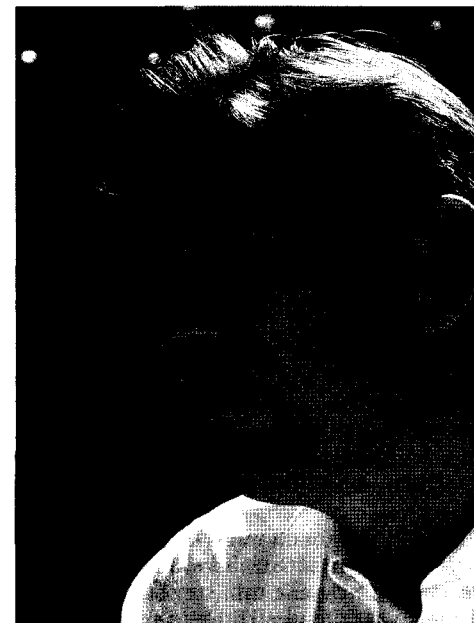

Foto: André van den Bos

'Van consensus, compromis en consultatie naar durf, daadkracht en doorzettingsvermogen.'

nanciën op orde te krijgen en de sfeer in de partij te verbeteren. Concreet heeft dit betekend dat bijvoorbeeld de bureau-

satie. Hier is een 10-puntenplan uit voortgekomen. Het bestuur ziet hierin veel aanknopingspunten voor ver-

Penningmeester Frans van Drimmelen en voorzitter Gerard Schouw

Foto: André van den Bos

dures gebonden aan het houden van ledenvergaderingen. Ze kunnen hun energie beter steken in het organiseren van bijeenkomsten waarop ook niet-leden komen. Hiervoor zullen de procedures binnen de partij wel hervormd moeten worden.'

Agenda zetten

De meest actieve leden hebben wel door dat er aan vernieuwing gewerkt wordt binnen de partij, maar de mensen daarbuiten vragen zich af wat er in het Haagse gaande is. Is dit bestuur wel in staat zichtbaar wat te veranderen? Schouw: 'Bij de uitslagenavond in Amsterdam brachten voor mij onbekenden hun waardering voor het bestuur naar voren. Naar mijn mening heeft D66 een erg goed bestuur: mensen vertrouwen elkaar, vullen elkaar aan en nemen verantwoordelijkheid. De chemie is goed: we hebben geen notulen nodig om afspraken na te komen. Het bestuur

onze opmerkingen niet via de media. Ik ben trots op dit bestuur.'

Concrete voorstellen

Gaat D66 in navolging van andere partijen en onder druk van de verkiezingsuitslag vernieuwen? Schouw: 'Vernieuwing is een continu proces en ingegeven door de politieke actualiteit. Op 14 juni presenteert het bestuur een vernieuwingsagenda met concrete voorstellen

'Als de kiezer democratische vernieuwing wilde, heeft hij op de verkeerde partij gestemd.'

voor de toekomst. Ik nodig iedereen binnen en buiten de partij uit om suggesties te doen. Tijdens het najaarscongres op 16 november in Zwolle zullen we besluiten wat het nieuwe D66 wordt. Deze vernieuwings-

Geloven in de partij

Door de opkomst van de LPF en de moord op Pim Fortuyn zijn de kiezers van rechts gemobiliseerd. Gaan zij zorgen voor de noodzakelijke vernieuwing en is er daardoor nog wel toekomst voor D66? 'Absoluut,' wat betreft Gerard Schouw. 'Meer dan ooit! Van democratische vernieuwing komt momenteel niets terecht. Dit land wordt weer op achterstand gezet. Er is

maar één partij in het land die bewezen heeft democratische vernieuwing vorm te kunnen geven. We geloven in de partij, het is de opdracht aan het bestuur dit vorm te geven. We willen dan ook zeker geen fusie met andere politieke stromingen. De kiezer vraagt om vernieuwing, maar stemt op een partij die hier slechts lippendienst aan bewijst. Dat is tragisch. Als de kiezer democratische vernieuwing wilde, heeft hij op de verkeerde partij gestemd. De verkiezingsuitslag vraagt om een vernieuwingsagenda. Deze agenda moet uitgevoerd worden en eist dat het bestuur het tot een goed einde brengt.'

'We hebben minder leden dan zou kunnen.'

moet alleen beter laten zien wat ze doet. We zetten de agenda in de partij, maar doen de fractievergaderingen niet over. We zijn niet kritiekloos op onze politieke voormannen en -vrouwen, maar spelen

agenda kwam tot stand in gesprek met sympatisanten die inspirerende signalen afgegeven hebben. Die inspirerende signalen willen wij vertaald zien in afspraken voor de toekomst.'

Mededeling van de Landelijke Verkiezingscommissie

Kandidaatstelling Eerste Kamerverkiezing 2003

De interne kandidaatstelling voor de Eerste Kamerverkiezing van 26 mei 2003 is vanaf 1 juni 2002 geopend. Om zich te kunnen kandideren dient men een half jaar voor de sluitingsdatum van de kandidaatstelling lid te zijn van D66 en voor de sluitingsdatum aan zijn contributieverplichtingen te hebben voldaan.

Om zich te kunnen kandideren voor de verkiezing van de lijsttrekker dient men derhalve voor 16 maart 2002 lid geworden te zijn van D66. Om zich te kunnen

kandideren voor de overige plekken op de lijst dient men voor 22 mei 2002 lid te zijn geworden.

De kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap sluit maandag 16 september 2002 om 12.00 uur. De lijsttrekker wordt gekozen op congres 75, 16 november a.s.

De kandidaten voor de overige plaatsen op de lijst kunnen zich aanmelden tot uiterlijk vrijdag 22 november 2002 om 12.00 uur. Voor vaststelling van de lijst

wordt een poststemming gehouden, welke opent op 11 januari 2003 en sluit op vrijdag 14 maart 2003, 12.00 uur. Het volledige tijdpad, het instellingsbesluit van de stemadviescommissie, alsmede de profielen zijn vanaf 1 juni 2002 te vinden op de website: www.D66.nl/documenten of opvraagbaar bij het Landelijk Secretariaat, postbus 660, 2501 CR Den Haag, tel: 070-3566066 of fax: 070-3641719. E-mail: landelijk.secretariaat@D66.nl.

vacaturemelding voor verkiezing in najaarscongres

In het najaarscongres zijn er twee vacatures in het Landelijk Bestuur. De voorzitter is aan het eind van zijn eerste periode en stelt zich herkiesbaar. Het bestuurslid communicatie treedt af wegens tijdgebrek. Daarnaast kiest het congres 6 leden in de Besluitvormingscommissie, 1 in het Geschillencollege en 3 in de Landelijke Verkiezingscommissie, waarbij 2 leden zich hierkiesbaar stellen. Meer informatie en profielen vindt u op de website. Kandidaatstellingsformulieren kunt u daar ook vinden of opvragen bij het Landelijk Secretariaat. De kandidaatstelling sluit op vrijdag 25 oktober om 12.00 uur.

besluitvorming najaarscongres (75)

Het congres vindt plaats op zaterdag 16 november in de Buitensociëteit in Zwolle.

Agenda en voorstellen staan uiterlijk vanaf 4 september op de website. De jaarrekening 2001, de begroting 2003 en de bijbehorende voorstellen worden uiterlijk op 12 oktober op de website geplaatst. Indiening algemene organisatorische moties, algemene politieke moties en moties en amendementen op de eerste serie voorstellen: dinsdag 15 oktober om 12.00 uur, op de financiële serie maandag 4 november 12.00 uur.

Tot uiterlijk donderdag 14 november 10.00 uur kunt u Actuele Politieke Moties indienen.

Personalia

Recent is **Jan Veldhuizen** overleden. Jan is vele jaren actief geweest voor D66 o.a. als lid van het toenmalig Dagelijks Bestuur ('76 - '81) en als Kamerlid ('81 - '82). Jan Veldhuizen is bij veel leden vooral bekend als verantwoordelijke voor de campagnes in de periode Terlouw. Daarnaast verzorgde hij regelmatig trainingen voor het opleidingscentrum. Jan Veldhuizen is 61 jaar geworden.

De heer **Pieter Ullersma** heeft op 30 mei j.l. het voorzitterschap van de Commissie Seniorenbeleid van het Landelijk Bestuur van D66 neergelegd. Hij wordt opgevolgd door mevrouw Annelies van Maanen.

Het Utrechts Stationsreferendum

Het eerste referendum in Utrecht zou een mijlpaal voor een meer directe democratie in de stad kunnen zijn. Wat dat betreft is het doodzonde dat het nu zo'n vreemd referendum is: niet door de burgers gevraagd, maar door het stadsbestuur opgedrongen; niet met een duidelijke keuze, maar met een vraagstelling die nog van alles open houdt en niets uitsluit.

Voor D66 een echt dilemma: Leefbaar Utrecht belooft de kiezers eind 2002 een referendum over het stationsgebied en legt na ruim 1 jaar 2 visies voor, waarin onvergelykbare grootheden met elkaar

'Tot het laatste moment heb ik zelf getwijfeld waarop ik zou stemmen!'

vergeleken moeten worden. Verplaatsen van het muziekcentrum of kantorenontwikkeling en een positief saldo? Ruimtelijke invulling met woningen, een ondertunneling van het Westplein, een groot negatief saldo of het niet verplaatsen van het muziekcentrum? Groen of water?

De essentie van de aanpak van het Stationsgebied is een vergroting van leefbaarheid, veiligheid en stedelijke kwaliteit, en een uitbreiding van de stationscapaciteit (inclusief trams en bussen). Deze doelen worden vooral bereikt met een nieuwe stations-terminal en afwikkeling van het openbaar vervoer, waarvan de planvorming geen deel uitmaken van het referendum.

Ik heb daarom tegen het referendum gestemd, dat wil zeggen tegen de wazige vraagstelling en de zeer ingewikkelde keuze die mensen moeten maken. Vaak heb ik uit moeten leggen, dat D66 weliswaar voor een referendum is, maar tegen een vraagstelling die tot veel verschillende interpretaties kan leiden. Tot het laatste moment heb ik zelf getwijfeld waarop ik zou stemmen!

Alle oppositiepartijen hebben zich verenigd in een actiegroep om mensen te adviseren blanco te stemmen. Ik vond dat D66 het meerderheidsbesluit van de raad moest respecteren en hopen dat het gemeentebestuur er in zou slagen de mensen duidelijk te maken wat het verschil tussen visie 1 en A was. De inwoners van Utrecht waren aan zet en dan past de politiek bescheidenheid.

De uitslag op 15 mei was duidelijk: een overgrote meerderheid heeft voor visie A gekozen. Is het referendum dan geslaagd

te noemen? Ja, omdat veel Utrechters het de moeite waard hebben gevonden hun stem te laten horen en mee te willen beslissen. Ja, omdat we verder kunnen en niet in een patstelling terecht zijn gekomen. Nee, omdat de redenen waarom men voor visie A koos niet overeenkomen met de intenties van het college. Het gebruik van het begrip 'ruimte' heeft bijvoorbeeld bij veel mensen geleid tot een verwachting van 'laagbouw van huizen', terwijl het de bedoeling is appartementen te realiseren. In mijn reactie, een dag na de verkiezingen en het referendum, heb ik het college van B&W uitgedaagd om nu met een masterplan te komen, dat recht doet aan de verwachtingen van stemmers op visie A. Pikant daarbij is te vermelden, dat ook binnen de gemeenteraad, en zelfs tussen de collegepartijen onderling, veel verschil van mening bestaat over waar de mensen nu echt voor hebben gekozen.

Alice van Rooij, D66-fractie gemeente Utrecht

stemt blanco

referendum stationsgebied

géén

visie a

visie 1

www.utrechtstemtblanko.nl

Verkiezingsmemory

Tot begin mei woedde er een verkiezingscampagne door Nederland, waarin alle partijen hun programma zo goed mogelijk voor het voetlicht brachten. Met onderstaande test kunt u vaststellen of u daarbij een beetje heeft opgelet. Weet u uit wiens programma de soms gedurfde, soms voorspelbare en soms volstrekt onbegrijpelijke statements komen? (AA)

- 1 Het milieu is ons lief. Alle maatregelen die een duurzaam milieubeleid bevorderen hebben prioriteit. We kunnen niet zuinig genoeg zijn op ons kostbare milieu.
- A Leefbaar Nederland
B GroenLinks
C SP
- 2 Mensen willen tegenwoordig vrij zijn. Dat staat ook ons voor ogen. Dit verkiezingsprogramma leidt tot een leven waarin echte vrijheid ervaren wordt.
- A SGP
B D66
C LPF
- 3 Er dient een brede maatschappelijke discussie te komen over het functioneren van de democratie.
- A SP
B CDA
C PvdA
- 4 Ieder hoofdstuk ziet u een foto van de voorzitter van de betreffende themagroep.
- A VVD
B PvdA
C CDA
- 5 In de grondwet behoort weer de mogelijkheid opgenomen te worden dat bij uitzonderlijk ernstige levensdelicten, en onder helder omschreven en strikte voorwaarden, de doodstraf kan worden opgelegd.
- A SP
B SGP
C LPF
- 6 'Alles moet kunnen' was in de jaren zestig en zeventig misschien een nuttige kreet tegen ondemocratische en ongelijke machtsverhoudingen. Maar het is een slecht principe voor de inrichting van een samenleving
- A PvdA
B CDA
C LPF
- 7 Wij gaan in de westerse wereld zo verspillend met water om, dat deskundigen ook hier schaarste voorspellen. De pessimisten onder hen voorzien zelfs dat water op termijn net zo duur zal worden als olie.
- A GroenLinks
B SP
C PvdA
- 8 De inburgeringcursus dient zich te beperken tot het leren van de taal en basale maatschappelijke kennis. (...) Wel zou het goed zijn om de nieuwkomers in een notendop iets te vertellen over de geschiedenis van ons land en de belangrijke rol die het protestantisme gespeeld heeft in het ontstaan van Nederland.
- A SGP
B ChristenUnie
C LPF
- 9 Een nieuwe overheid begrijpt dat oogluikend bestuur geen vrijbrief mag zijn voor verkeerde besluiten. Laat staan voor gebrek aan durf! Moed en duidelijkheid in het bestuur van Nederland. (...) Dat is een absolute noodzaak als Nederland meer wil zijn dan een polder. Waar alles wel is, maar niet zoals het zou moeten.
- A Leefbaar Nederland
B D66
C LPF
- 10 Alle optimistische verwachtingen ten spijt kunnen de gevangenis nog steeds niet worden gesloopt.
- A SP
B GroenLinks
C SGP
- 11 Vrouwen en kinderen in het algemeen, zijn nog steeds wereldwijd kwetsbare groepen.
- A CDA
B VVD
C GroenLinks
- 12 Met het oog op de invoeging van de Wet Openbaarheid Bestuur in de vierde tranche van de Algemene Wet Bestuursrecht wordt de werking van deze wet kritisch geëvalueerd.
- A PvdA
B GroenLinks
C VVD
- 13 Mensen organiseren zich gemakkelijker in netwerken, bijvoorbeeld als lid van een patiëntenvereniging, of als fans van Britney Spears.
- A SGP
B PvdA
C D66
- 14 Nederland heeft een peperdure legertop. Nederland heeft verhoudingsgewijs drie keer zoveel generaals als het militair toch niet kinderachtig denkend Duitsland.
- A Leefbaar Nederland
B PvdA
C GroenLinks
- 15 Het staatshoofd wordt gekozen door de Staten-Generaal. De rol van het koningshuis wordt strikt ceremonieel.
- A GroenLinks
B SP
C SGP
- 16 Dit verkiezingsprogramma is gratis te verkrijgen, het bevat een duidelijke en solide financiële onderbouwing en het is op zeer zorgvuldige en democratische wijze tot stand gekomen.
- De voorzitter
- A VVD
B SP
C Leefbaar Nederland
- 17 Het gaat heel goed met heel veel mensen, althans materieel. Niet alleen met de snel gegroeide groep van miljonairs, maar ook met een groot aantal anderen. Na twintig jaar neoliberale politiek zijn in het bedrijfsleven de bomen tot in de hemel gegroeid. Dat betekent veel kansen op een leuk leven voor veel mensen.
- A SP
B VVD
C D66
- 18 Als het gaat om de toekomst van de multi-etnische samenleving, ligt ons grootste punt van zorg in de toenemende multireligiositeit. Wij hebben er veel verdriet van dat met de komst van alloctonen in Nederland ook andere godsdiensten steeds vastere grond in onze samenleving krijgen, met name de islam. (...) Grondwettelijk gezien is het niet mogelijk deze ontwikkeling tegen te gaan.
- A LPF
B SGP
C SP

3 A	6 A	9 B	12 C	15 A	18 B
2 A	5 B	8 A	11 A	14 A	17 A
1 A	4 C	7 C	10 C	13 B	16 A
Antwoorden:					

Zeker op het gebied van asielbeleid en de multiculturele samenleving zien PvdA, SP en GroenLinks mogelijkheden voor samenwerking met D66. Foto: Marcel Minée

Progressieve samenwerking?

Zelden werden er zo weinig kamerbankjes bezet door progressieve politici als na de laatste verkiezingen. Is samenwerking tussen de linkse oppositiepartijen de aangewezen weg om het vertrouwen van de kiezer terug te winnen? – door Andor Admiraal

Harry van Bommel, SP

"We werken altijd al samen, maar ik zie dat voorlopig geen gestructureerde vorm krijgen. PvdA en GroenLinks zijn voorlopig te druk met de analyse van waar het is misgegaan. De PvdA kan ook niet opeens afstand nemen van wat zij de afgelopen jaren heeft gezegd, die fractie is grotendeels gevuld met oud-bewindslieden van Paars. Ja, als die zouden opstappen zou samenwerking waarschijnlijk beter mogelijk zijn. Onze lijstverbinding met GroenLinks was gewoon technisch; wij zien liever dat zo'n restzetel naar links gaat dan naar rechts, GroenLinks staat dan toch het dichtst bij. Al staat die partij op sociaal-economisch vlak uiteindelijk nog dichterbij de PvdA. Rosenmöller heeft Paars vaak gesteund, waarschijnlijk in de hoop op samenwerking in een volgende regering. Met D66 kunnen wij eerder zaken doen dan met de PvdA, met respect voor de verschillen die er zijn. D66 nam in paars al een wat bijzondere positie in, nam vaak afstand van het kabinet. Op het gebied van onderwijs kon ik het met de woordvoerder van D66 goed vinden. Ook als het gaat om integratie is D66 dichterbij de SP komen te staan. Van Boxtel met zijn uitspraken over zwarte scholen en

bijzonder onderwijs, daar kunnen wij ons goed in vinden."

Femke Halsema, GroenLinks

"Het is noodzakelijk dat de progressieve partijen veel intensiever gaan samenwerken. Er komt een rechts kabinet, we moeten nu niet met elkáár gaan bekechten. Als de verschillende partijen zich dan minder goed ten opzichte van elkaar kunnen profileren, moeten we ons maar afvragen wat nu echt belangrijk is. Als Harry van Bommel zegt dat samenwerking met de PvdA eenvoudiger wordt als de paarse ministers opstappen, dat gaat hij uit van de vooronderstelling dat die ministers ook weer de macht krijgen binnen de PvdA-fractie. Daar schat ik de PvdA toch te hoog voor in. Ook met D66 zie ik goede mogelijkheden voor samenwerking. Als het gaat om milieu bijvoorbeeld, maar zeker ook op het gebied van de multiculturele samenleving. De afgelopen jaren kon ik het in het asieldebat vaak het beste vinden met de woordvoerder van D66, hoewel die partij natuurlijk ook in paarse compromissen gevangen zat. De liberale vrijheidswaarden staan op de tocht onder een rechts kabinet. D66 en GroenLinks zouden daar voor moeten opkomen – we zijn samen toch goed voor 17 zetels."

Nebahat Albayrak, PvdA

"Ik geloof dat alle partijen die echt iets anders willen met Nederland nauw moeten gaan samenwerken. De verschillen zijn uiteindelijk kleiner dan de overeenkomsten. Dat hoeft de eigen profilering niet in de weg te staan. De PvdA moet haar linkse identiteit opnieuw ontwikkelen. Voor mij gaat het om de hardcore sociaal-democratie, terug naar onze beginselen. Linkse samenwerking zou dat profiel van de PvdA alleen maar versterken. De PvdA is nooit rechts geworden, maar wel erg naar het centrum opgeschoven. We zijn meegegroeid met de arbeidersklasse die we hebben ontwikkeld tot een middenklasse. Maar voor de middenklasse zijn al zoveel partijen. We zouden bijvoorbeeld een rolverdeling kunnen maken in de oppositie, waarbij de ene partij het ene thema voor zijn rekening neemt, en de andere partij een ander. Als de SP op voorhand een probleem maakt over Paarse ministers in de PvdA-fractie, dan is dat een gelegenheidsargument. Dat zegt vooral iets over de SP, die wil blijkbaar geen samenwerking. D66 heeft geen duidelijk links profiel, het was in Paars echt de brug tussen PvdA en VVD. Maar ik heb zelf altijd uitstekend met D66 samengewerkt, vooral op het asieldossier. Ik reken D66 uiteindelijk toch tot de linkse partijen."

Een beproefd 'traditioneel' campagnemiddel is de marktkraan.

Foto: D66-voorlichting

De permanente campagne

Door de moord op Pim Fortuyn is de discussie over de Kloof tussen politiek en burgers weer in volle hevigheid losgebarsten. D66 is zo ongeveer opgericht met het doel die kloof te dichten. Anders dan veel andere partijen wil D66 niet slechts eens in de vier jaar de mening van de kiezer horen. Dat betekent dat we tussen de verkiezingen door met kiezers moeten communiceren. We kunnen op die manier ideeën en opinies opdoen en tegelijk de keuzes van de partij verantwoorden en uitleggen. In *Op jacht naar de kiezer* twee campagnemiddelen voor de permanente campagne tussen verkiezingen: de enquête en de marktkraan. – door Jan Brink

Vragenlijst

De politieke vragenlijst is een methode die in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten veel gebruikt wordt om in contact met kiezers te komen. Je valt geen mensen lastig, omdat je iets wilt geven, maar je benadert mensen met een verzoek om informatie. Stel wel vooraf vast wat je met de uitkomsten van de enquête gaat doen. Maak dat ook goed duidelijk, want anders komen je inspanningen vooral over als een fopspeen. Neem bijvoorbeeld een onderwerp waarvan je weet dat het over enige tijd gaat spelen. Stel een vragenlijst op met algemene vragen over de woonomgeving van mensen en stel daarbij een paar vragen over het specifieke onderwerp. Geef aan dat je de uitkomsten van de vragenlijst gebruikt bij de voorbereidingen van het debat en maak via de plaatselijke media de uitkomsten bekend. Verspreid de vragenlijst en geef duidelijk aan hoe ze de lijst terug kunnen sturen of, beter

maar tijdrovender, ga de lijsten met een aantal mensen ophalen. Bereid je bij de laatste optie wel voor op discussie. Onderschat de vragenlijst als campagnemiddel niet. Het is een goede methode om informatie te vergaren en levert de inspanningen tussen verkiezingen door veel goodwill op. Bovendien is het een goede manier om in contact te treden met de kiezers in een bepaald gebied.

Straattheater

Een andere manier om in contact te treden met de kiezers is door aanwezig te zijn in het straatbeeld. De zichtbaarheid van een partij of een logo wordt vaak aangeduid als straattheater. Unox maakt gebruik van dit fenomeen met de (bad)mutsen en een ander voorbeeld is dat veel jassen van studentenverenigingen zijn voorzien van bijvoorbeeld het ABN-AMRO logo. Ook politieke partijen zorgen voor het aanwezigheid in het straatbeeld.

De verkiezingsaffiches voor de ramen en op de borden zijn vooral belangrijk als symbool van steun en veel minder als direct middel van overtuiging. Tijdens een permanente campagne is zichtbaarheid een belangrijk criterium. Een beproefd 'traditioneel' campagnemiddel is de marktkraan. Zichtbaar, herkenbaar en benaderbaar ga je als D66 de dialoog aan met mensen die daar behoefte aan hebben. D66 Leiden bijvoorbeeld is bijna elke zaterdag in het centrum van de stad zichtbaar aanwezig. Ook al nemen kiezers niet de moeite om het contact aan te gaan, ze weten wel dat ze de mogelijkheid hebben. Ze kunnen zelf kiezen of ze gebruik maken van de mogelijkheid. Veel leden zullen het bemensen van een kraam zien als corveedienst en het dragen van een jas met een groot D66 logo maakt het animo vaak niet groter. Toch zijn er veel leden die het leuk vinden om te doen en die het gesprek met voorbijgangers makkelijk aangaan.

14 Juni	Presentatie Vernieuwingsagenda D66	16 November	D66 Najaarscongres, Zwolle
15 Juni	Bijeenkomst Adviesraad, Utrecht	14 December	Bijeenkomst Adviesraad, Utrecht
2 November	Bijeenkomst Adviesraad, Utrecht		

Advertentie

NIEUWE SWB-PUBLICATIES

Onlangs is het vierde boekje in de serie Sociaal-Liberale Perspectieven uitgekomen:

Tussen internationale rechtsorde en nationaal belang – het Nederlandse buitenlands en veiligheidsbeleid herzien

Auteurs zijn Jan Hoekema, Rienk Terpstra en Rob de Wijk.

Zij betogen dat Nederland, en ook de andere Europese landen, hun buitenlands beleid moeten herzien vanwege de veranderde Amerikaanse opstelling in de wereld. De VS stelt zich steeds unilateralistischer op, hetgeen volgens de auteurs tot gevolg moet hebben dat de Europese (m.n. EU-) landen de samenwerking moeten intensiveren, ook op het gebied van veiligheid en defensie. Verder doen de auteurs concrete voorstellen hoe Nederland op verantwoorde wijze zijn partij mee kan blazen op het internationale toneel.

Zeer binnenkort verschijnt het vijfde boekje in dezelfde reeks

Toegang in drievoud – een pleidooi voor actualisering van de democratische rechtsstaat

Het is geschreven door een projectgroep onder voorzitterschap van Arthur Docters van Leeuwen. Overige leden/auteurs zijn Theo Hooghiemstra, Erwin Muller, Carel Tielenburg en Christiaan de Vries.

De ooit verzuilde Nederlandse maatschappij is veranderd in een netwerksamenleving. Oude patronen en verbanden zijn verdwenen; nieuwe ervoer in de plaats gekomen. En dit tegelijkertijd dynamische als turbulente proces gaat nog steeds door. De vraag is of de positie van de burger vanuit rechtsstatelijk perspectief wordt verzwakt door deze transformatie. Heeft iedereen wel in gelijke mate toegang tot de voorzieningen van de democratische rechtsstaat? Kan iedereen even sterk betrokken zijn bij de (politieke) besluitvorming en de normontwikkeling? Na een algemeen-theoretische onderbouwing richten de auteurs deze vragen op een aantal maatschappelijke thema's, zoals veiligheid, mobiliteit en ICT.

Geïnteresseerd? Beide boekjes kosten 7 euro en kunnen per e-mail besteld worden op: landelijk.secretariaat@d66.nl. Telefonisch kan ook: 070 3566066.

EFK, Maatschappelijk betrokken

**Soms vallen de stukjes gewoon op hun plaats
Soms kunt u gewoon wel wat ondersteuning gebruiken...**

EFK Accountancy, Consultancy, Belastingadviseurs & Juristen

James Wattstraat 22, 1817 DC Alkmaar
Postbus 9157, 1800 GD Alkmaar
Tel. 072-5645740
Fax 072-5646128
Website www.efk.nl

D66 zoekt enthousiaste bekwame trainers

Ten behoeve van alle D66-politici, leden die dit wellicht in de toekomst willen worden, leden van D66-zusterpartijen in Midden- en Oost-Europa en ontwikkelingslanden, zoekt D66 (vaardigheids) trainers. Trainers die bekwam zijn in het overdragen van een of meer kwaliteiten zoals: speech & presentatie, debatvaardigheden, conflicthantering, teamvorming, coaching, mediatraining, schrijfvaardigheid, leidinggeven, onderhandelingsvaardigheden etcetera. Kortom allemaal vaardigheden en kwaliteiten waarover iedere politicus op elk niveau idealiter dient te beschikken.

Het is de bedoeling dat geschikte trainers een of enkele malen per jaar verzocht wordt, een workshop, clinic of training te verzorgen. U ontvangt hiervoor geen marktconforme beloning of gage doch wel een fatsoenlijke onkostenvergoeding. Het is de bedoeling dat geschikte trainers een of enkele malen per jaar verzocht wordt, een workshop, clinic of training te verzorgen. U ontvangt hiervoor geen marktconforme beloning of gage doch wel een fatsoenlijke onkostenvergoeding. D66 werkt al langer met trainers die deze inzet opvatten als een zinvolle bijdrage in hun lidmaatschap van D66.

Indien u verzocht wordt om een training in het buitenland te verzorgen, doorgaans neemt dit een vol weekend (vrijdag t/m zondag) in beslag, zorgt de stichting IDI van D66 (Internationaal Democratisch Initiatief) voor uw vliegticket, hotel en al uw verdere verblijfskosten. Het spreekt bijna voor zich dat u dan wel dient te beschikken over een goede spreekvaardigheid in het Engels. In enkele gevallen is Frans of Duits gewenst.

Indien u geïnteresseerd bent en beschikt over een van bovenstaande vaardigheden maar nog vragen heeft, kunt u zich voor wat betreft het 'buitenland' richten tot Ralph de Vries van het Internationaal Secretariaat van D66 070 - 3566029. Voor wat betreft het 'binnenland' is dit Leo Pinxten 070 - 3566043. Wilt u zich daadwerkelijk aanmelden voor een dergelijke leuke en dankbare functie binnen D66 dan ontvangen wij gaarne van u een CV waaruit blijkt wat uw ervaring en mogelijke opleiding in relatie tot bovenstaande is alsmede een korte motivatie.

U kunt een en ander versturen naar Landelijk Secretariaat D66, Postbus 660, 2501 CR Den Haag of per e-mail l.pinxten@D66.nl Uit oogpunt van zorgvuldigheid wordt met elke kandidaat een gesprek gevoerd om wederzijds te bezien of de functie bij u past.

Meer informatie over het IDI vindt u ook nog op: www.D66.nl/documenten/IDI/

ACTIVITEITEN

EFFICIENT WERKEN IN DE RAAD

Bijdrage: € 20,00, inclusief lunch.

De cursus vindt plaats op 8 juni 2002 te Utrecht, onder leiding van Olav Welling (Fractievoorzitter D66 Leiden) en Alice van Rooij (Fractievoorzitter D66 Utrecht)

SHAKESPEARE-TRAINING

Vergroot je welsprekendheid aan de hand van teksten van William Shakespeare/organisatie/ocopgaveformulier.html De cursus is intensief en vooral praktisch. Je gaat snel 'de vloer op' en krijgt persoonlijke feedback op de techniek van het spreken (articulatie en adem) en op de manier van het 'kleuren' van een tekst. Aan het slot zal geprobeerd worden het geleerde te koppelen aan een zelfgeschreven tekst. Door informatie mondeling over te brengen word je in staat gesteld om betrokkenheid te tonen bij datgene wat je over brengt. Betrokkenheid is strikt persoonlijk. Iedereen heeft immers een eigen manier van spreken en eigen intonatie. Doelstelling van de Shakespeare-training is om je te laten onderzoeken welke kleuren en intonaties je zoal op je palet hebt. In deze cursus ga je werken met de bloemrijke teksten van William Shakespeare. Deze teksten (in de klassieke Nederlandse vertaling van Burgersdijk) getuigen van een hoge graad van welsprekendheid; ze bieden je veel mogelijkheden om de grenzen van je eigen welsprekendheid te verkennen.. en op te rekken! Een aanrader! Bijdrage € 37,50 De leiding van de cursus ligt in handen van Boris van der Ham (acteur). Deze cursus is te volgen op 22 juni 2002 in Amsterdam De begrotingsbehandeling komt eraan!

Basiscursus gemeentefinancien

Deze basiscursus stelt raads kandidaten in staat om in het najaar van 2001 - in de eigen gemeente en zo mogelijk in de fractie - de begrotingsbehandelingen beter en kritischer te volgen en een beter inzicht te krijgen in (het beïnvloeden van) de gemeentelijke geldstroom.

Onder leiding van twee deskundigen komen vele zaken rondom het financiële beleid van de gemeente, inclusief de gevolgen van de dualisering, aan de orde: Hoe pak je gemeentelijke financiële stukken het beste aan? Met welke financiële documenten krijg je in de loop van het jaar eigenlijk te maken en wat kun je ermee? De cursus vormt een prima voorbereiding op een aanstaand raads lidmaatschap.

De cursus vindt plaats op 28 september o.l.v. Flip Huisman (Fractievoorzitter D66 Zoetermeer) en Marius Keij.

De bijdrage voor de cursus is € 20,00; dit is inclusief de lunch.

MAAK KENNIS MET D66!

Een direct en persoonlijk contact met de partij Overweegt u lid te worden van D66? Of bent u dat al, maar wilt u (meer) actief worden of gewoon meer van uw partij weten? Twee ervaren D66-ers wijzen u de weg. Aan de orde komen ideeën en doelstellingen, inhoud, stijl en organisatie van D66. U krijgt als deelnemer alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt ingegaan op hoe u actief kunt worden binnen de partij. Bijdrage: € 17,50, dit bedrag is inclusief de lunch.

Data:

Te volgen op 28 september onder leiding van o.a. Annelies Koningsveld (burgemeester van

Bennebroek) en op 2 november 2002 onder leiding van Boris Dittich (Tweede Kamerlid D66) en Fatma Koser-Kaya (Kandidaat Tweede Kamer) in vergadercentrum 'La Vie' te Utrecht.

SYMPOSIUM:DE VITALE AFDELING

Het symposium vindt plaats op 2 november 2002, van 13.00 - 17.00 uur in vergadercentrum 'La Vie' te Utrecht.

BETER SPEECHEN PRESENTEREN EN DEBATTEREN

Combinatietraining met een speciaal tarief: € 60,00 voor twee trainingen Voor dit jaar zal het accent liggen bij die vaardigheidstrainingen welke het meeste van belang zijn voor de kandidaten en andere belanghebbenden: Speech & presentatie en debatvaardigheden. Deze twee trainingen worden tevens als combinatiepakket aangeboden.

Kies voor een combinatietraining als u zowel uw presentatietechnieken wilt verbeteren en tevens sterk naar voren wilt komen in een debat. Beide trainingen worden in principe door dezelfde trainer gegeven. Een voordeel hiervan is dat hij/zij een deel van de groep al enigszins kent, zodat er gericht met u geoefend kan worden. Uiteraard bent u geheel vrij om de trainingen apart te volgen. Echter, als u kiest voor een combinatie-training betaalt u voor twee trainingen, inclusief lunch, slechts € 65,00 (i.p.v. € 80,00). Eén training kost € 40,00 (inclusief lunch). Op 9 november staat Speech&Presentatie centraal en op 30 november Leren Debatteren. De training vindt plaats in vergadercentrum 'La Vie' te Utrecht o.l.v. John Bolte.

De Gemeenteraadsfractie van D66 Den Haag zoekt per 1 september 2002 twee beleidsmedewerkers voor ieder 20 uur per week.

Taken zullen bestaan uit inhoudelijke en administratieve ondersteuning van de fractieleden; bijhouden van ontwikkelingen op specifieke beleidsterreinen.

Functie eisen:

- zeer goede mondelinge en schriftelijke uitdrakkingsvaardigheid
- affiniteit met de D66 houding en -doelstellingen
- bereidheid tot het verrichten van onregelmatige diensten
- bekendheid met IT en het kunnen bijhouden van onze internet-site
- dient flexibel en breed inzetbaar te zijn aan de hand van politieke prioriteiten

Inschaling overeenkomstig schaal 9-11. Sollicitaties binnen twee weken na het verschijnen van de Democraat kunt u richten aan de secretaris van de fractie: Marjolein de Jong, Aert van der Goesstraat 41, 2582 AJ Den Haag. Voor nadere informatie kunt u bellen met de fractievoorzitter: Robert van Lente, 0625064638

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

democraat

**Grijs 1 vraagt om
D66-groen**

JAARGANG 35
NUMMER 3
SEPTEMBER 2002

D66
democraten

UITGAVE VAN
POLITIEKE PARTIJ
DEMOCRATEN 66

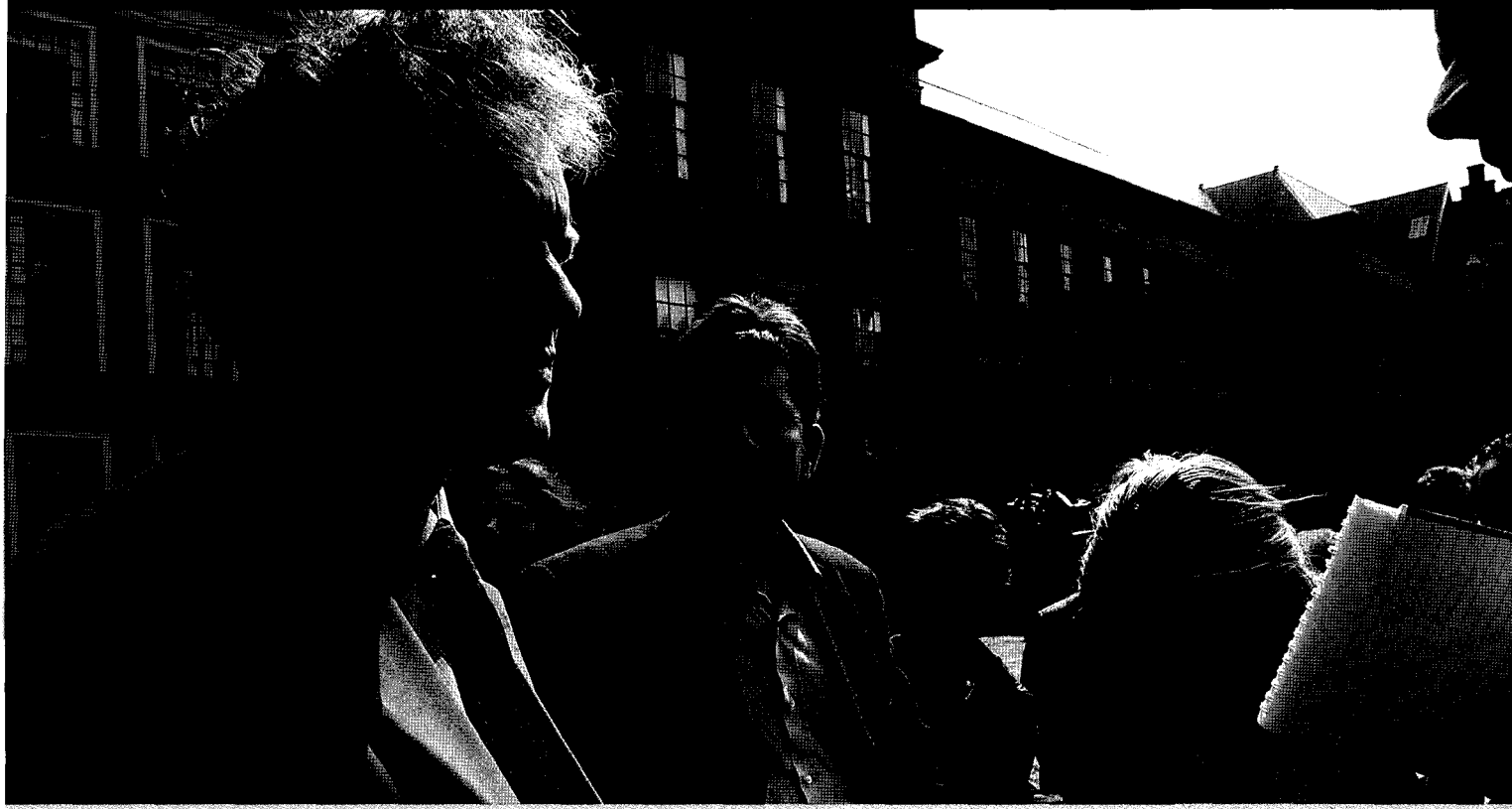
democraten.nu:
Sniksessies of vernieuwingsproces?

3

**Gelovige pragmatici of nuchtere
gelovigen?**

**Stem jongeren moet in EU gehoord
worden**

E

Op het moment dat ik deze column schrijf, heeft D66 de 'piketpalen' voor haar rol als oppositiepartij geslagen. De Tweede Kamerfractie heeft, onder het motto vooruitstrevend en liberaal, haar oppositieverklaring gepresenteerd en het debat over de regeringsverklaring vol verve gevoerd. De precieze inhoudelijke invulling en werkwijze zullen we nog met zijn allen (bijv. op de partijbijeenkomst van 7 september) vaststellen, maar de basis voor de komende jaren is gelegd. Met deze ambitie gaan wij de oppositie in:

D66 is wars van denken in links-rechts. Dat is een valse tegenstelling. D66 voert constructief, kritisch en herkenbaar oppositie voor een betere samenleving en een nieuwe politieke cultuur. **Constructief:** omdat sommige plannen van het nieuwe kabinet onze steun verdienen, zoals een nieuwe zorgverzekering en een ander WAO-beleid. **Kritisch:** omdat de nieuwe regering doorslaat in ouderwets gezinsdenken, in een te repressief vreemdelingenbeleid, in een armoedig milieu- en natuurbeleid, in een overspannen geloof in de markt en in miskenning van het belang van Europa en de betekenis van cultuur. **Herkenbaar:** omdat D66 de enige partij is die écht zeggenschap wil van individuele mensen over hun eigen leven en over hun bestuur. D66 is vooruitstrevend en liberaal, hét alternatief voor conservatisme met de gordijnen dicht. D66 staat voor een ontwikkeld, menselijk, duurzaam en democratisch Nederland.

Een **ontwikkeld** Nederland, waarin iedereen vrij is zelf te kiezen en bij te dragen aan de samenleving. Klaar voor de kenniseconomie. Sprankelend van crea-

tiviteit en innovatie, gebruikmakend van mogelijkheden als ICT en biotechnologie. Dat vereist een overheid die onderwijs stimuleert en niet verstikt. Een overheid die niet uitsluitend de boekhouding bijhoudt, maar ook een visie heeft op onze economie. D66 zet in op goed onderwijs voor iedereen met fatsoenlijk betaalde leraren, kleinere scholen en afschaffing van het lesgeld. Het hoger onderwijs en ICT moeten de ruimte krijgen. Ook willen wij goede voorzieningen voor mensen die hun talenten willen ontplooiën in combinatie met werk en zorg. D66 wil voor dat alles nú geld vrijmaken. Dat is belangrijker dan in precies 25 jaar de staatsschuld aflossen, zoals de coalitie wil.

Een **menselijk** Nederland, waarin iedereen rechtvaardig en onbevooroordeeld wordt behandeld. Veilig door stevige handhaving en een goede politie, maar ook zorgvuldig en met respect voor de rechtsstaat. Waarin de eigenheid van mensen voorop staat en wordt geïnvesteerd in een samenleving zonder betutteling en staatsethiek. Niet terug naar de jaren vijftig zoals de coalitie wil, maar met de blik vooruit. Integratie door inburgering maar ook door beter volkshuisvestingsbeleid. Sociale zekerheid zonder geldverspilling en zonder uitsluiting. Een betere politieorganisatie, meer rechten voor slachtoffers en meer rechters. Liever de echte criminaliteit bestrijden dan jagen op illegalen. D66 wil een effectief asielbeleid met Europese afspraken, die de internationale solidariteit respecteren in plaats van afbreken. In medisch-ethische zaken moet niet de moraal van de macht maar zorgvuldigheid en verantwoordelijkheid voorop staan. Deze coalitie heeft een

blinde vlek voor de waarde van kunst en cultuur als uitlaatklep en spiegel van de samenleving. D66 wil een actief cultuurbeleid.

Een duurzaam Nederland, waarin verspilling niet voorkomt en de toekomst veilig wordt gesteld. Waarin de economie niet strijdt met natuur en milieu, maar daarmee verbonden is. Waar in de spaarzame natuur wordt geïnvesteerd. Het kabinet toont geen rentmeesterschap. D66 wil groen beleggen en groene stroom blijven stimuleren, wil voortgaan met de aankoop van natuurgebieden en wil de landbouw duurzaam en diervriendelijk maken. Files worden niet bestreden door meer asfalt maar door flexibele arbeidstijden, hoogwaardig openbaar vervoer en prijsmaatregelen.

Een **democratisch** Nederland, waarin het draait om mensen zelf en niet om de politieke elite. Waarin de overheid op alle niveaus fatsoenlijk functioneert en toegankelijk is. Waarin mensen zich kunnen herkennen in hun bestuur en daar zeggenschap over hebben - niet alleen nationaal, ook in Europa. D66 wil af van regentenpolitiek: meer zeggenschap voor patiënten in de zorg en ouders in het onderwijs, meer rechten van consumenten en meer invloed van gepensioneerden. Dit kabinet zegt te werken aan vertrouwen, maar durft mensen geen vertrouwen te geven! Het referendum moet blijven en worden uitgebreid. Politieke bestuurders, van burgemeester tot minister-president, moeten we zelf kunnen kiezen. Dat is democratie.

Grijs I heeft een tegenkleur. Niet paars, niet rood, maar D66!

IN DEZE DEMOCRAAT...

6 Moeten **senioren** achter de **geraniums** verdwijnen of meedenken over hun toekomst in de politiek? De D66 Commissie Seniorenbeleid aan het woord.

9 Wat gebeurt er tijdens het reces op het Binnenhof? **Boris Dittrich** over zijn drukke zomermaanden.

12 Korpschef **Magda Berndsen-Jansen** over de minpunten van het veiligheidsbeleid van de nieuwe regering.

17 Gouden koets, hoedjes en de koningin: moet **prinsjesdag** in deze vorm gehandhaafd blijven?

Verder:

- 4 **Opinie – D66 en levensbeschouwing**
- 7 **Achtergrond – Negen procent meer leden**
- 8 **Democraten in Europa – Jongerenconventie debatteert over de toekomst van Europa**
- 10 **Democraten.nu – Vernieuwingsbewegingen binnen D66**
- 15 **Democraten in het land – Leiden: burgemeestersreferendum dankzij D66**
- 16 **Partijnieuws**
- 18 **Op jacht naar de kiezer – Resultaten tonen en verantwoording nemen**
- 19 **Agenda**
- 20 **Email uit Amerika**

Colofon

Democraat is een uitgave van politieke partij Democraten 66. Een door het Landelijk Bestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door: Patrick Harms, Sjors Heerdink, Mendeltje van Keulen, Dorine van der Meij, Fiona Rip en Sjoerd Vellenga.

Eindredactie: Emily van de Vijver (EvdV)

Webversie: Ab Stammeshaus

Fotografie: tenzij anders vermeld André van den Bos / D66 Voorlichting.

Foto's voorpagina: André van den Bos, European Convention.

Druk- en zetwerk: Drukkerij Uleman-De Residentie, Zoetermeer

Met dank aan: Annelien Bredenoord, Jan Brink, Thom de Graaf, Udo Kock, Annelies van Maanen, Josefiën van Olmen, Gerard Schouw, Olav Welling.

Emailadres: democraat@D66.nl

De volgende Democraat verschijnt op 14 december 2002. Kopijsluiting 11 november 2002.

Rectificatie

De foto's op pagina's 7, 9, 10 en 17 evenals de onderste fotootjes op pagina 1 en 3 van Democraat 2 waren -anders dan vermeld- van Dennis Sies.

Landelijk Secretariaat D66

Postadres: Postbus 660, 2501 CR Den Haag

Bezoekadres: Noordwal 10, Den Haag

telefoon 070 - 356 60 66, fax 070 - 364 19 17

landelijk.secretariaat@D66.nl - www.D66.nl

Voor vragen over uw lidmaatschap kunt u contact opnemen met de ledenadministratie op het Landelijk Secretariaat: ledenadministratie@D66.nl of 070 - 356 60 66.

Democraat wordt gedrukt op chloorvrij gebleekt papier en wordt verstuurd in een uit polyethyleen vervaardigde verpakking die onschadelijk is in de vuilverbranding. Deze verpakking heeft verder geen schadelijke invloed op de kwaliteit van het grondwater en is uitstekend te recyclen.

D66 en levenbeschouwing

Het bijzonder onderwijs dat op de helling moet, omdat het segregatie bevordert; de angst voor het oprukkende fundamentalisme; de leegloop van de kerken; de scheiding van kerk en staat. Zomaar enkele onderwerpen die verband houden met levensbeschouwing. Elke dag krijgen we te maken met levensbeschouwing. Sommige mensen ervaren dit vooral als positief: zij halen steun en kracht uit hun overtuiging. Anderen zien vooral de keerzijde van de levensbeschouwelijke medaille.

D66 is een a-godsdienstige, neutrale partij die de godsdienstvrijheid en de scheiding van kerk en staat als belangrijke uitgangspunten beschouwt. Maar hoe denkt D66 concreet over levensbeschouwelijke thema's? En wat is haar levensbeschouwelijke achtergrond? – door Annelien Bredenoord*

Onder vijfhonderd D66-leden en elf politici is een enquête gehouden over het onderwerp 'D66 en levensbeschouwing'. Wat levensbeschouwing betreft, zijn de respondenten in drie even grote groepen in te delen: een groep die niks heeft met levensbeschouwing, een groep die wel in meerdere of mindere mate sympathie kent voor een levensbeschouwelijke stroming of organisatie en een groep die lid is van een levensbeschouwelijke instantie. Deze drie groepen bleken op sommige terreinen zeer uiteenlopende opvattingen te hebben.

Antigodsdienstig

De groep sympathisanten bestaat voor een derde uit humanisten. Dat D66 een groot aantal humanisten kent, is niks nieuws. Er zijn dan ook overeenkomsten tussen het humanistische gedachtegoed en dat van D66 te ontdekken. Naast deze 35% humanisten, zijn er hoofdzakelijk

nog katholieken (15%), hervormden (11%) en remonstranten (8%). Van de respondenten die lid zijn van een levensbeschouwelijke instantie, is 44% katholiek. Daarnaast is 30% Nederlands hervormd, 7% gereformeerd, 5% remonstrants en 6% humanistisch. In totaal is 48% van de respondenten christelijk georiënteerd.

Het progressieve ethische beleid van D66 wordt vooral door religieuze groeperingen in politiek en samenleving bekritiseerd. D66 wordt nog wel eens antigodsdienstigheid verweten als zou ze godsdienst het liefst zo snel mogelijk naar de marges van de samenleving verbannen. Zowel de leden als de politici zijn het hier voor het merendeel absoluut niet mee eens. Veel gelovige D66'ers benadrukken dat het D66-gedachtegoed juist goed aansluit bij vrijzinnig godsdienstige opvattingen. Daartegenover staan D66'ers die het wél met de vraag eens

zijn: zij vinden dat er vanuit D66 nog wel eens hautain over geloof wordt gesproken. Bovendien verwaarlozen lokale D66-politici volgens hen soms de contacten met levensbeschouwelijke instellingen. Dat zou wel eens een gemiste kans kunnen zijn!

Privé-zaak

Nederland kent sinds ruim twee eeuwen een scheiding van kerk en staat. De staat mocht zich vanaf de scheiding niet meer bemoeien met religieuze (kerkelijke) aangelegenheden en haar onderdanen dus geen geloof meer opdringen. Iets meer dan de helft van de respondenten is niet (helemaal) tevreden over de manier waarop momenteel kerk en staat (dus godsdienst en politiek) tot elkaar in verhouding staan. Vooral met betrekking tot het bijzonder onderwijs wensen zij een heroverweging van de huidige situatie. Godsdienst is in hun ogen echt

Foto: Emily van de Vijver

een privé-zaak en zou daarom niet meer in de identiteit van de scholen naar voren moeten komen. Een deel van de politici is het met ze eens.

Een even grote groep van zowel de leden als de politici is het hier echter helemaal niet mee eens: zij vindt dat het juist prima geregeld is in Nederland en de opmerkingen over het afschaffen van het bijzonder onderwijs stoort hen juist. Deze groep is meestal lid van een levensbeschouwelijke instantie, terwijl de eerder genoemde groep dat meestal niet is.

Alle politici maken een onderscheid tussen hun politieke overtuiging en hun persoonlijke overtuiging. Hun persoonlijke overtuiging kan weliswaar als inspiratiebron dienen voor het werk, maar vermenging met de politiek is uit den boze. In de politiek gaat het hen om democratie, mensenrechten, de gelijkwaardigheid van de mens en de menselijke zelfbeschikking. Daarnaast kunnen ze een godsdienstige overtuiging aanhangen, maar dat staat los van hun politieke idealen. Geen van de politici zou om deze reden dan ook lid kunnen zijn van het CDA. Eén politicus verwoordt het als volgt: "Al zou ik met de Bijbel opstaan en naar bed gaan, dan nog zou ik mijn politieke handelen baseren op andere gronden dan mijn geloofsovertuiging". Allen storen zich aan godsdienstige politici die hun godsdienst en godsdienstige standpunten aan anderen als hoogste goed willen opdringen.

Moreel superieur

Alle politici in het onderzoek waarderen het sociale werk dat de levensbeschouwelijke instanties verrichten, zoals het welzijnswerk en de zorg voor de sociaal en maatschappelijk zwakkeren in de maatschappij. Op dat gebied ziet men de instanties als bondgenoten van de overheid. De levensbeschouwelijke instanties regelen immers vaak (onderling) dingen die voor de overheid moeilijk te realiseren zijn. Sommige politici vinden de bijdragen van de verschillende instanties in het publieke debat ook zeer waardevol. Velen benadrukken daarentegen ook de betutteling en het morele superioriteitsgevoel dat vaak van dergelijke instanties uitgaat. Wat hen betreft hoeft de kerk en de moskee niet de hele tijd in het openbaar van zich te laten horen.

Voor de politici menen dat godsdienst twee kanten kent: binnen een homogene groep werkt ze bindend, maar buiten de groep werkt ze uitsluitend en segregierend. Het creeert een 'wij' tegen een 'zij'. Geen van de politici is 'bang' voor godsdienstige ontwikkelingen in de samenleving, in tegenstelling tot de leden: van hen vindt één vijfde godsdienst gevaarlijk. Juist de leden die niet zijn aangesloten bij een levensbeschouwelijke instantie oordelen overwegend negatief of neutraal over godsdienst (sommige leden benadrukken de ellende in de wereld die veroorzaakt wordt door religieuze conflicten). Van de leden die

wel lid zijn van een levensbeschouwelijke instantie vindt meer dan de helft godsdienst juist een bindende factor voor de cohesie van de maatschappij. Zij benadrukken de inspiratie die mensen kunnen putten uit hun overtuiging.

Omdat levensbeschouwing zowel de mens persoonlijk als de maatschappij in het geheel raakt, is het een thema dat voortdurend in de belangstelling raakt. Ook binnen D66 is er belangstelling voor het onderwerp. Niet binnen de groepen leden die geen verbondenheid heeft met levensbeschouwing, maar des te meer onder de leden die dat wel hebben. Het laatste woord over het onderwerp lijkt nog niet gesproken.

Wilt u meediscussiëren over dit onderwerp of reageren op de stelling "**Geloofs-overtuiging mag niet van invloed zijn op je politieke voorkeur**", surf naar www.D66.nl.

* *Annelien Bredenoord studeert Theologie aan de Universiteit Leiden. Zij deed dit onderzoek voor het Wetenschappelijk Bureau van D66 in het kader van haar afstuderen.*

Duurzaamheid

Dit jaar is door de VN uitgeroepen tot jaar van het Duurzaam Toerisme. Hoe noodzakelijk ook voor het behoud van het milieu, enig effect hiervan is helaas niet te verwachten. Daarvoor zou onze volkerenorganisatie deze proclamatie moeten koppelen aan de veroordeling van de verspillende 'American way of life', waaronder de wereld zowel materieel als moreel met de dag meer gebukt gaat. Aan mondiale duurzaamheid, waaruit zorg voor 'het' nageslacht en/of 'goed rentmeesterschap' spreekt, heeft deze godgeklaagde levenswijze namelijk geen enkele boodschap. Het puur economisch en eng nationalistisch getinte korte-termijn-beleid (Kyoto) van de godvruchtige Amerikaanse president, getuige hiervan zonneklaar. In het democratisch 'belang van het algemeen' wereldwijd, wordt het dan ook tijd dat de enig overgebleven supermacht over zijn politieke vertaling van het alomvattende begrip 'duurzaamheid' openlijk wordt terechtgewezen. Niet de Twin Towers, de vergaderingen van de G-8 of de VN-conferenties over duurzaamheid vormen daarvoor het geëigend podium, maar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

Daarvoor zal onze volkerenorganisatie echter eerst omgebouwd moeten worden van een ongelooftwaardige organisatie van regeringen, waarin 'uncle Sam' de scepter zwaait, tot een gezaghebbend mondiaal beleidsorgaan met bovennationale bevoegdheden. Artikel 109 van het VN-Handvest biedt daarvoor de mogelijkheid. Voor de effectuering daarvan zou onze nieuwe minister van buitenlandse zaken, Jaap de Hoop Scheffer, de aanzet kunnen geven, door volgende maand op de jaarlijkse Algemene Vergadering van de VN in New York (het hol van de leeuw!) een vurig pleidooi te houden voor een Algemene VN-conferentie ter herziening van het Handvest.

Hopelijk zal het te verwachten verbale geweld hiertegen van de kant van de VS, onze

bewindsman niet weerhouden zijn woordje te doen en voet bij stuk te houden. De geloofwaardigheid van het kabinet Balkendende, namens wie hij het woord voert, zal zijn pleitrede zonder meer ten goede komen. Een uitzonderlijk staaltje 'ideële Holland promotie', dat redelijkerwijs tot ver buiten onze landsgrenzen zal aanslaan bij politici die uit het ware democratische hout zijn gesneden.

Wouter ter Heide
Zwolle

Wilt u ook uw mening kwijt?

De redactie van de Democraat is altijd geïnteresseerd in uw opinie, over welk onderwerp dan ook. Stuur uw bijdrage van maximaal 600 woorden per email naar Democraat@D66.nl.

Blijven ouderen achter de geraniums zitten?

De afgelopen maanden heeft de aandelenbeurs een neergaande lijn ingezet. De weelderige tijden van de jaren 90 lijken voorbij. Dit heeft geleid tot onrust bij vooral ouderen die zich zorgen zijn gaan maken over hun pensioen. Het ingelegde geld is door de pensioenfondsen belegd om zodoende de 65-plusser een onbezorgde oude dag te geven. Of de bezorgdheid terecht is, zal op langere termijn pas blijken aangezien de beurs onderheven is aan snelle schommelingen. Pas bij een dalende trend ontstaat er voor de pensioenfondsen een probleem bij uitbetaling van de pensioenen. Echter, onrust is er. – door Annelies van Maanen

Sinds het ontstaan van de verzorgingsstaat in de jaren '50 worden senioren gezien als hulpeloze, zielige bejaarden, die verzorgd worden in 'bejaardetehuizen'. Die verzorgingsstaat bestaat deels nog steeds, maar het beeld van de senioren is bijgeschaafd. Senioren worden meer gezien als een zelfstandige en onafhankelijke bevolkingsgroep. Daarnaast willen de nu nog werkende mensen die onafhankelijke en zelfstandige vrijheid behouden als de pensioengerechtigde leeftijd bereikt is. Voor de oude dag is de AOW jaren een zekerheid geweest. Nu de babyboomers de pensioengerechtigde leeftijd gaan bereiken, wordt echter meer duidelijk dat de druk op die AOW enorm toeneemt. De AOW is dus niet meer zo zeker.

Verantwoordelijkheid

Uit de regeringsverklaring uitgesproken door premier Balkenende blijkt, dat een zwaarder beroep gedaan wordt op de verantwoordelijkheid van de burger. Die eigen verantwoordelijkheid is bij de pensioenen gericht op een (blijvende) inzetbaarheid van ouderen aan het arbeidsproces. Er moet een omslag komen van sparen voor pensioenen naar sparen gericht op langer, productiever en gezonder leven. Hoe het kabinet die nieuwe vorm van sparen concreet ziet, blijft nog een raadsel. Maar de eigen verantwoordelijkheid die de D66-Seniorencommissie graag ziet, is het zelf kunnen bepalen van de pensioengerechtigde leeftijd. Het flexibel maken van die pensioengerechtigde leeftijd noodzaakt geen aparte spaarregeling.

Zeggenschap

Volgens de premier leidt meer verantwoordelijkheid voor de burger niet tot een onverschillige overheid. De overheid zal een 'schild blijven voor de zwakken'. Daarbij moet volgens het Strategisch Akkoord gestreefd worden naar pensioenambities die blijvend op te brengen zijn. Daarvoor is een nieuw pensioenconvenant nodig. Blijkbaar is het bestaande convenant niet toereikend genoeg. Met de sociale partners moeten hierover op korte termijn afspraken gemaakt worden. Los van de inhoud die het convenant zou moeten hebben, vindt de D66-commissie Seniorenbeleid dat een gesprek met alleen de sociale partners niet genoeg is. Een belangrijk deel van het kapitaal van de pensioenfondsen wordt gegeneerd met de premies van gepensioneerden. Dat rechtvaardigt de eis dat ook de gepensioneerden vertegenwoordigd worden, bijvoorbeeld door de ouderenbonden.

Betrokkenheid

Voor de commissie Seniorenbeleid is ouderenbeleid meer dan alleen het beleid rondom pensioenen en AOW. Het betreft ook de veiligheid, mobiliteit, gezondheid en onderwijs. Het belangrijkste voor de commissie Seniorenbeleid is de betrokkenheid van senioren bij

hun problemen. Daarbij richt het zich niet op de problemen van de huidige generatie 50-plussers, maar ook op de toekomstige ouderen. De commissie wil met D66-leden van gedachten wisselen over deze en andere onderwerpen en zo het seniorenbeleid binnen D66 meer handen en voeten te geven. Inbreng van (toekomstige) senioren is noodzakelijk. Voor nu en in de toekomst!

Seniorencommissie

De commissie Seniorenbeleid van het Landelijk Bestuur bestaat reeds 5 jaar. Een groep van 15 enthousiaste 50-plussers verdiept zich in het standpunten die D66 moet innemen t.a.v. het seniorenbeleid. Regelmatig is een Tweede Kamerlid aanwezig om met de commissie over het seniorenbeleid van gedachten te wisselen. Daarnaast heeft de commissie input geleverd voor het verkiezingsprogramma. De commissie wil D66'ers, en vooral senioren, actiever betrekken bij de meningsvorming binnen de commissie. Wilt u uw ei kwijt of meer informatie dan kunt u contact opnemen met: Annelies van Maanen - voorzitter - ejt.vanmaanen@wanadoo.nl - 070-3452582 Gerben van der Woude - gvdwoude@wxs.nl - 036-5353460

50+ beurs: 18 t/m 22 september

Voor de vijfde achtereenvolgende keer is D66 aanwezig op de 50+ beurs die van 18 tot en met 22 september in de Jaarbeurs te Utrecht wordt gehouden. Na het succes van vorig jaar organiseren de gezamenlijke politieke partijen een politiek platform waar elke dag gedebatteerd wordt en waar politici van de diverse partijen op een zeepkist met het publiek zullen discussiëren. Ook kunt u tijdens de lunch aanschuiven aan verschillende lunchtafels om, onder het genot van een kopje koffie, rechtstreeks met politici te spreken over alles wat u op uw hart heeft. U bent van harte welkom om langs te komen en om de beurs te bezoeken. Meer informatie: Gerhard Brunsveld: C.Brunsveld@D66.nl - 070-3566033, ook voor kortingskaarten.

Bezoek www.D66.nl voor meer informatie over de activiteiten en sprekers op de beurs.

Foto: Annelies van Maanen

Eerste zeven maanden 2002: negen procent meer leden

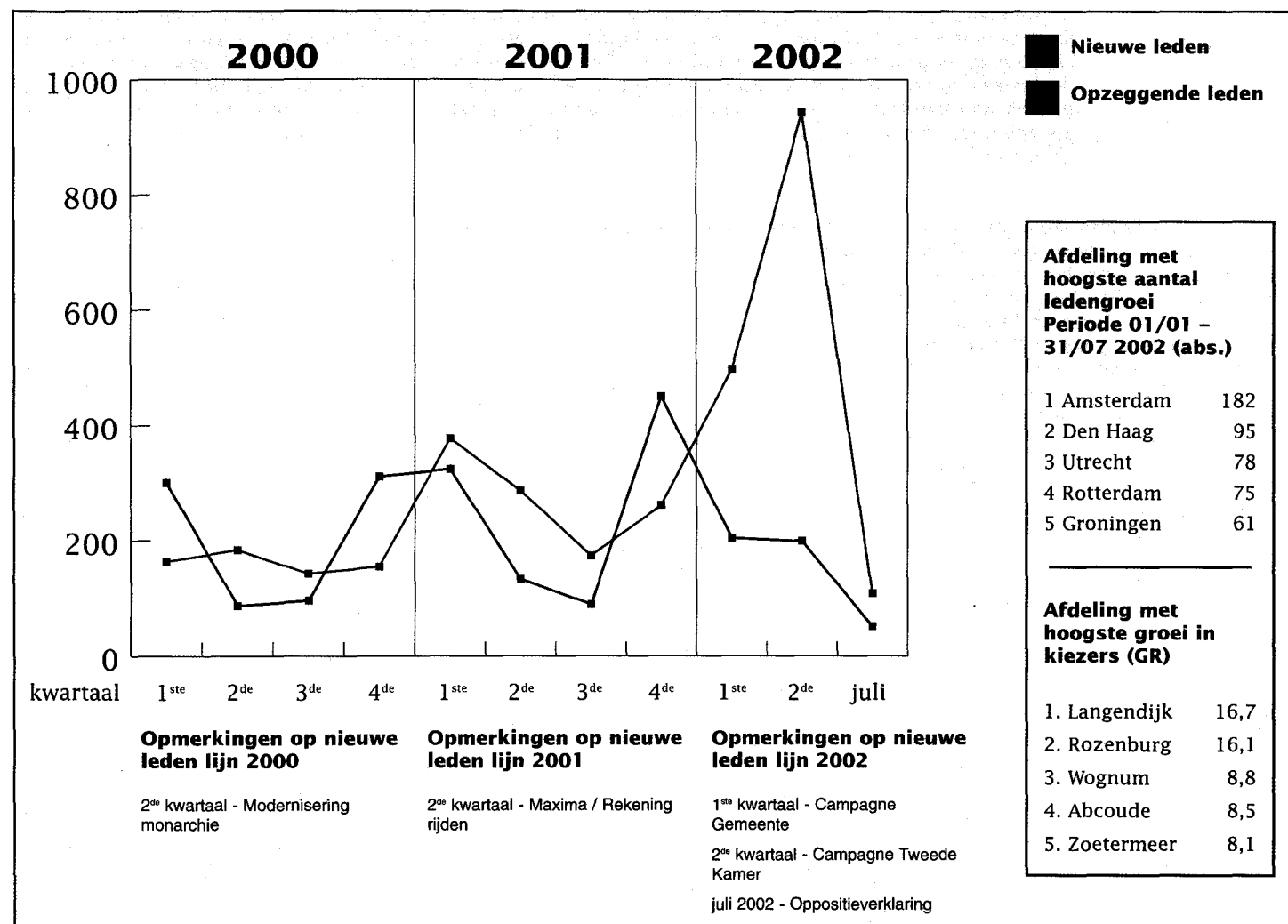
Een bekend verschijnsel: een goede verkiezingsuitslag leidt tot ledengroei en een verlies van de kiezersgunst leidt tot ledenverlies. Maar na de verkiezingen van 2002 gaat deze regel niet langer op. Jarenlang was het somber gesteld met de ledenaantallen van politieke partijen. De grote vier (CDA, VVD, PvdA en D66) meldden vanaf medio jaren '90 grote verliezen. Voor D66 kwam de grote klap in de jaren '98 en '99. De slecht verlopen verkiezingen en de onbegrepen strategische keuzes in de nasleep van de Nacht van Wiegel resulteerden in een groot ledenverlies. Procentueel verloor de partij zo'n vijftig procent van haar leden in de periode 1995 - 2000. - door Patrick Harms

Dit jaar waren de meest bizarre verkiezingen ooit in de moderne geschiedenis van Nederland. Een flamboyante columnist betrad het strijdtoneel van Den Haag en wist de politiek weer tot het dagelijks onderwerp van gesprek te maken. Politiek stond weer in het middelpunt van de belangstelling. Het mag dan niet verbazen dat alle politieke partijen nu een groei in het ledental meldden. D66 steeg met negen procent over de eerste zeven maanden van dit jaar. De winst werd vooral behaald onder jongeren en inwoners van de Randstad.

Het is te gemakkelijk om onze ledenwinst enkel toe te schrijven aan het Fortuyn-effect. D66 haalde namelijk al langer meer leden binnen dan zij verloor. Zo maakte het huidige bestuur het verloop onder de leden tot één van haar speerpunten. In de Democraat nr. 2 van 2000 verwoordde Gerard Schouw het als volgt: "We hebben de ambitie om het teruglopende ledental een halt toe te roepen." In maart 2000 ging een ledenwerfcampagne van start. Geholpen door de uitspraken van Thom de Graaf over de modernisering van de monarchie, begon de lijn van de nieuwe aanmeldingen in het tweede kwartaal van 2000 voorzichtig te stijgen. Een lijn die zich doorzet in het derde kwartaal. In het laatste kwartaal weet de lijn van opzeggers die van de nieuwe aanmeldingen te passeren. Een logische ontwikkeling, omdat leden vaak in de laatste twee maanden van het jaar hun lidmaatschap opzeggen. Een effect dat ook in het

eerste kwartaal van een jaar merkbaar is.

Dat onze Tweede Kamerfractie landelijk beeldbepaald is, mag bekend zijn. Ze zijn ook van invloed op het ledenverloop. Opvallende uitspraken kunnen een groei in het aantal leden opleveren. Discussies rondom het koningshuis (modernisering monarchie en Maxima), profilering van het standpunt rondom het rekeningrijden en de sterke start van D66 als oppositiepartij, het vertaalt zich in een ledengroei. De opdracht voor de komende periode is helder: duidelijk en hoorbaar ons laten gelden in de media en direct contact aangaan met de kiezers. Tenslotte moeten onze kiezers leden worden.

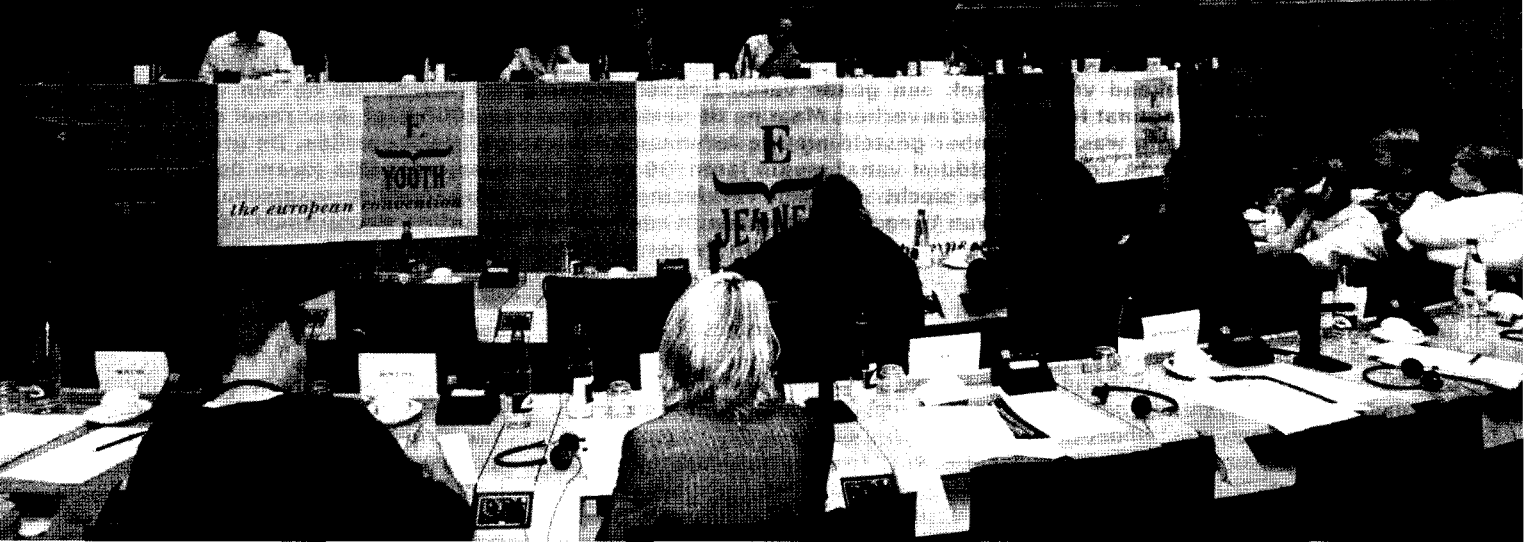

Foto: © European Convention

Jongerenconventie debatteert over de toekomst van Europa

Sinds februari buigt een groep politieke kopstukken en ex-politici uit de huidige en toekomstige lidstaten zich regelmatig over plannen voor de inrichting van de Europese Unie (EU) na de komende uitbreiding: de Europese Conventie. Op de agenda staat een reeks uiteenlopende onderwerpen, zoals de wenselijkheid en mogelijkheid van de oprichting van een Europees legercorps, openbaarheid van ministeriële vergaderingen en de bevoegdheden van de EU ten opzichte van nationale overheden. Het zijn dus geen onbelangrijke zaken die in de Conventie worden besproken. Toch klaagde de voorzitter, de krasse senior en Franse oud-president Valéry Giscard D'Estaing, onlangs over een schrijnend gebrek aan aandacht voor dit evenement. Volgens de laatste opiniepeilingen weet 78 procent van de Europeanen niet dat Brussel het toneel is van een discussie over de toekomst van de Europese Unie.

– door Mendeltje van Keulen

De afgelopen maanden heeft de Europese Conventie dan ook vooral geluisterd. Naar vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en lobbygroepen, naar de ideeën van de Europese Commissie en het Europees Parlement en, jawel, naar Europese jongeren. In juli vond in Brussel een speciale 'jongerenconventie' plaats, waar 210 jongeren debatteerden over het Europa van hun toekomst. Daniëlle Paulssen vertegenwoordigde de Jonge Democraten (JD) in de achtkoppige Nederlandse delegatie. Ze vertelt: "De Jongerenconventie leek soms verdacht veel op de 'volwassen' EU. Lange speeches, nationale lobbies voor eigen afgevaardigden op belangrijke functies, maar ook luxe dineetjes... Ook waren sommige Deense en de Engelse jongeren, net zoals hun nationale politici, erg sceptisch over bijvoorbeeld plannen voor een Europese grondwet".

Moties

De opstelling van de Nederlandse delegatie in het gezelschap was te kenschetsen als 'progressief-liberaal'. Al zijn er natuurlijk verschillen tussen de politieke partijen als het gaat om de precieze vormgeving van verdere Europese samenwerking. Daniëlle: "Op de eerste dag heb ik namens de JD een motie

gepresenteerd voor openbaarheid van het werk van de verschillende werkgroepen tijdens de Jongerenconventie. Die motie is unaniem aangenomen. Ook is er op basis van het standpunt van de JD in het slotdocument

"De Jongerenconventie leek soms verdacht veel op de 'volwassen' EU."

een opmerking gekomen, waarin de kostbare maandelijkse vergaderingen van het Europees Parlement in Straatsburg worden gestaakt en Brussel als enige standplaats van het Parlement wordt aangegeven. Als het aan de jongeren ligt, wordt de Jongerenconventie structureel betrokken bij de discussie over de toekomst van Europa. Dat moet dan wel op eigen initiatief gebeuren, want volgens het Brusselse secretariaat van de Conventie, dat overigens voornamelijk door Fransen wordt

bemenst, is er geen geld voor meer bijeenkomsten.

Oude heren

In de komende maanden komt het er voor de Europese Conventie op aan, uit de verschillende bijdragen concrete voorstellen te formuleren. Veel hangt vervolgens af van de reactie van de lidstaten. Het advies wordt volgend jaar toegezonden aan de Europese Raad van staatshoofden en regeringsleiders, die er zich dan een mening over zullen moeten vormen. De Nederlandse positie in dit debat is voorsnog ongewis. Wat het Kabinet-Balkenende met Europa wil, is uit de regeringsverklaring niet te bespeuren. Laat staan dat er in Nederland sprake is van een publiek of politiek debat over Europa. Het nieuwe kabinetsbeleid richt zich voorsnog op nationale oplossingen en beleid. En dat is jammer. Met Nederland in Europa gaat in de komende jaren veel gebeuren: we worden een nog kleiner land in een groter en nog heterogener Europa. De gezamenlijke politieke jongerenorganisaties starten in het najaar dan ook een actie om Nederlandse jongeren meer bij Europa te betrekken. Want de belangen zijn te groot om over te laten aan een club oude heren.

Reces is geen vakantie

Deze zomer had ik voor mezelf een strafwerkrooster opgesteld om lange stukken te schrijven waar je door het jaar heen geen tijd voor hebt. De uren achter mijn computer werden afgewisseld met onverwachte onderwerpen. Zo is er de nieuwe LPF-aanpak in Rotterdam om verslaafden voor maximaal 6 maanden te verbieden overdag in Delfshaven te komen. Een cynische manier om problemen op andere stadsdelen af te wentelen zonder structurele verbetering. Mijn commentaar op het NOS-journaal leverde veel reacties op. Het leidde tot een werkbezoek in augustus aan Delfshaven en de Keileweg met de D66-afdelingen Rotterdam en Delfshaven. De bewoners steunen ons. Interessant!

Tijdens de hete periode in juli zat ik zweetend achter mijn bureau het D66-initiatiefwetsvoorstel "Opheffing verjaringstermijn bij moord" te schrijven, dat we samen met het CDA hebben ingediend. Hoezo staat D66 ver af van wat de mensen vinden? In Stand.nl bleek 91% het met ons initiatief eens te zijn. Gelukkig regende het vaak en kon ik thuis enkele opiniestukken schrijven. Voor NRC Handelsblad over de opheffing van het "ne bis in idem-beginsel" in het strafrecht naar aanleiding van het hoofdstuk in mijn boek *Een blauwe stoel in Paars*. Voor de Volkskrant samen met mijn medewerkster Janine Odink over de stand van de democratie in de wereld en de noodzaak om benoemingen bij internationale instituties als de Wereldbank transparanter te maken. Leuk om Ontwikkelingssamenwerking in mijn portefeuille te hebben. In het Nieuw Israëlitisch Weekblad riep ik Israël op lid te worden van het Internationaal Strafhof en oorlogsmisdrijven als het vernielen van huizen te staken. Voor de GPD-bladen poetste ik mijn oude standpunt over de camera's in de rechtszaal weer op, naar aanleiding van het proces tegen Volkert van der G. Al deze onderwerpen kon ik op radio en televisie toelichten.

Tussendoor schreef ik een lange nota voor de Tweede Kamer over het spreekrecht van slachtoffers in de rechtszaal. Samen met de LPF zal ik die na mijn vakantie bij de Kamer indienen. Onderwijl heb ik me ingezet voor een Marokkaans meisje dat door haar familie werd gestalkt, omdat ze zich niet wilde laten uithuwelijken. Ze kreeg de Nederlandse nationaliteit en werkt nu aan een andere identiteit. Bedankt anonieme ambtenaren!

Uit de gevangenis van Lelystad belde Ernest L. mij op, veroordeeld in de zogenaamde Deventer-moordzaak. Zijn dossier had ik op zijn verzoek van een D66-lid toegestuurd gekregen. Veel mensen geloven dat L. onschuldig veroordeeld is voor deze moord, het bewijs rammelt volgens mij aan alle kanten. Net als in de Puttense moordzaak besluit ik schriftelijke kamervragen te stellen over procedurele aspecten rond het herzieningsverzoek. Als laatste grote project staat mijn initiatiefwetsvoorstel "De wettelijke verankering van de vaste boekenprijs" op de rol. Samen met GroenLinks zal ik het volgende maand indienen.

En dan nu eindelijk vakantie, twee weken wandelen in Ierland. In de regen. Nee, een reces is niet hetzelfde als vakantie.

Boris Dittrich, Tweede Kamer-lid D66

Advertentie

"DE DEUR DICHT?"

De zin en onzin van het Nederlandse vreemdelingenbeleid.

D66 Debat over het Nederlandse immigratiebeleid in Europees perspectief

Maandagavond 7 oktober 2002, aanvang 19.30 uur
Nieuwspoor, Den Haag

Sprekers:

Han Entzinger, hoogleraar Migratie- en Integratiestudies, Erasmus Universiteit Rotterdam
Boris Dittrich, D66-woordvoerder Justitie in de Tweede Kamer
Mr. H.P.A. Nawijn, minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie

Bij deze bijeenkomst wordt het nieuwste Sociaal-Liberale Perspectief over migratie en integratie van Han Entzinger gepresenteerd. Er is ruimschoots gelegenheid voor actieve deelname door het publiek.

U kunt zich voor deze bijeenkomst aanmelden via: landelijk.secretariaat@d66.nl of 070 3566066

D66 op sniksessie: 'Thom, waarom zijn we onmisbaar?'

D66 kwam gisteren voor de tweede keer bijeen om te nederlaag van de verkiezingen te verwerken. „Niet een voorbeeld aan Heineken.”

Koen. „Dat moeten we niet doen.” Einde zijnspraak. Althans in Amsterdam, waar D66 gisteravond haar tweede „sniksessie” voor leden én niet-leden - hield om de nederlaag te verwerken bij de Tweede-Kamerverkiezingen van vorige maand. Van 14 naar 7 zonet, hier is ditamatisch”, luidt de vaste op- ningszin van partijvoorzitter Schouw. Hij wil van de leden we- zen hoe zij het tij willen keren.

„Vorige week was er ook al z'n bijeenkomst, in Assen. Daar durf- de het drie minuten voordat een paar van de vijftig opgekomen re- alit samen praten” is geworden, een instituut. Waar zijn de eigen thema's, valt een andere Pries heet bij. De gekozen „brugmeester”. Niet uniek voor D66. Het distric- tensels? Ook bij D66 geruisloos van de agenda gescheiden. „De ma- met een fantasmatie, noch nieuwe ideeën”, vindt een veteraan. „Het is een flitst- het worden”, meent een Groninger, die later overig: Fortuna „meer dan D66 liberal” zal noemen.

„Vrijwel alle leden” is der die met eigen ideeën voor de troepen uitsloopt en niet bang is dat mensen daarheen zijn”. Maar de baan van De Graaf, nu zelf niet vijf niet toe aan de oproep van een communicatielid. „In de tional om een „Klachtenboek” te

de tijd niet meer is ons „big mil” te roepen vanaf de kassa, zoals de niet als Kamerlid gekozen D66'er Westervroen van Westeren zegt. „We moeten juist beter luisteren naar de samenleving.”

„Dat debat wordt niet bekecht. Bort „een fantastisch mens” was. „Dat was niet zo, had in De Tele- graf gstaan.” Aan dat beeld had D66 best iets kunnen doen, vindt hij. „Gewoon zeggen: nu sta je in de rij bij het ziekenhuis, maar vroeger ging je dood!”

blijkt aan het einde van de avond bij het handoprekken, de oplossing „meer maatschappelijk”, dicht uit- lokken”. Die debatsessie konst goed uit: het partijbestuur heeft al een plan gelanceerd om met com- municatiemanagers per regio ook lebanen - „ook met niet-leden” - e organiseren, een groep leden leet een forum opricht onder te naam „Ongehoord”, met aparte kwartiermakers” voor het maats- chappelijk debat. D66 moet aan- zienig zijn, en het imago opvijze- ren, raadt een Amsterdamse partij- bestuurder aan het slot aan.

Niet om voorbeeld aan Heine- ken.

Deor deze redactieuz RANK MORLAND AMSTERDAM/ASSEN, 26 JUNI. Een gript: D66-gesprekvoerder Koen (Achternamen remmen de discussie)? Is. Staanlijk als een partijlid achter in de Amsterdamse

Klachtenboek van D66-leden

D66 bezint zich op de redenen voor de grote verkiezingsnederlaag. Het landelijk bestuur doet dat door regionale discussiebij-

ling Tilburg. „Op de avond van de moord op...”

Van de voorzitter

Journalisten noemden het denigrerend 'sniksessies' en 'een klachtenboek', maar ik ben zeer tevreden over de leden - en ook niet-leden! - die naar de democraten.nu-bijeenkomsten zijn gekomen. Niet krampachtig, maar zelfbewust werd er gesproken over de partij: wat gaat goed en wat gaat minder. Honderden leden bewezen dat er veel creativiteit en energie is binnen de partij. We deden hiermee een schat aan ideeën en voorstellen op.

De heldere rode draad van alle avonden: D66'ers moeten meer hun emotie tonen. Wees kwaad over misstanden, verwoord het probleem kernachtig en verbind ze met werkbare D66-oplossingen. Geen bla, bla-verhalen. Gewoon leren praten én de wijken in. Een duidelijke opdracht aan alle vertegenwoordigers van onze partij: van Den Haag tot Haalen, van Brussel tot

Leeuwarden: we gaan het gesprek met kiezers aan!

Een andere, veelgehoorde klacht: kiezers weten niet meer waar D66 voor staat. Door de wijken in te gaan en te praten gaan we D66 weer smool geven en herkenbaar opkomen voor milieu en democratie. Beter, scherper, feller. Het rechts-conservatieve kabinet Balkende geeft in Den Haag volop de mogelijkheden om D66 te profileren als het links-liberale alternatief.

De Statenverkiezingen staan voor de deur. Met elkaar gaan we voor een goede uitslag. Daarvoor hebben we gezamenlijk de eerste stappen gezet. Democraten van nu gaan voor de overwinning in maart 2003!

Gerard Schouw

Ongehoord.net

Ongehoord laat van zich horen!

*Jij bent
Onzichtbaar geremd
Verblindend verbonden aan uitputtende
macht
Verloor je veel eigen kracht.*

*Wie weet nog hoe je werkelijk was
Weet jij nog hoe je wilde zijn?*

*Ontwaak!
Hoor het eigen geluid verfrissend klinken
Muziek is in de maak
Blikke Binken Boeien
Houd in dat tijdloze spel de wacht
Dichtbij begint het grote stoeien
Stormen verplaatsen de zon licht
Een creatieve wind verplaatst zich snel
Staat vruchtbaars af
Jawel
Er groeien doordachte positieve dingen*

*Gepassioneerd
Van wat we ooit samen hebben geleerd
Zoek ik jou
In mezelf en om me heen
Want we zijn niet alleen.*

*Kies zelf een weg óp of ván het pad
Speel het spel in openheid
Met compassie en beweeglijkheid.*

*Laten we samen dansen
Over een weg vol kansen*

Ongehoord ontstond vlak na de verkiezingen in mei van dit jaar. De opruipende onrust van leden uit verschillende hoeken van het land smolt samen: vrees dat de verpletterende verkiezingsnederlaag de partij in slaap zou sussen of houden, de ingehouden opwinding over mislukkingen in de afgelopen periode en de behoefte hierover te kunnen praten, het trap- pende ongeduld om communicatie binnen en buiten de partij te veranderen. Al deze leden hebben samen het plat- form Ongehoord opgericht. Als een octopus slingeren zich ideeën en initiatieven uit in de loop van de tijd. Ongehoord is: een platform voor discussie, een aanjager voor veran- deringen op alle niveaus in D66 en daar- buiten, een prikkelende luis die ervoor waakt, dat partijbestuur en vertegen- woordigers scherp blijven, een verbind- ding voor leden onderling om te kunnen communiceren, te leren en actief te worden.

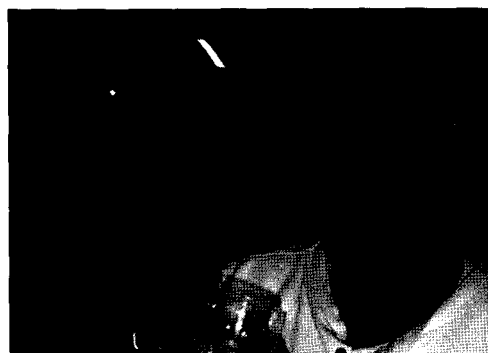
Ieder D66-lid kan zich aanmelden en

deelnemen aan de (digitale) discussies, de troostsessies, de creatieve bouwmiddagen en andere activiteiten die links en rechts ontspruiten. Momen- teel concentreren die activiteiten zich op ideeën en netwerken voor een perma- nente campagne die in een aantal ge- meenten al van start is gegaan, efficiën- tere en meer toegankelijke manieren om in de partij en met de burger te communiceren (bv met een schaduw- steunfractie) thematiek en uitwerking hiervan in de komende verkiezings-/ regeerperiode. Zelf nieuwe initiatieven ontplooiën is in het ongehoorde kader zeer goed mogelijk. Er zijn 6 kwartiermakers uit de groep gekozen die ieder een deel van de discussie en activiteiten coördineren.

De impulsconferentie was het startschot voor veranderingen voor, maar vooral door D66-ers zelf. Ongehoord zal zich inspannen om deze ideeën verder te ontwikkelen, aan te jagen en mee ten uitvoer te brengen. Prikkelend, origineel en hands-on!

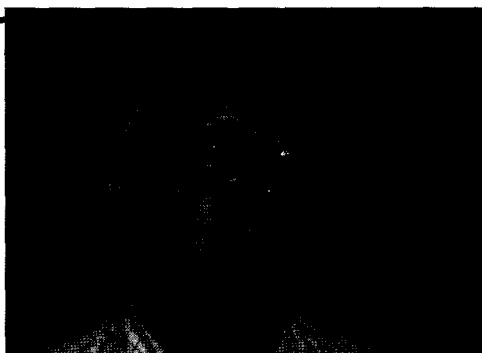
Josefien van Olmen, woordvoerder
Ongehoord

Gesnikt werd er niet, wel nagedacht over hoe het verder moet met D66. Wat voor tips geven leden en niet-leden de partij mee op de democraten.nu bijeenkomsten? - (EvdV)

Simon Deinum, Veendam

***"Democratie is
transparantie. Dat is de
reden van bestaan
voor D66."***

Hans Kliphuis, Groningen

***"Politiek is emotie,
bezieling,
verbeelding.
Dat moet gevoed worden."***

Marc-Jan Ahne, Deventer

***"Landelijk veel meer inzet
tonen in het ondersteunen van
lokale mensen bij het
uitdragen van D66-
standpunten."***

Yfke Mulder, Leiden (niet-lid)

***"D66 moet niet met ver-
schillende winden mee waaien
om kiezers tevreden te
houden. Meer profileren, dat
heb ik gemist."***

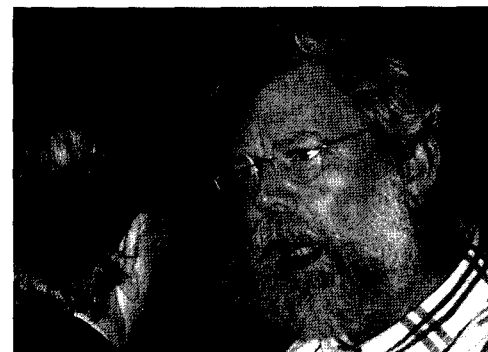
Gijs Jan Brandsma, Noord Beemster

***"De kiezers denken dat poli-
tieke partijen alleen maar be-
stuurders leveren, maar we
denken ook na over de toe-
komst van de maatschappij!"***

Rike Ruiter, Haarlem

***"Nu alles zich verhardt en
iedereen in stoere taal
spreekt, moet D66 niet
volgen. Dat kunnen we ook
niet."***

Bouke Schöne, Rijswijk (Gld.)

***"Iedereen moet een D66-
sticker op zijn bumper
plakken."***

Hans Berkhout, Haarlem

***"Het gaat om de boodschap,
de boodschapper en de
doelgroep."***

Marco Witschge, Otterloo (sinds 14 mei lid van D66)

***"D66 moet aantoonbaar de
meest democratische partij
van Nederland zijn."***

Korpschef Magda Berndsens-Jansen over veiligheid:

'Het kabinet trekt te weinig geld uit'

Nederland moet veiliger, zo staat te lezen in de regeringsverklaring van het kabinet Balkenende. Er komt cameratoezicht, meer blauw op straat en eerder werden al een paar duizend extra agenten beloofd. Magda Berndsens-Jansen, korpschef van de politieregio Gooi- en Vechtstreek en voormalig D66-burgemeester van Obdam en Beverwijk, moet het nog zien gebeuren. "De 700 miljoen euro die tot 2006 is uitgetrokken voor criminaliteitsbestrijding, rechtshandhaving én rampenbestrijding is veel te weinig." - door Dorine van der Meij

6 mei 2002, even na zes uur wordt Pim Fortuyn op het Mediapark in Hilversum doodgeschoten. De politie wordt onmiddellijk in opperste paraatheid gebracht. Van Berndsens -ze was nog maar net vijf dagen korpschef- werd een koelbloedig en stressbestendig optreden verwacht. "Ik deed gewoon mijn werk, maar het was wel een bizarre gebeurtenis. Heel onwerkelijk en heel on-Nederlands" zegt de oud-politica. Achteraf is ze best trots op haar medewerkers. "Het is een enorme opsteker voor je korps als er zo professioneel wordt gehandeld." Dat hebben ze absoluut laten zien, stelt de korpschef. De verdachte van de moord werd vrijwel direct gearresteerd en het onderzoek ging voortvarend van start. De kritiek, dat een ambulance voor een gesloten hek moest wachten en daardoor te laat op het plaatsdelict kwam, wijst ze van de hand. "Het is beleid dat er geen ambulances oprijden als er sprake is van een schietincident. De eerste ziekenwagen was ruim binnen de aanrijtijd ter plaatse, maar moest even wachten door een technische storing aan het hek, waardoor deze niet open ging. Ondertussen was de tweede ambulance ook al ter plaatse. En vervolgens moeten we ons als politie verdedigen, omdat we er zo snel waren."

Overstap

Berndsens begon in 1985 haar politieke carrière als gemeenteraadslid in Boskoop. In 1990 werd ze benoemd tot burgemeester van Obdam, vijf jaar later verruilde ze die Noord-Hollandse gemeente voor Beverwijk. Opmerkelijk was haar overstap in oktober 2000: als eerste burgemeester ging ze over naar de politie om districtschef bij de politie Hilversum en plaatsvervangend korpschef van de politieregio Gooi en Vechtstreek te worden. Nog geen twee jaar later werd ze bevorderd tot korpschef.

Na tien jaar openbaar bestuur, zegt ze, wilde ze zich verdiepen in een beleids-terrein dat er echt toe doet voor de burgers: veiligheid. Ze was zich de laatste jaren bijzonder gaan interesseren in het maatschappelijk belang en de dynamiek van de politieorganisatie. "Het politiebedrijf gaat 24 uur per dag door. Als andere instanties dicht zijn en mensen

nergens meer terecht kunnen, is daar altijd nog de politie. Eigenlijk is de politie het afvalputje van de samenleving."

"Vervolgens moeten we ons als politie verdedigen, omdat we er zo snel waren."

Bovendien trok het werken met en vooral voor mensen haar.

Ravage

De belangstelling voor het werkterrein veiligheid begon bij Berndsens te kriebelen na de rellen tussen Feyenoord-supporters en Ajax-aanhangers op een weiland in Beverwijk in maart 1997. Ze weet nog goed dat ze op dat moment -ze was toen eerste burger van Beverwijk- op een partijcongres in Noordwijkerhout zat en werd weggeroepen. In Beverwijk trof Berndsens een enorme ravage aan: een dode, enkele gewonden en gedupeerden wiens auto's waren uitgebrand. Ook toen kwam er na afloop kritiek op het optreden van de politie. Volgens

"Eigenlijk is de politie het afvalputje van de samenleving."

Feyenoord-voorzitter Jorien van den Herik was ze van tevoren op de hoogte en had ze dus beter kunnen ingrijpen. Complete flauwekul, aldus Berndsens. "De Bazar van Beverwijk was één van de plekken waarvan we vooraf wisten dat er dat weekeinde rellen konden plaatsvinden, maar het had net zo goed elders kunnen zijn, er werden wel vijf mogelijke locaties aangegeven. We hadden twee dagen daarvoor als driehoek

(burgemeester, officier van justitie en korpschef, red.) nog een strategie bepaald. De veiligheid van de tien-duizenden bezoekers aan de Bazar stond voorop. Op het moment dat de politie zag dat de supporters over de A9 stopten, heeft de ME zich gepositioneerd tussen de Bazar en de snelweg. Daardoor is de veiligheid van de bezoekers geen enkel moment in gevaar geweest."

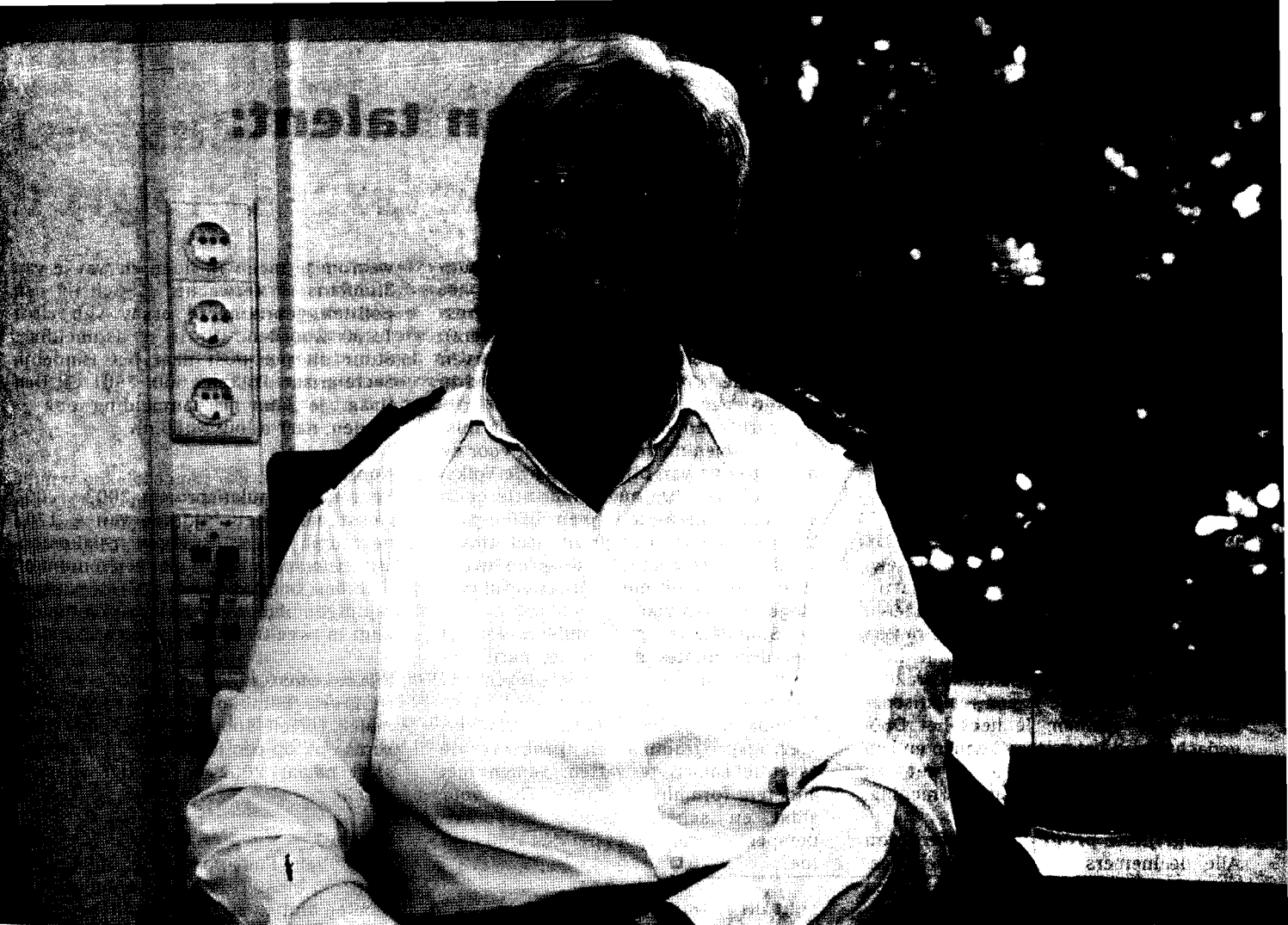
De rellen waren wel het moment waarop de huidige korpschef dacht: 'Als ik ooit nog eens de kans krijg om een functie bij de politie te bekleden, dan doe ik dat.' Die kans kwam drie jaar later toen ze de vacature bij de politie las. Ze solliciteerde en werd vrijwel onmiddellijk aangenomen. Inmiddels heeft ze de leiding over een korps van zevenhonderd mensen.

Subjectieve onveiligheid

Gooi en Vechtstreek is weliswaar de kleinste politieregio, maar is wel een randstedelijk gebied met de gevolgen van de criminaliteit in Utrecht en Amsterdam. Wat betreft gewelddadigheid staat de regio zeker niet onderaan de ladder. Vlak na de moord op Fortuyn werd er nog iemand doodgeschoten in Hilversum en onlangs vond een zeer gewelddadige overval op een benzinstation in Kortenhoeft plaats.

Door dergelijke gebeurtenissen lijkt Nederland steeds onveiliger te worden. Volgens Berndsens is dat niet zo, cijfers wijzen dat ook niet uit. Volgens haar gaat het om subjectieve onveiligheid; mensen voelen zich onveiliger. Bovendien is veiligheid een containerbegrip, zo stelt de korpschef. "Het kan om vele soorten van veiligheid gaan. Neem bijvoorbeeld brandveiligheid, die is de afgelopen jaren flink verbeterd. In preventieve zin is daarvoor al veel aandacht geweest. Die trend was al ingezet voor de nieuwjaarsbrand in Volendam. Er hangen bijvoorbeeld veel meer rookmelders aan plafonds en nieuwbouwhuizen worden brandveiliger opgeleverd." Als burgemeester van Beverwijk heeft ze wel eens gekscherend gezegd dat ze nooit een mooie brand meemaakte.

Ten tweede noemt ze de verkeersveiligheid, die steeds beter wordt. Statistieken wijzen uit dat het aantal

Magda Bernds-Jansen

Foto: Politie Gooi en Vechtstreek

doden en zwaargewonden sterk terugloopt.

Zinloos geweld, een derde soort (on)veiligheid, is daarentegen de laatste jaren wel toegenomen. Bernds: "Mishandelingen en tassenroven bijvoorbeeld vinden steeds vaker plaats en dat komt heel dichtbij mensen, waardoor ze bang worden." Ook constateert ze een toename van geweld tegen agenten, het natuurlijk gezegd wordt volgens de korpschef steeds minder serieus genomen. De stijgende agressie komt onder meer door het toenemend gebruik van pillen en andere drugs, meent Bernds. Ook alcohol schaarft ze onder die categorie. "We focussen ons erg op drugs, maar alcohol is wat mij betreft veel gevaarlijker. De verkoop van breezers bijvoorbeeld stijgt explosief. Het is gewoon zuurtjeswater en wordt in een hoog tempo gedronken." Ze denkt dat in drugspreventieprojecten op scholen alcohol een prominente plaats moet krijgen. Dit kan het alcoholgebruik en dus ook de daaruit voortkomende criminaliteit een halt toeroepen. "Begin maar jong, laat het effect maar zien."

Meer blauw

Van camerabewaking is ze niet per definitie een voorstander, omdat het een behoorlijke inbreuk maakt op de privacy. De kans bestaat bovendien dat criminali-

teit zich naar andere plekken verplaatst. "Pas als je zeker weet dat het plaatsen van camera's de pakkans en daardoor ook de veiligheid vergroot, heeft het nut," licht Bernds toe. "Je moet vooraf goed uitzoeken waarom de camera's op een bepaalde plaats moeten hangen, welk doel het dient, welke effecten het heeft en dat je die effecten niet bereikt met andere maatregelen." Bernds ziet meer in

"Maak een flinke bak met DNA-profielen aan."

horecaconvenanten, die gemeenten, politie, brandweer en horeca in verschillende steden reeds hebben afgesloten. "In Hilversum hebben we daarmee goede ervaringen, de criminaliteit gaat zichtbaar omlaag."

Gaat de criminaliteit omlaag van meer blauw op straat? Wellicht, maar Bernds snapt niet hoe het nieuwe kabinet dat wil bereiken. De 700 miljoen euro die tot 2006 is uitgetrokken voor criminaliteitsbestrijding, rechtshandhaving én ram-

penbestrijding is volgens haar veel te weinig. Ze moet nog zien dat de beloofde extra agenten –volgens het CDA 10.000-erbij komen. Politieagenten meer de straat op laten gaan door andere krachten de administratieve ondersteuning te laten doen, is in ieder geval geen oplossing wat haar betreft. "Het kan niet zo zijn dat een agent op straat iets meemaakt, daarnaartoe gaat en zijn aantekeningen laat uitwerken door iemand anders. De kwaliteit van processen-verbaal is van groot belang, dat kun je gewoon niet overlaten aan een ander. Het luistert heel nauw wat in het eerste proces-verbaal wordt opgenomen."

Achter de ruimere toepassing van DNA-technieken, zoals in de regeringsverklaring is opgenomen, staat ze daarentegen wel volledig. Volgens haar zou van iedereen van wie vingerafdrukken worden genomen ook meteen DNA-materiaal moeten worden afgenomen. "Maak een flinke bak met DNA-profielen aan, zodat daaruit kan worden geput bij bepaalde zaken. Het maakt misschien wel inbreuk op de privacy, maar bij DNA gaat het altijd om ernstige delicten. Bovendien gebeurt er niets mee als de match niet wordt gemaakt." Bernds waarschuwt wel dat DNA geen wondermiddel is. "Je kunt er iets mee uitsluiten, maar alleen als bewijs is het nooit voldoende."

Stimuleren en scouten van talent: Stimulans D66

Voor de derde keer organiseert D66 een project waarin jonge leden de mogelijkheid krijgen om in korte tijd intensief kennis te maken met D66. De verwachting is dat deelnemers na afloop daadwerkelijk actief willen worden voor en binnen de partij, waar en hoe dan ook. We streven naar een deelnemersaantal van maximaal 15 personen: mannen en vrouwen verspreid over het land, tussen de 21 en 30 jaar.

Wat heb je aan Stimulans 3?

Na afloop van het project heb je een uitstekend inzicht in de partijorganisatie. Je hebt nieuwe mensen leren kennen, een netwerk opgebouwd buiten de D66'ers die je nu al kent. Je hebt kennis gemaakt met de politieke praktijk van alledag zodat je je een realistischer beeld kunt vormen. Je hebt het D66-gedachtegoed beter leren kennen en kan dit adequaat verwoorden, net zo gemakkelijk als je eigen visie of mening.

Belangrijkste programmaonderdelen

Alle deelnemers gaan tenminste tweemaal, maar soms vaker, volle dagen kennismaken met een D66-volksvertegenwoordiger en de fracties in Den Haag en/of Brussel. Er worden enkele landelijke bijeenkomsten van en voor

D66 georganiseerd (een politiek podium namens het landelijk bestuur of het wetenschappelijk bureau, een congresonderdeel, een symposium et cetera). Voor de uitwerking en uitvoering hiervan wordt de groep opgedeeld in drie werkgroepen.

Je schrijft een opiniërend artikel, misschien samen met een kamerlid, voor de opiniepagina van bijvoorbeeld de Volkskrant of NRC. De mate waarin je er in slaagt een netwerk binnen D66 op te bouwen is voor een groot deel afhankelijk van je eigen houding en inzet. Stimulans 3 biedt hier in ieder geval veel mogelijkheden voor!

De Stimulansgroep formuleert één of meerdere moties die op het partijcongres worden behandeld. Je presenteert en verdedigt je eigen standpunt natuurlijk ook zelf. Je bestudeert het D66-verkiezingsprogramma en probeert de essentie samen te vatten. Samen met anderen formuleer je waar D66 voor staat en schets je een toekomstperspectief: waar moet het met D66 naar toe?

Lijkt dit je wat?

Als je bij Stimulans 3 wilt horen, moet je twee dingen doen:

1. Lever een CV in, en leg daarnaast uit

waarom je mee wilt doen en wat je van Stimulans 3 verwacht; 2. Schrijf een politiek georiënteerd essay van circa 1.200 woorden. Dit is je aanmelding. Stuur dit per post naar het Landelijk Secretariaat, Postbus 660, 2501 CR Den Haag. Je kunt je aanmelding ook e-mailen, naar d.lous@d66.nl.

Kosten

Voor het Stimulansproject 2002 - 2003 wordt een eigen bijdrage van € 170,- gevraagd, plus je eigen reiskosten. Studenten en mensen met een minimuminkomen betalen slechts € 115,- eigen bijdrage, plus de eigen reiskosten. Je kunt in twee termijnen betalen.

Bijeenkomsten

De groep 'Stimulans 3' komt een aantal malen bijeen voor een weekend, maar soms ook op een losse dag. Stimulans 3 start najaar 2002 en eindigt voorjaar 2003.

Vragen?

Bel Daniëlle Lous op 070 - 3566043 of e-mail d.lous@D66.nl. Aanmeldingen moeten binnen zijn vóór 5 oktober 2002.

Internationaal Democratisch Initiatief

IDI Lunchdebat "Nationalism and National Identity"

Zaterdag 28 september a.s. is het moment voor D66-leden om met leden van Midden- en Oost-Europese liberale partijen van gedachten te wisselen over liberaal-nationalisme! Tijdens een lunchbijeenkomst te Utrecht zullen de deelnemers van de IDI Summerschool een motie presenteren over nationalisme en nationale identiteit vanuit liberaal-democratisch perspectief, waarna gelegenheid bestaat tot discussie met de zaal.

Het IDI (Internationaal Democratisch Initiatief) onderhoudt en ontwikkelt namens D66 relaties met gelijkgestemde partijen in Midden- en Oost-Europa. Eén van de belangrijkste doelstellingen van de stichting is het bevorderen van democratische ontwikkelingen in opkomende en instabiele democratieën. Daarbij is het stimuleren van samenwerking tussen gelijkgestemde partijen in Europa minstens zo belangrijk.

De Summerschool is het jaarlijkse multilaterale project waarvoor dertien vertegenwoordigers van politieke partijen uit Bosnië, Bulgarije, Hongarije, Litouwen, Macedonië, Roemenië en Servië zijn uitgenodigd om ervaringen en ideeën uit te wisselen. Dit jaar is gekozen voor het thema

"Nationalism and National Identity", omdat gebleken is dat binnen de Europese Liberaal Democratische Partij (ELDR) sterk uiteenlopende opvattingen over begrippen als liberalisme en nationalisme bestaan. De hoogste tijd dus voor een echt Europees liberaal-democratisch debat!

Het lunchdebat vindt plaats op zaterdag 28 september om 13:00 uur in Opleidings- en Vergadercentrum CIBIT op de Arthur van Schendelstraat 736 in Utrecht, telefoon 030 2308900. Het CIBIT is vanaf Utrecht CS bereikbaar te voet in circa 15 minuten of met buslijn 12 richting Uithof of buslijn 8 richting Lunetten, halte Bleekstraat.

De bijeenkomst zal in het Engels plaats vinden en is gratis toegankelijk. Echter aanmelding vooraf is noodzakelijk.

U kunt zich aanmelden bij Liobe Wouters, projectmanager IDI Summerschool 2002, telefoon 070 3566053 of L.Wouters@d66.nl voor 25 september. Wees er snel bij, het aantal plaatsen is beperkt!

Leiden: burgemeestersreferendum dankzij D66

Na het plotselinge vertrek van burgemeester Postma en de benoeming van de heer Lemstra tot waarnemend burgemeester, moet Leiden op zoek naar een nieuwe burgemeester. In de gemeenteraad moest gesproken worden over het opstellen van de profielschets en de benoeming: standaardprocedure of referendum? Een meerderheid van de gemeenteraad (PvdA, CDA, VVD en Christenunie) sprak zich al snel uit tegen het referendum. De Leidse D66-fractie wilde zich bij deze uitkomst niet neerleggen en organiseerde een handtekeningenactie onder het motto: 'Ik wil de mogelijkheid om de burgemeester van Leiden te kiezen.' – door Olav Welling*

Binnen enkele dagen werden 750 handtekeningen opgehaald. Dit is een symbolisch aantal, volgens de Leidse referendum-verordening zijn er 750 handtekeningen nodig om een referendum aan te vragen. Onder druk van deze handtekeningenactie organiseerde de PvdA-fractie een minireferendum onder haar leden. Hierbij bleek dat 58% van de PvdA-ers voorstander van een referendum was. Het Leidsch Dagblad organiseerde een peiling op Internet; hierbij bleek 75% voor een gekozen burgemeester. Onder de tegenstanders bevonden zich overigens opmerkelijk veel personen van buiten de gemeente Leiden.

D66 Leiden staat al enkele jaren elke zaterdag met de Demokraam op de markt. Op zaterdag 29 juni werd de bemanning van de D66-kraam ondersteund door de andere voorstanders van het referendum uit de gemeenteraad. Maar ook de fractievoorzitter van de PvdA-fractie was zo sportief om bij de kraam het standpunt van haar fractie toe

Hebt u ook D66-overwinningen in uw gemeente of regio behaald? Mail uw verhaal (maximaal 500 woorden) naar Democraat@D66.nl.

Foto: D66 Leiden

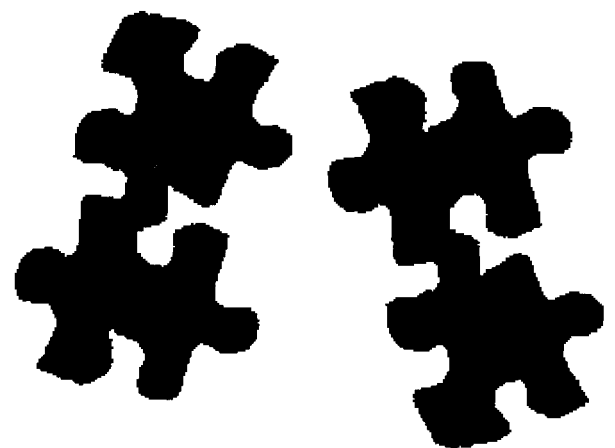
te lichten. Op zaterdag 6 juli kwamen Letty Demmers (D66, winnaar van het referendum in Best) en Rick Buddenberg (verliezer van het referendum in Vlaardingen) naar Leiden om hun ervaringen met het referendum toe te lichten. De D66-inspanningen hadden succes. Enkele dagen later liet de PvdA-fractie weten van standpunt veranderd te zijn. Ook bleken zij voorstander te zijn van een burgemeestersreferendum. Daarmee is er in de Leidse raad toch een meerderheid voor het burgemeestersreferendum.

Hoewel een echt gekozen burgemeester beter is, denk ik dat met het referendum ook hier gesproken kan worden over een mooi succes voor D66 Leiden. Als u een goede burgemeester voor Leiden weet, de conceptprofiel schets staat op de website van de gemeente Leiden (www.leiden.nl). De vacature wordt dit najaar formeel open gesteld.

*Olav Welling is D66-fractievoorzitter in Leiden

Advertentie

EFK, Maatschappelijk betrokken

**Soms vallen de stukjes gewoon op hun plaats
Soms kunt u gewoon wel wat ondersteuning
gebruiken...**

**EFK Accountancy, Consultancy,
Belastingadviseurs & Juristen**

James Wattstraat 22, 1817 DC Alkmaar
Postbus 9157, 1800 GD Alkmaar
Tel. 072-5645740
Fax 072-5646128
Website www.efk.nl

Mededelingen van Landelijk Bestuur en Landelijke Verkiezingscommissie

Najaarscongres (75) op zaterdag 16 november 2002

In de vorige Democraat werd aangekondigd dat agenda en voorstellen op 4 september op de website zouden staan. In verband met de impulsconferentie/ ledenvergadering 74A op 7 september (waarover meer op de website) vindt publicatie van de stukken voor congres 75 een week later plaats. Agenda en voorstellen voor congres 75 staan derhalve vanaf 11 september op de website. De jaarrekening 2001, de begroting 2003 en de bijbehorende voorstellen worden uiterlijk op 12 oktober op de website geplaatst.

Indiening van algemene organisatorische moties, algemene politieke moties en moties en amendementen op de eerste serie voorstellen kan tot uiterlijk dinsdag 15 oktober om 12.00 uur. Indiening moties en amendementen bij de financiële voorstellen kan tot uiterlijk maandag 4 november 12.00 uur. Actuele politieke moties kunt u indienen tot uiterlijk donderdag 14 november 10.00 uur.

In het najaarscongres worden in het

Landelijk Bestuur gekozen: een nieuwe voorzitter (de huidige stelt zich niet herkiesbaar) en een bestuurslid communicatie. Daarnaast kiest het congres 7 leden in de Besluitvormingscommissie, 1 in het Geschillencollege en 3 in de Landelijke Verkiezingscommissie, waarbij 2 leden zich herkiesbaar stellen. Meer informatie en profielen vindt u op de website. Kandidaatstellingsformulieren kunt u daar ook vinden of opvragen bij het Landelijk Secretariaat. De kandidaatstelling sluit op vrijdag 25 oktober om 12.00 uur.

Kandidaatstelling Eerste Kamerverkiezing 2003

De opening van de kandidaatstelling werd aangekondigd in de vorige Democraat. Wij attenderen u nogmaals op de sluitingsdata van de kandidaatstelling: voor lijsttrekker tot uiterlijk maandag 16 september 2002 en voor fractielid tot uiterlijk vrijdag 22 november 2002. Meer informatie kunt u vinden op de website www.D66.nl/documenten of opvragen bij het Landelijk Secretariaat, postbus 660, 2501 CR Den Haag, tel.: 070-3566066 of fax: 070-3641719 of per e-mail: landelijk.secretariaat@D66.nl

Quo vadis?

'Waarheen gaat gij?' is een vraag die wij als D66-ers aan elkaar en aan onze partij moeten stellen, nu een periode van 8 jaar regeringsverantwoordelijkheid voorbij is. In die tijd hebben we een deel van onze idealen kunnen realiseren. Maar nu? Wij zijn van mening, dat het tijd wordt om voor ons als partij een nieuwe politieke agenda te formuleren. Welke zijn de thema's waaraan we in de toekomst D66 kunnen herkennen?

Met het themanummer 'Quo vadis?' dat eind dit jaar zal verschijnen, willen we onze partij en ons zelf de maat nemen.

Heb jij nieuwe idealen en ideeën waarvan je vindt, dat die kenmerkend zouden moeten zijn voor D66? Schrijf ze dan op en stuur je bijdrage aan de redactie van Idee. Wij staan open voor alle onderwerpen - zonder restrictie of

beperking. Ongebonden door een regeerakkoord doen we een beroep op de visie voor de wat langere termijn van onze partijgenoten. We werken vanuit het motto 'Quo vadis?': waarheen gaan we? Dus: kijk niet terug, maar kijk vooruit! Herkauw geen oude thema's, maar revitaliseer die en bovenal draag die onderwerpen aan, waarvan jij vindt dat ze de identiteit van D66 van morgen moeten bepalen!

Bijdragen van maximaal 600 woorden kunnen, liefst elektronisch, voor 1 november aanstaande worden toegezonden aan de redactie van Idee, p.a. D66, Postbus 660 - 2501 CR Den Haag, of email idee@d66.nl. Voor vragen kan contact worden gezocht met Emily van de Vijver (eindredactie) of Kees Verhaar (voorzitter), resp. E.v.d.vijver@d66.nl en kees.verhaar@wxs.nl.

Personalia

Recent is Ronald Verhagen overleden. Ronald is vele jaren actief geweest voor D66 op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Hij was onder andere lid van de Adviesraad en regiobestuurslid in Zuid-Holland. Ronald Verhagen is 67 jaar geworden.

De heer Marcel Fränzel (42) is 6 september geïnstalleerd als burgemeester van de gemeente Woensdrecht. Marcel is onder andere wethouder van de gemeente Amersfoort geweest.

Moet prinsjesdag in deze traditionele vorm blijven bestaan?

Prinsjesdag: derde dinsdag in september, troonrede, gouden koets en hoedjes. De traditionele presentatie van het regeringsbeleid is steeds vaker onderwerp van discussie. Is de huidige vorm nog wel zo zinvol en nuttig of is er behoefte aan een nieuwere en moderne aanpak? – door Fiona Rip

Eimert van Middelkoop, oud kamerlid ChristenUnie

"Ik vind dat Prinsjesdag in haar huidige vorm moet blijven bestaan. Nederland is een land zonder al teveel tradities en publieke toeters en bellen, dat hoeft van mij niet nog minder te worden. Je moet deze oude traditie niet willen veranderen, want dat veranderen draait misschien uit op afschaffen. Ik ben eigenlijk ook niet degene die moet uitleggen of een eeuwenoude traditie wel of niet zou moeten blijven. Anderen moeten het aannemelijk maken waarom er iets zou moeten veranderen. Iedereen in de Ridderzaal weet dat prinsjesdag uit een rollenspel bestaat. De verhouding tussen het staathoofd en het kabinet zijn duidelijk voor zowel iedereen in de Ridderzaal als daarbuiten. De ministeriële verantwoordelijkheid ligt bij het kabinet en de koningin leest de troonrede voor. De vraag, is het onduidelijk wie welke verantwoordelijkheid heeft, lijkt mij overbodig. Ik schat de gemiddelde burger ook dusdanig in dat hij of zij weet dat de plannen in handen liggen van de ministers. Deze ministers kunnen zij daar ook over aanspreken en niet de koningin. Volgens mij is het daarom onwaarschijnlijk dat er verwarring kan ontstaan over de diverse verantwoordelijkheden. Prinsjesdag is ook geen nieuw instituut. Waarom zou je iets dat al een dergelijke lange geschiedenis heeft en traditie is veranderen? Mijns inziens is er geen behoefte aan een modernere versie van prinsjesdag. Ook is nu het moment van verandering niet gunstig. Er heeft natuurlijk een electorale aardverschuiving plaatsgevonden, zoals een politieke moord. Juist daarom is het belangrijk om de stabiliteit te bewaren. De politiek mist nu zelf ook de nodige stabiliteit. Wanneer die politiek aan een dergelijke oude traditie gaat morrelen, schaadt dat het vertrouwen op dit moment. Dat is reden meer dan ooit om niet aan prinsjesdag te morrelen."

Maarten van Rossem, historicus

"Ik vind dat prinsjesdag in de huidige vorm niet kan blijven bestaan. Het is een poppenkast met mensen. Het is natuurlijk een van de gekste momenten wanneer de koningin op prinsjesdag de regeringsplannen voorleest. Ik vind dat de leider van het kabinet, nu dus de heer Balkenende, iets op papier zet

samen met de regering en dat zelf voorleest. Het is voor het overgrote deel van de kijkers ook erg verwarrend om te zien en staatsrechterlijk ook onlogisch. Op deze manier van handelen denken de kijkers dat de troonrede de plannen zijn van de koningin zelf, terwijl dat juist niet het geval is. De koning is het staathoofd, meer niet en ze staat in de praktijk niet aan het hoofd van de regering. Ze mag van mij wel in de gouden koets rijden, daar heb ik geen enkele moeite mee. Waar ik dan wel weer moeite mee heb, is het feit dat er een dankwoord van onze lieve heer in de

troonrede staat, dat mag er van mij gewoon uit. Niet iedereen gelooft immers. Iedere indruk dat de koningin invloed heeft op het beleid moet vermeden worden. De regering bestuurt het land en de koningin heeft een ceremoniële functie. Die functie mag van mij blijven bestaan, een pure ceremoniële positie. Ik heb begrepen dat dames van middelbare leeftijd, tijden voor de gouden koets voorbij komt, al staan te wachten op de koningin en de gouden koets. Weken van tevoren hebben zij hun outfit al uitgezocht. Dat wil ik ze ook niet afnemen."

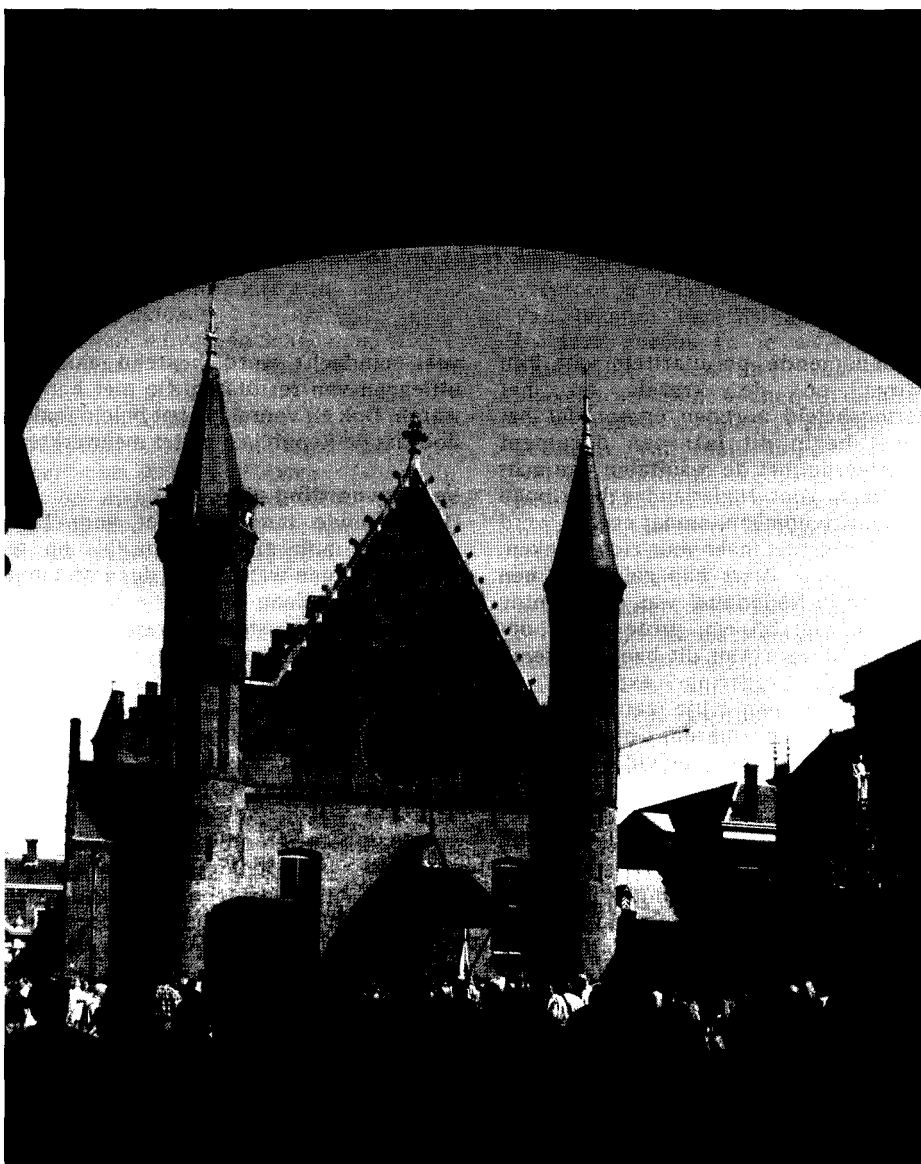

Foto: Marcel Minnee

Resultaten tonen en verantwoording nemen

Politici verwachten bij hun controlerende taak een duidelijk overzicht van de resultaten. Heeft het ambtelijk apparaat het geld doelmatig gebruikt en heeft het beleid gewenste effecten opgeleverd? Zijn de doelen niet bereikt, dan moet aangegeven worden waarom dit niet gelukt is. Opmerkelijk is dat politieke partijen zelf weinig doen aan het inzicht verschaffen in de eigen resultaten. Kiezers hebben toch ook recht om te weten wat er is gedaan met hun stem? – door Jan Brink

De toenemende populariteit van Pim Fortuyn en de kritiek op het regeringsbeleid zorgden ervoor dat het kabinet begin dit jaar een document presenteerde met de resultaten van acht jaar Paars. Voor Nederlandse begrippen een nieuw fenomeen, omdat erkend werd dat de feiten niet meer voor zich spraken. Dat "Acht jaar Paars had geleid tot een puinhoop in Nederland" was een mening die goed viel bij een grote groep ontevreden kiezers. Om dit beeld te keren besloot de regering expliciet de resultaten op een rijtje zetten om de kiezers te informeren, om zo de resultaten van het beleid terug te koppelen.

Doelstellingen

In de VS noemen ze dit *accountable* opstellen. De regering Clinton heeft de methode veel toegepast. Daarbij werden de resultaten niet alleen uitgebreid teruggekoppeld. Al bij de formulering van plannen, werden doelstellingen gekoppeld aan de voorstellen, die het mogelijk maakten om het resultaat te beoordelen. Het zal duidelijk zijn dat een goede beoordeling van de resultaten ook een goede communicatie mogelijk maakt. Opmerkelijk was verder dat eveneens

veel aandacht werd besteed aan het uitleggen van resultaten die niet bereikt waren. Ook en vooral als het beleid faalde doordat de Republieken niet meewerkten.

Verantwoording afleggen

De komende jaren zal het voor D66 belangrijk zijn zich *accountable* op te stellen. Zeggen wat je gaat doen en laten zien wat je gedaan hebt

Tijdens het opstellen van het verkiezingsprogramma en de verkiezingscampagnes zijn ongetwijfeld speerpunten geformuleerd. Wat wil D66 de komende periode bereiken? Formuleer niet alleen nieuwe ideeën, maar zorg ook voor nazorg van eerdere ideeën.

Schrijf vijf voorstellen uit het verkiezingsprogramma op die kenmerkend zijn voor D66. Noteer elke twee maanden bij deze voorstellen wat voor acties zijn uitgevoerd om dit voorstel te realiseren. Schrijf ook op waarom er niets is gedaan, of wat anderen hebben gedaan. Gebruik de resultaten in je communicatiemiddelen, zoals folders, advertenties en de website. "Wat we hebben gedaan en wat we gaan doen." Durf daarbij ook te verantwoorden waarom iets niet is gelukt, of waarom D66 accoord is gegaan met een compromis.

Het zal soms wel even slikken zijn. Door eerlijk en open te zijn neemt ook de kwetsbaarheid toe. De kiezer kan over het resultaat oordelen en een keuze maken.

D66 Najaarscongres

Op 16 november bent u van harte welkom in de Nieuwe Buitensociëteit te Zwolle. Hier zal het D66 Najaarscongres gehouden worden. Het congres zal de lijsttrekker voor de Eerste Kamerverkiezingen kiezen en besluiten nemen over de vernieuwing van de partij.

Voor meer informatie over het congres zie www.D66.nl/congres.

Zaterdag 28 september	- Cursus Gemeentefinanciën, Utrecht - Dit is D66!, kennismakingsdag in Utrecht - IDI Lunchdebat, Utrecht	Zaterdag 9 november	- Debat en Presentatie, training in Utrecht
Maandag 7 oktober	- Debat Nederlands immigratiebeleid, Den Haag	Zaterdag 16 november	- D66 Najaarscongres, Zwolle
Zaterdag 2 november	- Bijeenkomst Adviesraad, Utrecht - De Vitale Afdeling, symposium in Utrecht - Dit is D66!, kennismakingsdag in Utrecht	Zaterdag 23 november	- Debat en Presentatie, training in Utrecht
		Zaterdag 14 december	- Bijeenkomst Adviesraad, Utrecht

Voor informatie of details, kijk op www.D66.nl/agenda, of neem contact op met het D66 Landelijk Secretariaat.

Training & Ontwikkeling

De begrotingsbehandeling komt eraan!

Basiscursus gemeentefinanciën
Deze basiscursus stelt raadsleden in staat om in het najaar van 2002 - in de eigen gemeente en mogelijk in de fractie - de begrotingsbehandelingen beter en kritischer volgen om een beter inzicht in (het beïnvloeden van) de gemeentelijke geldstroom.

Onder leiding van twee deskundigen komen vele zaken rondom het financiële beleid van de gemeente, inclusief de gevolgen van de dualisering, aan de orde: Hoe pak je gemeentelijke financiële stukken het beste aan? Met welke financiële documenten krijg je in de loop van het jaar eigenlijk te maken en wat kun je ermee?

In deze cursus wordt speciaal aandacht besteed aan gemeentefinanciën in relatie tot de dualisering. Heel belangrijk voor hen die zich hier goed op willen voorbereiden. De cursus vormt een prima voorbereiding op een aanstaand raadslidmaatschap.

Datum: 28 september o.l.v. Flip Huisman (Fractievoorzitter D66 Zoetermeer) en Marius Kei.

Locatie: Vergadercentrum 'La Vie' te Utrecht, van 10.00 uur - 16.30 uur. Bijdrage: € 20,00 (incl. lunch).

Maak kennis met D66!

Een direct en persoonlijk contact met de partij

Overweegt u lid te worden van D66? Of bent u dat al, maar wilt u (meer) actief worden of meer van uw partij weten? Twee ervaren D66-ers wijzen u de weg. Aan de orde komen ideeën, doelstellingen, inhoud, stijl en organisatie van D66. U krijgt als deelnemer alle gelegenheid tot het stellen van vragen en er wordt ingegaan op hoe u actief kunt worden binnen de partij.

Data: 28 september 2002, o.l.v. Bert Bakker (Tweede Kamerlid D66) en Annelies Koningsveld (burgemeester van Bennebroek); deze cursusdag op 28 september is volgeboekt.

2 november 2002, o.l.v. Boris Dittrich (Tweede Kamerlid D66) en Fatma Koser-Kaya;

18 januari 2003, o.l.v. onder andere Frans van Drimmelen (Bestuurslid D66). Locatie: Vergadercentrum 'La Vie' te Utrecht, van 10.00 uur - 16.30 uur. Bijdrage: € 17,50 (incl. lunch).

Hoe werkt dualisering in de raadspraktijk?

Tijdens een vijftal regionale middag-bijeenkomsten debatteren deelnemers onder leiding van een deskundige D66-er over dualisering. Waar loopt het vast? Waar gaat het goed? Wat blijft onduidelijk? Et cetera. Door (raads)ervaringen te delen en vragen te stellen aan elkaar, ontwikkelen we kennis en inzicht rond dit belangrijke onderwerp.

Wij roepen ieder(e) raadslid/wethouder op om op een van de twee dagen in de meest nabije regio aanwezig te zijn.

Locaties 5 oktober:

Groningen, o.l.v. Olga Scheltema; Amsterdam, o.l.v. Maarten Schurink;

Locaties 12 oktober:

Utrecht, o.l.v. Jan Vis;

Breda, o.l.v. Meine-Henk Klijnsma;

Roermond, o.l.v. Leo Pinxten

Let op: meldt u zich wel vooraf aan voor bovengenoemde bijeenkomsten:

Landelijk.Secretariaat@D66.nl of bel:

070 - 3566066

Symposium: De vitale afdeling

Het symposium vindt plaats op 2 november 2002, in vergadercentrum 'La Vie' te Utrecht van 13.00 - 17.00 uur. Reserveer in uw agenda! Voor nadere informatie zie www.d66.nl.

Beter spreken, presenteren en debatteren

Speech&Presentatie is dé cursus om de eigen presentatie onder de loep te nemen. Voor dit jaar zal het accent liggen bij die vaardigheden welke het meeste van belang zijn voor de kandidaten en andere belangstellenden: **Speech&Presentatie en Debatvaardigheden**. Deze twee trainingen worden tevens als combinatiepakket aangeboden.

Kies voor een combinatie-training als u zowel uw presentatietechnieken wilt verbeteren als sterk naar voren wilt komen in een debat. Beide trainingen worden in

principe door dezelfde trainer gegeven. Een voordeel hiervan is dat hij/zij een deel van de groep al enigzins kent, zodat er gericht met u geoefend kan worden. Uiteraard bent u geheel vrij om de trainingen apart te volgen.

Als u kiest voor een combinatie-training betaalt u slechts € 65,00 (incl. lunch). Eén training kost € 40,00 (incl. lunch).

Data:

23 november Speech&Presentatie, o.l.v. John Bolte (Let op datum is veranderd; het was 9 november);

30 november Leren Debatteren, o.l.v. John Bolte.

Locatie: vergadercentrum 'La Vie' te Utrecht, van 10.00 uur - 16.30 uur.

Shakespeare

Vergotoeple is welsprekendheid aan de hand van teksten van William Shakespeare. In deze cursus ga je werken met de bloemrijke teksten van William Shakespeare. Deze teksten (in de klassieke Nederlandse vertaling van Burgersdijk) getuigen van een hoge graad van welsprekendheid; ze bieden je veel mogelijkheden om de grenzen van je eigen welsprekendheid te verkennen.. en op te rekken!

De cursus is intensief en vooral praktisch. Je gaat snel 'de vloer op' en krijgt persoonlijke feedback op de techniek van het spreken (articulatie en adem) en op de manier van het 'kleuren' van een tekst. Aan het slot zal geprobeerd worden het geleerde te koppelen aan een zelfgeschreven tekst.

Door informatie mondeling over te brengen word je in staat gesteld om betrokkenheid te tonen bij datgene wat je over brengt. Betrokkenheid is strikt persoonlijk. Iedereen heeft immers een eigen manier van spreken en eigen intonatie. Doelstelling van de Shakespeare-training is om je te laten onderzoeken welke kleuren en intonaties je zoal op je palet hebt.

Een aanrader!

Datum: Zondag 24 november 2002, o.l.v. Boris van der Ham

Locatie: Amsterdam

Bijdrage: € 37,50, exclusief lunch.

Nieuw Beantwoord Beantwoord allen Stuur door Verzend en ontvang

Mappen Postv... Postv... Verzo... Conce... Verwij... Adres... Micro... Adres...

Postvak IN onderwe... Begint met

Van Onderwerp

Udo Kock Email uit Amerika

Kiss it baby!

Ad Melkert komt! De gewezen PvdA leider gaat kantoor houden bij mijn burens aan de overkant van 19e straat hier in downtown Washington. Het bestuur van de Wereldbank waar hij lid van wordt vergadert drie dagen per week en van de hoeveelheid te verstouwen dossiers kun je Almere een jaar lang warm stoken. Melkert zal schitteren in zijn nieuwe rol.

Melkert's PvdA ligt nog in coma, maar D66 heeft als enige verliezende partij de draad opgepakt door een oppositieverklaring aan de deur van de Ridderzaal te spijkeren. Het snelle herstel geeft me wel te denken; blijkbaar is de dreun van de kiezers niet hard genoeg aangekomen. In de vorige Democratische partij zei iemand dat 'kiezers die vernieuwing wilden op de verkeerde partij hebben gestemd'. Deed me denken aan Gore die zei dat Ralph Nader stemmers fout zaten, omdat ze uiteindelijk liever hem dan Bush in het Witte Huis hadden gezien. Gore heeft een punt, maar de afgehaakte D66 kiezers hebben na acht jaar Paars terecht geconcludeerd dat D66 geen garantie is voor slagvaardig en transparant openbaar bestuur.

D66 is het spoor nog steeds bijster. In de afgelopen weken las ik drie verschillende aanduidingen voor onze partij. De fractie bestempelde D66 in haar oppositieverklaring tot 'vooruitstrevend en liberaal', het hoofdbestuur noemde de partij in een persbericht 'links-liberaal' en diverse kamerleden bleven zich onverstoord 'sociaal-liberaal' noemen. Ondertussen werd op de website gepolst of de aanduiding 'Democraten' toch niet beter is. Beste partijgenoten, luister naar het advies dat mijn eigen communicatie-adviseuse me gaf: 'KISS it baby!'. Keep It Short and Simple dus; ik neem althans aan dat ze dat bedoelde. Wat zijn wij? Liberaal, de enige consistente duiding van D66. Waar praten we altijd over? Democratie, en terecht. Wat zijn we? Een politieke Partij. We zijn dus een Liberaal Democratische Partij - LDP. Toegegeven, het klinkt een beetje eng in deze tijd (ik wilde mijn eerste zoon later Pim noemen, dat kan ook niet meer), maar iedereen weet wel wat je bedoelt.

Vroeger was D66 leading in politieke marketing. Eind jaren zestig vergaapte iedereen zich aan Hans van Mierlo die wandelend over straat filosofeerde over de misstanden in Nederland. Goed te volgen voor iedereen met Mavo-4 of hoger; ook toen al. Niet wat de grote leider zei, maar de manier waarop was revolutionair. Ik heb begrepen dat Hafmo de afgelopen campagne ongevraagd van advies heeft gediend, dus ik snap niet wat er mis is gegaan.

Lousewies van der Laan, onze fractievoorzitter in Brussel, had ook drie jaar geleden al vaak gelijk toen ze stelde dat het D66-product goed was, maar de verpakking slecht. In de afgelopen campagne werd dat goede produkt niet eens geëtaleerd. Het aangescherpte integratie en migratiebeleid van Roger van Boxtel was taboe. Vanwaar die ban op het uitventen van Van Boxtel's initiatieven en ideeën in een campagne waarin migratie en integratie centraal stonden? En waarom die volledige verkettering van Fortuyn? De man heeft bijna al zijn ideeën over bestuur en rechtstreekse democratie van ons overgeschreven. Hadden we hem op dat punt niet moeten omarmen, terwijl we hem tegelijkertijd een tik op zijn veelbesproken kont gaven vanwege een aantal opmerkingen over buitenlanders?

Dat is wat Tom Dashle en andere Democratische topdogs hier dagelijks met Bush doen: hun ene hand is gestoken in een zacht fluwelen handschoen waarmee ze de president over zijn bol aaien voor de war on terror, maar in de andere hand houden ze een bespijkerde honkbalknuppel waarmee ze zijn achterwerk onder handen nemen vanwege zijn economische beleid.

Bestuurders van de Wereldbank gaan regelmatig op de koffie bij politieke leiders op Capitol Hill. Zal ik Melkert eens vragen of hij voor onze topdogs een stage kan regelen?

0 voorwerpen weergegeven, 0 geselecteerd

Formulier ledenraadpleging vernieuwingsagenda D66

Ledenraadpleging vernieuwingsagenda D66.

In juni van dit jaar presenteerde het landelijk bestuur het pamflet 'Het hoofd koel, maar met de vuist op tafel!' Daarop barstte de discussie los over de toekomst van de partij. Niet alleen het landelijk bestuur maar ook de Jonge Democraten hebben in pamfletten voorstellen gedaan voor vernieuwing. Door de democraten.nu-bijeenkomsten, via de e-mail en per brief hebben vele leden hun ideeën over partijvernieuwing laten horen. Daarnaast verenigden sommige leden zich in het platform Ongehoord. Ook zij leverden een waardevolle bijdrage aan de discussie en hebben meegewerkt aan de totstandkoming van de voorstellen in deze ledenraadpleging. De partij is in beweging gekomen, er werd nagedacht over partijvernieuwing.

Een delegatie van negen D66-leden, bestuursleden en Ongehoord, heeft de voorstellen in het bestuurspamflet en de vele andere ideeën die leven binnen de partij, samengevoegd tot een vernieuwingsagenda. Deze agenda bestaat uit een aantal voorstellen waarvan aan het congres wordt gevraagd besluiten over te nemen. Die agenda wordt apart ingediend. De vernieuwingsagenda heeft veel reglementaire consequenties voor de partij. Deze zijn samen met andere wijzigingen neergelegd in een voorstel tot vaststelling van nieuwe statuten en een nieuw huishoudelijk reglement. Ook die worden ter goedkeuring voorgelegd aan de het najaarscongres van 16 november 2002 te Zwolle.

In de vernieuwingsagenda vindt u geen voorstellen voor wijziging van concrete politieke standpunten van de partij. Dat ligt meer op de weg van de fractie in de Tweede Kamer en de programmacommissie. Wel gaat de agenda in op de cultuur, identiteit en structuur van de partij.

Bij een deel van de agenda passen concrete voorstellen. Die worden zoals gezegd aan het congres voorgelegd. Andere voorstellen behoeven niet een besluit van het congres en hoeven daar niet op te wachten. Sterker, daar moet direct mee begonnen worden. Essentieel is *commitment* van de partij, dat wil zeggen van besturen, fracties en van u als D66-lid. Door deze ledenraadpleging wil het landelijk bestuur alle leden de mogelijkheid bieden zich uit te spreken over alle vernieuwingsvoorstellen.

Het bestuur acht de vernieuwingsagenda dermate belangrijk dat zij de voorstellen zo breed mogelijk wil laten dragen; breder dan enkel die groep leden die het congres bezoeken. Uw ingevulde formulier is voor ons van grote waarde.

Invulinstructie formulier ledenraadpleging

Op de volgende pagina's van dit formulier treft u 25 voorstellen aan. Bij elk voorstel is een korte toelichting opgenomen. De toelichtende teksten zijn een verkorte weergave van de vernieuwingsagenda. De onverkorte tekst kunt u downloaden via www.democraten.nu of gratis aanvragen bij de D66 Servicedesk, telefoonnummer 070 – 35 66 066.

Per voorstel kunt u zich op de volgende wijze uitspreken:

mee eens mee oneens geen mening

Per voorstel kruist u het hokje van uw keuze aan. Kunt u geen keuze maken tussen de optie "mee eens" en de optie "mee oneens" dan kruist u de optie "geen mening" aan.

Wilt u voordat u uw keuze maakt eerst discussiëren over de voorstellen? Surf dan naar www.democraten.nu en volg de instructies om deel te nemen aan het forum over de vernieuwingsvoorstellen.

Het geheel ingevulde formulier dient voor 9 oktober geretourneerd te worden in een ongefrankeerde enveloppe aan:

Landelijk Secretariaat D66
t.a.v. ledenraadpleging democraten.nu
antwoordnummer 1966
2509 WB Den Haag

De resultaten van de ledenraadpleging zijn vanaf 23 oktober te vinden op www.democraten.nu of telefonisch op te vragen bij de D66 – Servicedesk, telefoonnummer 070 – 35 66 066.

Deel 1. Voor de volgende voorstellen dient het bestuur ter bekrachtiging een apart congresvoorstel in.

- 1 De uitgangspunten van de partij worden verankerd in de statuten van D66.** mee eens
Toelichting
Het D66-congres heeft gekozen voor de ondertitel sociaal-liberaal. Dit heeft geleid tot de vaststelling van het document 'Uitgangspunten van D66'. D66 heeft daarmee voor een duidelijk vooruitstrevend liberaal profiel gekozen. Het landelijk bestuur wil dat dit profiel scherper en consequenter wordt uitgedragen en wordt vertaald naar concrete en heldere issues. In het actiever uitdragen daarvan past de statutaire verankering. mee oneens
 geen mening
-
- 2 De reglementering van afdelingen & regio's wordt gedereguleerd uit de statuten en het huishoudelijk reglement.** mee eens
Toelichting
Afdelingen en regio's krijgen grotere autonomie. Dit betekent dat zij binnen de grenzen van de nieuwe statuten en een nieuw huishoudelijk reglement de ruimte krijgen om hun eigen inrichting en invulling van hun bestuurlijke taak te kiezen. Kiezen zij niet zelf hun invulling, dan geldt een modelreglement. mee oneens
 geen mening
-
- 3 Het landelijk bestuur krijgt de bevoegdheid met een lokale politieke partij een associatie-overeenkomst te sluiten.** mee eens
Toelichting
D66 stimuleert actief dat lokale politieke partijen zich als vereniging associëren met D66. Lokale verenigingen die de uitgangspunten van D66 onderschrijven en voldoen aan minimale vereisten van democratische invloed door de leden, hebben de mogelijkheid een contract af te sluiten met de partij over wederzijdse rechten en plichten. mee oneens
 geen mening
-
- 4 Afdelingen krijgen de bevoegdheid binnen reglementaire kaders het lokaal lidmaatschap in te voeren, waarbij lokale leden ten aanzien van de verkiezing van kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen en leden van besturen en leden van verplichte commissies geen passief kiesrecht krijgen.** mee eens
Toelichting
Niet altijd zijn lokale sympathisanten van D66 ook landelijk sympathisant van D66. Hoewel de invoering van een gedifferentieerd lidmaatschap afbreuk kan doen aan de saamhorigheid binnen de partij zijn er ook voordelen, zoals het vergroten van betrokkenheid bij het gedachtegoed van D66. mee oneens
 geen mening
-
- 5 Het aspirant-lidmaatschap voor de periode van een jaar wordt ingevoerd.** mee eens
Toelichting
Om de toegankelijkheid van de partij voor sympathisanten te vergroten wordt het aspirant-lidmaatschap ingevoerd. Voor de periode van een jaar kan een sympathisant zich oriënteren op de partij, waarna dit lidmaatschap wordt omgezet in een definitief lidmaatschap of wordt beëindigd. mee oneens
 geen mening
-
- 6 Leden van plaatselijke politieke partijen kunnen lid worden van D66, waarbij hun lidmaatschapsrechten in de betreffende afdeling worden opgeschort.** mee eens
Toelichting
Zie ook voorstel 4. Het omgekeerde geldt ook. Niet alle landelijke sympathisanten zijn ook lokaal geïnteresseerd. Dat vertaalt zich niet alleen in gedifferentieerd stemgedrag, maar kan ook een drempel vormen voor landelijk lidmaatschap. mee oneens
 geen mening
-
- 7 Het stemadvies door de stemadviescommissie wordt op landelijk niveau vervangen door een systeem waarbij de kandidaten kunnen participeren in regionale voorverkiezingen op bijeenkomsten waarop ook in die regio woonachtige niet-leden een stem kunnen uitbrengen. De poststemming door de leden blijft gehandhaafd.** mee eens
Toelichting
In de procedure voor het vaststellen van de kandidatenlijst voor het landelijk niveau komt een extra stap tussen het aanwijzen van de lijsttrekker (door het congres) en de poststemming: de voorverkiezing. Op regionale bijeenkomsten presenteren de kandidaten zich en kunnen kiezers die in de regio stemgerechtigd zijn (leden en niet-leden) een volgorde aanbrengen in de aan die voorverkiezing deelnemende kandidaten. De uitslag van de voorverkiezingen vormt het "stemadvies" voor de poststemming. De stemadviescommissie vervalt. mee oneens
 geen mening
-
- 8 Kandidaten voor vertegenwoordigende lichamen dienen op hun kandidaatstellingsformulier te verklaren dat zij bij de benoeming van volksvertegenwoordigers kandidaten die bij de verkiezingen meer voorkeurstemmen behalen dan zichzelf en meer dan 15 % van de kiesdrempel, voor laten gaan.** mee eens
Toelichting
Op het kandidaatstellingsformulier wordt een verklaring opgenomen dat de kandidaat de volgorde van zeteltoewijzing aanvaardt op basis van behaalde voorkeurstemmen op de verkiezingsdag. Op deze wijze wordt de invloed van de kiezer op de samenstelling van de D66-fractie vergroot. mee oneens
 geen mening

- 9 De fractievoorzitter die niet direct daaraan voorafgaand lijsttrekker van de partij was, dient zich door het congres te laten bevestigen.**
- Toelichting
De fractievoorzitter in de Tweede Kamer die voorafgaand lijsttrekker is geweest, wordt als politiek leider gedragen door het congres. Indien echter tussentijds een ander fractielid tot fractievoorzitter wordt gekozen ontbeert deze die uitdrukkelijke legitimatie. De keus van een nieuwe fractievoorzitter wordt daarom ter bevestiging voorgelegd aan het congres.
- mee eens
 mee oneens
 geen mening
-
- 10 Het aantal onverenigbaarheden binnen de partij wordt verminderd met behoud van de onmogelijkheid om op meer niveaus volksvertegenwoordiger te zijn en de onmogelijkheid om op landelijk en regionaal niveau zowel bestuurslid als volksvertegenwoordiger te zijn.**
- Toelichting
Vaak is een kleine groep leden actief in de afdeling. De bepalingen over onverenigbaarheden zorgen met name in kleine afdelingen voor problemen met het bezetten van personele functies.
- mee eens
 mee oneens
 geen mening
-
- 11 Het landelijk bestuur krijgt de bevoegdheid om projectleden in het bestuur te benoemen voor een beperkte periode en met een beperkte taakomschrijving. Daarnaast wordt de huidige omvang terug gebracht tot zeven leden.**
- Toelichting
Op deze wijze kan het landelijk bestuur effectiever opereren. Het landelijk bestuur wordt teruggebracht tot zeven leden (voorzitter, politieke agenda, penningmeester, communicatie, deskundigheid, partijorganisatie en internationaal secretaris).
- mee eens
 mee oneens
 geen mening
-
- 12 Het congres stelt een redactieraad in ten behoeve van het Debatforum, waarbij de leden van die redactieraad voor een periode van een jaar door het congres worden gekozen en niet direct daaropvolgend verkiesbaar zijn.**
- mee eens
 mee oneens
 geen mening
-
- 13 Gelet op de invoering van het Debatforum en de aangekondigde nieuwe participatiemethoden van het SWB (Kenniscentrum) wordt de Adviesraad opgeheven.**
- Toelichting bij 12 en 13
Om beter naar de leden te luisteren wordt er een debatforum ingericht, dat zich richt op meningsvorming en de rol vervult van antennefunctie. In combinatie met de komst en werkwijze van het Kenniscentrum en de Steunfractie, wordt de Adviesraad overbodig en derhalve afgeschaft. De redactieraad is verantwoordelijk voor het opzetten en entameren van het debat. Met de komst van het debatforum wordt een grotere participatie van leden in de meningsvorming in de partij mogelijk. In deze opzet ontmoeten politieke professionals en leden elkaar soms fysiek, maar ook elektronisch via een interactieve website. Meer leden worden zo betrokken bij de politieke meningsvorming dan nu het geval is.
- mee eens
 mee oneens
 geen mening
-
- 14 Het landelijk bestuur wordt verzocht om aan het komende congres een contributieregeling voor te leggen gebaseerd op een inkomensafhankelijke contributiehoogte.**
- Toelichting
De huidige inkomensafhankelijke contributie wordt door veel leden als achterhaald en onnodig gecompliceerd gezien. De huidige regeling is ook oncontroleerbaar.
- mee eens
 mee oneens
 geen mening
-
- 15 Deelnemers aan fringemeetings krijgen de bevoegdheid om naar aanleiding van de discussie in die fringemeetings politieke moties in te dienen.**
- mee eens
 mee oneens
 geen mening
-
- 16 Het congres wordt gratis toegankelijk voor alle deelnemers.**
- Toelichting bij 15 en 16
Het congres is het belangrijkste orgaan binnen D66. De congressen worden daartoe aantrekkelijker. Deelnemers aan fringemeetings krijgen de bevoegdheid om naar aanleiding van discussie/ debat een politieke motie in te dienen. De toegang tot het congres wordt gratis.
- mee eens
 mee oneens
 geen mening

Deel 2. De volgende voorstellen vindt u niet terug in de voorstellen aan het najaarscongres. Voor deze voorstellen is besluitvorming in andere organen voldoende. De resultaten van deze ledenraadpleging worden uiteraard aan deze organen meegegeven.

- 17 Een politieke agenda voor een scherper, herkenbaar debat.**
- Toelichting
Het landelijk bestuur presenteert ieder half jaar, voorafgaand aan het congres en in samenwerking met de Tweede en Eerste Kamerfractie en de vertegenwoordiging in het Europees Parlement, een inhoudelijk werkprogramma. Dit programma, de politieke agenda, concentreert zich rond maximaal drie issues. Rondom deze issues gaat D66 op alle niveau's het maatschappelijk debat aan.
- mee eens
 mee oneens
 geen mening

18 D66 gaat de straat op/ permanente campagne.

Toelichting

Campagne voeren tussen verkiezingen is zeer belangrijk. Een landelijk bestuurslid en de directeur van het Servicecentrum D66 zijn verantwoordelijk voor de (permanente) campagne. Afdelingen en regio's worden gemotiveerd/ ondersteund om campagne te voeren. Tweede-Kamerleden en andere volksvertegenwoordigers helpen hierbij actief. Ter ondersteuning wordt een pool vrijwilligers opgezet onder noemer "Democraten voor Democraten."

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

19 Gedegen training en opleiding voor leden.

Toelichting

D66 heeft een uitgebreid scholingsaanbod. Ieder lid kan intekenen op workshops of trainingen uit de verschillende programma's. Kandidaten voor politieke functies worden verplicht minimaal 2 workshops te volgen, specifiek voor het orgaan waar zij verkiesbaar voor zijn.

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

20 De Tweede Kamerfractie krijgt een steunfractie.

Toelichting

Ten behoeve van de Tweede Kamerfractie wordt een steunfractie ingesteld. Van een steunfractie wordt verwacht dat zij de politieke agenda mede-concretiseren en omzetten in politieke actievoorstellen. De steunfractie kan bestaan uit opvolgers op de lijst, regionale vertegenwoordigers, nieuw talent en inhoudelijk deskundigen. Er wordt een functieprofiel gemaakt. Benoeming geschiedt door het landelijk bestuur in afstemming met de fractie. Ieder lid kan solliciteren. De eerste steunfractie wordt in de eerste helft van 2003 geïnstalleerd.

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

21 Actief kennismanagement.

Toelichting

Het Kenniscentrum wordt de voortzetting van het SWB en voedt door middel van expertgroepen en virtuele ontmoetingsplaatsen de partij met politieke analyses en oplossingsuggesties. Zowel Kenniscentrum als de betrokken (steun-)fractieleden zijn nauw betrokken bij deze virtuele ontmoetingsplaatsen. De bestaande SWB-werkgroepen worden opgeheven. Voor een goed inzicht in waar zich kennis bevindt onder leden, wordt er een interactief kennis- en kundebestand opgezet, gekoppeld aan de website. De SWB-statuten worden daartoe aangepast.

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

22 Versterking van de communicatie.

Toelichting

Bij permanente campagne is gedegen communicatie onderling essentieel. Daarbij gaan website en e-mail een grote rol spelen bij de verstrekking van (partij-)informatie. Daarnaast wordt de huidige Democraat omgevormd tot een publicatie met pamfletachtig karakter met veel politieke actuele informatie. Deze pamfletten zijn tevens verkrijgbaar via de site en eenvoudig te vermenigvuldigen voor bredere verspreiding.

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

23 Meer kansen bieden aan en voor politiek talent.

Toelichting

Ieder jaar wordt er een stimulansproject opgezet voor nieuwe politieke talenten. Deze mensen worden gerekruteerd uit actieve D66-leden die zich op politiek talent onderscheiden of leden die zich voor het project aanmelden. Daarnaast wordt tevens een vacature- en talentenbank opgezet om vraag en aanbod naar politiek talent beter af te stemmen.

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

24 Nieuwe leden maken kennis met D66.

Toelichting

Nieuwe leden zijn vaak onbekend met de handelswijze van de partij, maar zijn vaak enthousiast en willen iets doen voor de partij. De opvang van nieuwe leden gebeurt lokaal. Hiertoe wordt een checklist gemaakt voor lokale afdelingen. Binnen twee weken na aanmelding ontvangt het nieuwe lid een boekje over lokaal actief worden, telefonisch neemt het lokale bestuur contact op. Indien er geen lokale afdeling aanwezig is wordt de opvang van nieuwe leden verzorgd door het regionale bestuur.

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

25 Landelijk Secretariaat wordt Servicecentrum D66.

Toelichting

Om de dienstverlening aan leden/ afdelingen/ regio's te verbeteren wordt het Landelijk Secretariaat van D66 omgevormd tot het Servicecentrum D66. Samen met de voortzetting van de SWB in het Kenniscentrum, vormt zij het Kennis- en Servicecentrum D66. Het hart van deze organisatie wordt gevormd door een nieuwe interactieve website.

- mee eens
 mee oneens
 geen mening

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Het formulier dient u voor 9 oktober aanstaande te retourneren. Een postzegel is niet nodig.